Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

Бүгэдэ арадай сонин

ДҮХЭРИГ

№15 (316)

2003 апрелиин 10 Четверг

№ 50 (20712)

Хабарай hүүл улаан луу hарын 8 гарагай 5

1921 оной декабриин 21-hээ гарана

12 апреля - День космонавтики

41 год назад человек, наконец, преодолел силу земного притяжения, державшую его десятки тысяч лет, и впервые посмотрел на нашу Планету со стороны. Мир забыл своих музыкальных кинокумиров, забыл про спортсменов и политиков. Был только Гагарин. Это был последний взрыв энтузиазма. Последний раз люди на время стали родными друг другу... Потом был выход Леонова в открытый космос, высадка американцев на Луну, но именно Гагарин навсегда остался легендарной личностью. Всего 108 минут - чуть больше полутора часа - длился его даже не полет - скорее прыжок. Но это был ПИОНЕР космонавтики. Он показал, что человечество поднялось на новую ступень технологии - ему теперь по силам покинуть свою колыбель, и он может выйти во «взрослый мир» Великого Кольца.

gvaschool. narod. ru

Апрелиин 12 – Космонавтикын үдэр

«ГАГАРИНИИЕ УГТАhАНДАА ЗОЛТОЙБ, ТАЛААНТАЙБ»

Бүхы наhаараа хүдөө ажахыда амжалтатай хүдэлhэн, Буряад Республикын хүн зониие социальна талаhаа хангалгын габьята хүдэлмэрилэгшэ, hаяхан Бүхэроссин «Ветеран» газетэдэ Хэжэнгынгээ Могсохоной пенсионернүүдэй жаса хүтэлбэрилжа байhан тухай хоөрэhэн Намжилдоржо Жанаевич ЖАМЬЯНОВАЙ 1961 ондо эгээл түрүүшын космонавтые угталсалгада хабаадаха золтой байhан тухайнь уншагшадтаа hайндэрэй хүндэлэлдэ дамжуулхамнай.

- Минии наhанда зол жаргал тудаа гэхэ байнаб. Апрелиин 12-то Москва ВДНХ-да оролдосотой ажалайнгаа дүнгөөр Могсохондоо механизатор байhан би ошоо бэлэйб. Үглөөдэрынь бүхы Союзай түрүүшүүлтэй хамта hайндэрэйхёор, аргагүй гоёор, улаан тугуудые намилзуулhан Внуковай аэропорт ошолдожо, Юрий Алексеевич Гагариниие уттамжын баяр ёhололдо зүрхөө хүдэлгэн хабаадаа hэм: ИЛ-18 түхэлэй самоледые 7 истребитель - самоледууд hүрөөтэйгөөр дахан, ниидэн ерэжэ буугаад, томо самоледойнь досоohоо түрүүшын космонавтын утын ута хибэсээр жагсаалда ябан дүтэлжэ, Правительствын толгойлогшо Н.С.Хрущев түрүүтэй дарганарта рапорт үгэн байхыень омогорхон хараа бэлэйбди. Хүн зон «Ураа!» хашхараагаар уттаа бэлэй.

Москвагай «Заря» буудалай 31-дэхи корпусой газаahаа автобусто hуужа, Улаан талмайн жагсаалда Мавзолейн хажууда, ВДНХ-гайнгаа хабаадагшадтай зогсожо, Мавзолейн дээдэ дабхартань түрүүшын космонавтын хоёр талаhаа КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Н.С.Хрущев, СССР-эй оборонын министр В.Я.Малиновский, хажуугаарнь С.М.Буденный, К.Е. Ворошилов, бусад суута ударидагшадай, дарганарай амаршалhан байхыень хараха зол манда тудаа. Доодо дабхартань (ложодо) Ю.А.Гагаринай эжы, hамганиинь, хоёртой-гурбатай Лена басаганиинь байгаа hэн. Бидэ булта улаан тугуудаа баясан үргэжэ, «Ураа» хашхаралдаа hэмди. Дээрэhээмнай самоледууд Гагаринай дүрэ зурагтай тэбхэрнүүд саарhа саhан мэтээр шэдэжэ байгаа бэлэй. Зүрхэ сэдьхэлнай баясан, омогорхол манда түрөө - түрүүшын космонавт манай ороной эрхим хүбүүн Ю.А.Гагарин.

Бэлигма ОРБОДОЕВА хөөрэлдэбэ.

Хабарай тарилга-2003

ОЛЗО ОЛООД, ТЕХНИКЭЕЗ ЗАhАБАРИЛНА

Хабарай тарилгые яажа бэелүүлхэ гээшэб, хаанаhаа мүнгэ оложо, тоhо-түлишэ, запчастьнуудые абахаб гэhэн асуудалые Тарбагатайн «Искра» колхозойхид үбэлhөө шиидхэжэ эхилээ. Колхозой мэдэлдэ үгтэhэн ойн талмай дээрэ механизаторнууд модо бэлдэжэ, тэрэнээ худалдаад, 117 мянган түхэриг олоhон байна.

Олоhон энэ мүнгөөрөө гол түлэб солярка, тоhо болон запчастьнуудые худалдажа абаад, техникэ заhабарилха хэрэгтэ заримыень зорюулаа. Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой мастерской соо хүлгөөтэй. Ахамад инженер Михаил Георгиевич Рыжаков болон мастерскойн эрхилэгшэ Илья Васильевич Мясников хоёрой хүтэлбэри доро механизаторнууд тракторнуудаа заhабарилна. Дүршэлтэй механизаторнууд Тимофей Абрамов, Николай Асламов, Сергей Дмитриевич, Павел Малых, Николай Петраш, Петр Власов гэгшэд техникэеэ шанартайгаар заhабарилха гэжэ оролдоно.

Николай НАМСАРАЕВ.

БЭЛЭДХЭЛ ТҮЛЭГ ДУНДАА

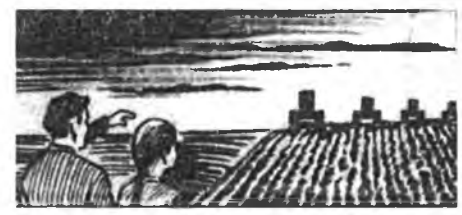

Үргэн дэлгэр Буряад орон доторнай хабарай тарилгада бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай. Загарайн аймагай хүдөө ажахын хүтэлбэриин ахамад агроном Л.Б.ЦЫРЕНЖАПОВА ажахынуудта хабарай тарилгын бэлэдхэлэй ямараар ябуулагдажа байhан тухай хөөрэбэ:

- «Үнэгэтэй», «Мухар-Тала», «Нарин» болон Карл Марксыц нэрэмжэтэ ажахынуудта трактор, газарай хүрьhэ элдүүрилгын хэрэгсэлнүүдые, тарилгын техникэ саг соогоо hайн шанартайгаар бэлдэhэн байна. Мүнөө аймаг доторнай оньhото техникэ заhабарилгын хүдэлмэри үргэлжэлhөөр.

Аймагнай өөhэдын үрэhэ хүрэнгөөр хангагданхай шахуу. Багашаг үрэhэтэй ажахынууд эндэ тэндэhээ суглуулна, ерэхэ ургасын тоосоогоор урьhаламжануудые абана. Гэбэшье үрэhэнэймнай хахад хубинь тарилгын хэмжээндэ хүргэгдэнхэй, оройдоол 28 процентнь нэгэдэхи ба хоёрдохи классай юм.

Хабарай тарилгын хүдэлмэри ябуулгада 8 миллионhоо дээшэ түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана. Манай аймаг өөhэдынгөө хүсөөр энээнэй 1,3 миллионииень хааха аргатай. Мал ажалай продукци үйлэдбэрилгэдэ 680 мянган түхэриг зээлеэр нэмэжэ түлэгдэхэ. Аймагай захиргаанай бюджедэй урьhаламжа 2,5 миллион түхэриг болохо. Гадна «Молоко» гэжэ ОАО хахад миллион түхэригэй урьhаламжа үгэхэ. Тиин хабарай тарилгын урда тээ аймагта 3,5 миллион түхэриг дутаха байна.

Тиигэжэ мүнөө хүдөөгэй ажалшадта тон харюусалгатай халуун хаhа - хабарай тарилгын хаhа оршобо.

Бэшүүрэй аймагта:

АЖАЛ БУРЬЯЛЖА ЗАХАЛАА

Гурбан жэлэй туршада Бэшүүрэй аймагай таряашад ган гасуурта тэмсэнэ. hаяханай эндэхи Калининай нэрэмжэтэ колхозоор ябахадамнай, тэрэнэй түрүүлэгшэ Виталий Георгиевич Калашников hолоомо, үбhэ аяар Яруунаhаа асаруулха гэжэ тухашаржа байгаа бэлэй.

- Иигэжэ зобохогүйн тула өөhэдөө таряан ажалдаа, сабшаландаа анхаралаа ехээр хандуулха болонобди, - гэжэ тэрэ хэлэнэ. - Манай колхоз мүнөө үедэ 3900 гектар таряалан элдүүрилнэ. Тэрэнэй 2000 га ороohото ургамалнууд эзэлдэг юм. Ургасыень дээшэлүүлхын тула паар ехээр хахалнабди. Мянган гектар хахалагданхай хара газартайбди.

Үшөө үбэлhөө эхилжэ, энэ ажахыда ургасын түлөө оролдоно. Таряалангай ехэхэн талмай дээрэ саhан тогтоогдоо, шэбхэ гаргагдаа. Мүнөө жэл 40 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ түсэбтэй. Паар дээрэ гол түлэб азотно үтэгжүүлгэ гаргахань.

- Хамта дээрээ мүнөө жэл тэжээлэй 12 центнер малай толгой бүхэндэ бэлэдхэхэ зорилготойбди, - гэжэ түрүүлэгшэ хэлэнэ. - Техникын талаар манда асуудал үгы. hүүлэй хоёр жэлэй туршада 5 трактор абанхайбди. Трактор, комбайн бүхэн тус тустаа механизаторнуудта даалгагдажа үгтэнхэй. Тэдэнэр өөhэдөө техникэеэ заhабарилна. Колхозой токарна цех, хүүдинсэ хүдэлнэ. Нэгээр хэлэхэдэ, хабарай тарилгада бэлэн болонхойбди гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Тэрэшэлэн сабшалан дээрэ нютагай үтэгжүүлгэ гаргагдаhаар. Луговод бүхэндэ тодорхой талмай, техникэ даалгагдажа үгтэнхэй юм.

Колхоздо огород бии. Юhэн гектар талмай дээрэ свекло, капуста, морковь гэхэ мэтэ овощ ургуулагдаха.

Хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудые колхоз түлбэригүйгөөр хооллуулжа байха юм.

ТАРЯАШАНАЙ ХАЛУУН ХАhА

Жаргал Цыренов Буряад орондо мэдээжэ болоhон фермер гээшэ. Совет үедэ үшөө колхозуудай байхада, эрхим ажалаараа суурхаhан юм. Олон кандидадуудай дундаhаа шалгаран илажа, СССР-эй арадай депутат болоо hэмнай.

Хубилалтануудай болоходо, Бэшүүрэй аймагта эгээн түрүүшээр шахуу бэеэ дааhан фермерэй ажахы эрхилжэ эхилээ. Түрэл Дабаата, Шэбэртэ тойронхи 106 гектар таряалан, сабшалантай юм. Үмсынь мэдэлдэ ДТ-75, МТЗ, Т-25 түхэлнүүдэй нэгэ-нэгэ трактор, мүн комбайн болон шагтагалагдадаг техникэ бүхы бүридэлөөрөө бии. Өөрын эзэн hэн тула газартаашье, техникэдээшье hайнаар хандажа, хабарай тарилгада бэлдэжэ байнхай.

Газарай үрэжэл дээшэлүүлхын тула гушаад гектар талмай дээрэ паар хахаланхай, нютагай үтэгжүүлгэнүүдые тараанхай. Тарилгынгаа талмайда хэдэ дахин культиваци хэнэ. Жаргал Цыренов шэниисэ, ешмээн, овес, зеленко мэтэ тэжээлэй ургамалнуудые мүнөө жэл тарихань.

- Хорёод толгой эбэртэ бодо мал, жараад хонидые харууhалдаг hэн тула имагтал тэжээлэй ургамалнуудта анхаралаа хандуулнабди, - гэжэ фермер хэлэнэ.

Николай НАМСАРАЕВ.

ҮСӨӨРЖЭ БАЙНА ГҮБДИ?

Мүнөө үедэ Буряад ороной хүн зоной тоо 1 миллион 13,5 мянга болобо. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүн зоноймнай тоо 5900-гаар хороо. Эдэнэй 4300-ниинь нютагаа урилжа, ондоо тээшээ ошоhон байна. Хүн зоной нютагаа урилалга 2001 онойхиhоо 8,9 процентээр бага болоо.

Ивалгын, Захааминай, Мухар-Шэбэрэй, Ахын, Тарбагатайн аймагуудта, Северобайкальск хотодо хүн зоной тоо ургаба. Нёдондо жэл Улаан-Удэ хотын хүн зоной тоо 1103-аар хороо. Зэдын, Загарайн, Хяагтын, Хойто-Байгалай, Түнхэнэй, Сэлэнгын аймагуудhаа хүнүүд олоороо гаража ошоhон байна.

СЭНХИР НУУРНУУДАЙ ХИЗААРТА

Яруунын аймагые сэнхир нуурнуудай хизаар нютаг гэжэ хэлсэдэг гээшэ. Аймагай захиргаанай толгойлогшын захиралтаар «Бүлэ ба үхибүүд» гэhэн программын үндэhөөр «Бүлын эрхим огород» гэhэн конкурс-харалга байгша оной май hарahаа ноябрь болотор үнгэргэгдэхэ. Намартаа аймагай ургасын hайндэрэй үедэ конкурсын дүнгүүд согсологдохо. Энэ талаар «Эгээл үндэр баян ургаса», «Мантан томо огородой эдеэн» болон бусад тусхай шангууд тогтоогдонхой.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албан.

СУБСИДИИ, ЛЬГОТЫ, СОЦИАЛЬНАЯ ПОМОЩЬ - КАК ИМИ ВОСПОЛЬЗОВАТЬСЯ?

Телефон на «горячей линии» 28 марта можно было назвать даже раскаленным: на звонки отвечал министр труда и социального развития Степан Гаврилович ЕФИМОВ.

- Я инвалид 1-й группы, передвигаюсь по квартире на костылях. Обязательно ли мне получать права, чтобы водить автомашину? Для меня это трудно осуществить, обучение ведь на курсах дорогое.

- Согласно постановлению Правительства Республики Бурятия и Временного порядка «Об обеспечении инвалидов вследствие общего заболевания, инвалидов с детства, детей-инвалидов специальными транспортными средствами» от 20.04.2001 г. № 145, инвалиды, которые имеют медицинские показания на обеспечение транспортными средствами независимо от группы и не имеют противопоказаний к самостоятельному управлению, обеспечиваются на льготных условиях спецавтотранспортом через Минтруда Бурятии при наличии водительского удостоверения.

Обучиться вождению и получить права бесплатно можно в Республиканском производственно-учебном центре трудовой реабилитации инвалидов по адресу: **г.Улан-Удэ, ул. Борсоева, 97, тел. 21-93-19** - при условии, что вы состоите на учете по обеспечению автомашиной в Министерстве труда и социального развития (каб. № 9, тел. 44-19-27).

Много вопросов поступило о предоставлении субсидий на оплату коммунальных услуг. В частности, это интересовало и работницу Национальной библиотеки Любовь Георгиевну ЮДИНУ.

- Субсидии на оплату жилья и коммунальных услуг предоставляются гражданам по их заявлениям, в безналичной форме в виде уменьшения их платежа за жилье и коммунальные услуги, за исключением субсидий на оплату твердого топлива для граждан, проживающих в домах с печным отоплением - это предоставляется в наличной форме.

Субсидии назначаются семье со дня обращения на срок до одного года. Днем обращения за субсидией считается день подачи заявления со всеми необходимыми документами.

Субсидии предоставляются гражданам, проживающим в домах (включая общежития), относящихся к жилищному фонду, независимо от формы собственности и ведомственной принадлежности.

Субсидия предоставляется в пределах социальной нормы площади жилья и нормативов потребления коммунальных услуг, с учетом прожиточного минимума, совокупного дохода семьи и действующих льгот по оплате ЖКУ. При этом размер субсидии не может превышать фактическую сумму оплаты за жилье и коммунальные услуги.

Для оформления субсидии семье необходимо представить справку о составе семьи, расчетную ведомость по оплате за жилищно-коммунальные услуги и электроэнергию, копии документов, удостоверяющих личность членов семьи, справки о доходах всех членов семьи за 6, либо за 12 месяцев, предшествующих месяцу обращения за назначением субсидии.

Если в составе семьи есть неработающие граждане трудоспособного возраста, то в совокупный доход семьи включается условный доход равный 1/2 среднедушевого прожиточного минимума по Республике Бурятия, действующего на день обращения. На сегодняшний день среднедушевой прожиточный минимум составляет 2024 рубля, значит, вменяемый доход будет 1012 рублей.

По вопросам предоставления субсидий граждане могут обратиться в районах (городах) республики, за исключением г.Улан-Удэ, в Управления труда и социального развития.

В Улан-Удэ документы принимает отдел субсидий МУП «Единый расчетный центр» по ул. Бабушкина, 25.

Дополнительные пункты приема документов в Улан-Удэ находятся по следующим адресам:
- ул. Октябрьская, 5 (домоуправление № 2),
- поселок Загорск (ПУЖКХ Загорск), ул. Столичная, 2а,
- поселок Сокол, здание администрации поселка,
- поселок Заречный (ПУЖКХ, поселка Заречный), ул. Кабанская, 55,
- поселок стеклозавод (ПУЖКХ, поселка стеклозавода), ул. Кундо, 18.
- Закрылся реабилитационный центр для инвалидов-колясочников в Выдрине. Где теперь лечиться нам, «спинальникам»?».

Алексей Иванович МАЮШАН, инвалид-колясочник 1 группы, 62 года.

- Курс медицинской реабилитации вы можете пройти в Республиканском госпитале ветеранов Великой Отечественной войны или Новокижингинском центре реабилитации инвалидов при наличии медицинских показаний.

- Где отремонтировать зубы инвалиду-колясочнику? Из-за «вторых» этажей и крутых ступенек эта услуга фактически колясочникам недоступна...

- В Улан-Удэ такими условиями располагает стоматологическая поликлиника по улице Терешковой.

- Почему уволили директора Улан-Удэнского дома-интерната Б.Н. Намдакова? Кто сегодня стал во главе этого учреждения для престарелых и инвалидов?

- С должности директора ГУ «Улан-Удэнский дом-интернат» Б.Н. Намдаков уволен потому, что окончилось действие контракта. Директором дома-интерната для престарелых и инвалидов назначен О.В. Якупов, имеющий многолетний опыт руководящей работы.

- Я не воспользовался своим правом поехать в прошлом году на курорт. Будут ли мне выплачены деньги за неиспользованную путевку?

- Выплата компенсаций за неиспользованное санаторно-курортное лечение инвалидам войны и лицам, к ним приравненным, за 2001-2002 годы будет сделана в течение 2003 года, по Улан-Удэ - в апреле-мае в полном объеме.

- Я не в состоянии сам обменять паспорт. Что мне делать?

Дмитрий Иванович ШИКУЛО.

- Если у вас тяжелое материальное положение, рекомендуем обратиться в отдел труда и социального развития по месту жительства с заявлением об оказании помощи.

По информации Министерства внутренних дел республики, если вы лишены физической возможности выйти из дома, человек, который ухаживает за вами или социальный работник, могут обменять ваш паспорт.

- Мне пятьдесят лет, я многодетная мать, у меня пятеро детей. Собрала все документы, чтобы уйти пораньше на пенсию, но сказали, что мне ничего не положено.

Людмила Владимировна ОБУХОВА.

- В соответствии со статьей 28 Федерального закона «О трудовых пенсиях» женщины, родившие пятерых и более детей и воспитавшие их до достижения ими возраста 8 лет, имеют право на досрочное назначение трудовой пенсии по старости по достижении возраста 50 лет. Таким образом, для наличия права на указанную пенсию настоящим федеральным законом определены соответствующие условия, соблюдение которых необходимо подтверждать.

В качестве подтверждающего документа о воспитании ребенка до восьмилетнего возраста предъявляются справка жилищных или органов местного самоуправления и иные документы, содержащие требуемые сведения, а в необходимых случаях - решение суда об установлении данного факта.

При отсутствии таких документов выплата трудовой пенсии на основании пункта 1 статьи 22 названного закона должна быть прекращена. В случае надлежащего подтверждения прежних обстоятельств, дающих право на установление трудовой пенсии, выплата трудовой пенсии может быть восстановлена.

- Мне 83 года. Как я могу получить автомашину?

ЦЫДЫПОВ, инвалид 1-й группы.

- Бесплатным спецавтотранспортом обеспечиваются инвалиды Великой Отечественной войны и лица, к ним приравненные, если есть медицинские показания по заключению медико-социальной экспертизы на самостоятельное вождение или с доверенным лицом.

- Я уже 14 лет на инвалидности по общему заболеванию. Нельзя ли в правительстве решить вопрос, чтобы таким, как я, была предусмотрена скидка в 50 процентов на бензин?

- По закону, такая льгота инвалидам вследствие общего заболевания не предусмотрена.

- Почему не действуют удостоверения ветерана войны и труда на проезд в автобусе?

Галина Сергеевна АБЗАЕВА.

- Бесплатный проезд на городском автомобильном транспорте общего пользования (кроме такси), в соответствии с Федеральным законом «О ветеранах» предоставляется всем категориям ветеранов независимо от места их жительства. Основанием для этого служат удостоверения установленного образца - на автобусах муниципального предприятия «Городские маршруты», согласно договору, заключенному между Администрацией Улан-Удэ и МУП «Городские маршруты».

На коммерческих автобусах и маршрутных такси как индивидуальных предпринимателей, так и частных предприятий, это льгота не предоставляется.

- Мы за свой счет купили и отремонтировали сантехнику в квартире. В домоуправлении сказали, что возмещать эти затраты мне, как инвалиду 1-й группы не будут. Виктор Иванович МЯСНИКОВ.

- Инвалиды-квартиросъемщики имеют льготу по оплате жилья и коммунальных услуг. Приобретение и установка сантехнических приборов в перечень бесплатных льгот и услуг не входят.

- Я инвалид 2-й группы по общему заболеванию, бывший репрессированный и реабилитированный. Имею ли право на приобретение льготной автомашины? Что мне для этого необходимо сделать.

- Для постановки на учет по обеспечению автотранспортом вам следует обратиться к лечащему врачу по месту жительства, который при наличии оснований заполнит направление на МСЭ. Освидетельствование инвалидов проводится в главном бюро МСЭ по понедельникам с 9 до 15 часов по адресу: г.Улан-Удэ, ул. Пирогова, 30 «б».

При себе необходимо иметь: паспорт, справку МСЭ (ВТЭ) об инвалидности, направление на МСЭ, амбулаторную карту, 2 фотографии 3х4 см. С зачетом 60 процентов стоимости автомобиля «Ока» сумма доплаты по состоянию на 01.04.03 г. составляет 35-36 тысяч рублей.

- Есть ли какие-нибудь льготы заслуженному учителю Бурятии. Будет ли надбавка к пенсии работающему учителю-пенсионеру?

МУЖИКБАЕВА, Хоринский район.

- За педагогическими работниками, получающими пенсию по выслуге лет, проживающими в сельской местности и проживающими совместно с ними членами семей, сохраняется право на бесплатные квартиры с отоплением и освещением, если общий стаж работы этих работников в сельской местности или рабочих поселках составляет не менее 10 лет и к моменту перехода на пенсию они пользовались названными выше льготами.

Указанным категориям специалистов бесплатно предоставляется только жилое помещение, освещение (без учета использования электробытовых приборов), отопление (централизованное и печное). Другие коммунальные услуги (холодное и горячее водоснабжение, вывоз мусора и др.) оплачиваются согласно общеустановленному порядку.

Если члены их семей имеют право на получение льгот по другим основаниям (в частности, ветеран труда), то они оплачивают в размере 50 процентов коммунальные услуги (холодное и горячее водоснабжение, вывоз мусора и др.) и электрическую энергию в пределах нормативов потребления указанных услуг. Право на эти льготы сохраняется также и за членами семьи умершего пенсионера, если на момент смерти пенсионера они пользовались этими льготами, и после смерти пенсионера получают пенсию, которая для них - единственный источник средств существования, независимо от вида получаемой пенсии. При переезде педагогических специалистов-пенсионеров в город (на постоянное место жительства) право на указанные льготы утрачивается.

Нормативными документами нашей республики льготы педагогическим работникам, имеющим звание заслуженного учителя Бурятии, не предусмотрены.

Работающий учитель-пенсионер с 1 апреля получит надбавку к страховой части трудовой пенсии.

Подготовила А.ФАДЕЕВА.

Уверенная поступь молодежи Джиды

Общественное движение «Молодежь Джиды» под патронажем президента землячества Джидинского района А.Г. Лубсанова провело студенческие игры по волейболу, обучающихся в различных вузах и в средних специальных учебных заведениях г.Улан-Удэ.

В спортивном зале агроколледжа им. Ербанова собрались 12 молодежных команд помериться силами за переходящий кубок, учрежденным Джидинской районной администрацией. На открытии турнира выступили председатель Народного Хурала Республики Бурятия, президент землячества Джиды А.Г. Лубсанов, представители землячества З.Г. Тумуров, В.Г. Фомицкий и поздравили с началом I турнира «Молодежь Джиды».

После упорных поединков среди девушек на первое место вышла команда Бурятского агроколледжа (капитан А. Дымчикова), на втором - педколледж (Л. Базарова), на третьем - команда БГУ (А. Раднаева). Среди юношей первенствовала дружная команда БГСХА (А. Сандипов - Верхний

Ичетуй), на втором - БГУ (Б. Норбоев - Инзагатуй), на третьем - медколледж (С. Содбоев - Цагатуй). Отрадно, что БГСХА и БГУ выставили по 2 команды среди юношей и девушек.

По результатам турнира были определены лучшие игроки и награждены денежными премиями.

На торжественном закрытии турнира выступили глава Джидинского района Ж.Д. Батуев, который призвал студентов после окончания учебы приехать работать в свой родной край, представитель Джиды по молодежной политике Н.И. Токарева, председатель райспорткомитета Джидинского района З.В. Дамчеев.

Оргкомитет турнира благодарит дирекцию агроколледжа за предоставление спортивного зала, за спонсорскую помощь СПК «Коммунизм» (председатель В.Н. Цырендоржиев) и землячество Джиды в Улан-Удэ.

Б. БАЛДАНОВ.

БУРЯАД ОРОНОЙМНАЙ БУРЬЯЛМА АЖАБАЙДАЛhАА

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албанhаа мэдээсэнэ:

ОЛЗЫН ХЭРЭГ ЭРХИЛЭЛГЭДЭ ТУhАЛХА

Буряадай Президентын дэргэдэхи Олзын хэрэг эрхилэгшэдэй зүбшэлэлгын Соведэй зүблөон Леонид Васильевич Потаповай хүтэлбэри доро болобо. Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые хүгжөөлгэдэ тэрэ зорюулагдаhан байгаа.

Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые зөөри зөөшөөр дэмжэлгын, хүдэлдэггүй зөөри болон газарай участогуудые хүлhөөр үгэлгын, мүн мүнгэн hангай-урьhаламжын туhаламжа үзүүлэлгын асуудалнууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Гол жаса баригшадай мэдэлдэ үгтэhэн 1156 объект республикын зөөридэ ородог юм. Мүнөө үедэ энээнэй 18,6 мянган дүрбэлжэн метр талмай хүлhөөр үгтэдэг байна гэжэ Буряадай Зөөриин харилсаануудай гүрэнэй хорооной түрүүлэгшэ Е.М.Пальцев мэдээсэбэ. Гүрэнэй болон муниципальна зөөри яагаад үмсэлэгдэнэб гэжэ тэрэ хөөрэбэ, республикын зөөридэ хабаатай газарай участогууд дээрэхи эзэлдэг объектнүүдтэйнь худалдалгын ямар гуримтай байhан тухай тэрэ ойлгуулба.

Промышленна предприятинуудта хүлhэлэлгын түлбэри нилээд ургаа гэжэ Зүбшэлэлгын Соведэй гэшүүд тэмдэглээ. Жэшээнь, манай республика дотор газарай участогуудые хүлhөөр эдлэлгэ Эрхүү болон Шэтэ можонуудайхиhаа 1,5-2 дахин дээшээ байна. Гэр байраар дуталдаhан олзын хэрэг эрхилэгшэдэй мэдүүлгэнүүдэй нэрэ тоолбори, хэрэглэгдээгүй байhан үйлэдбэриин талмайнууд, тэдэнэй хүлhөөр үгэхын hанаашалhан түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд тухай баримтануу республикын Экономическа хүгжэлтын болон гадаадын харилсаа холбоонуудай министерствын Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгые дэмжэлгын хорооной дэргэдэ бүридүүлхээр шиидхэгдээ.

Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгэдэ мүнгэ hомолхо талаар республикын урьhаламжын-мүнгэн hангай байгуулам-жануудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдээсэл сугларагшадта мүн лэ шухала удха шанартай байба. Банкнууд үлүүсэ ехэ түрсэтэйгөөр мүнгэ урьhална, тэдэниие хангалгада дабхар бариса үгэлгэ эринэ гэжэ олзын хэрэг эрхилэгшэд ээлжээндээ мэдүүлээ.

МҮНГЭ ЗӨӨРИЕЭ hАЙНААР АШАГЛАХА

Хүдөө ажахын оньhон техникэ болон үүлтэртэ мал худалдажа абахын тула лизингээр мүнгэ зөөри үгэхэ гурим эмхидхэхэ талаар республикын Правительство хоёр тогтоол бэлдээд байна.

Машина бүтээлгын эдлэл хэрэгсэлнүүдээр хангалгын-худалдалгын сэнгүүдтэ нэмэлтэ тогтоолгын хэмжээн мүнөө 12 процентhээ дээшэ гарахагүй. Үүлтэртэ малнуудые худалдалгын сэндэ нэмэлтэ 3 процент болохо юм. Лизингын хэлсээнэй хүсэндөө байха үедэ машина бүтээлгын гү, али малай продукциин үнэ сэн нэмээгдэхэ ёhогүй. Иимэ хэлсээн 5 жэлээр баталагдадаг.

Нэхэлтэ түлбэринүүдые тусхай зорилготойгоор хэрэглээгүй hаа, бюджедэй мүнгэ зөөринүүд болзорhоо урид дүүрэн хэмжээгээр абташаха байна. Урьhаламжын мүнгэ зөөриие тусхай зорилготойгоор хэрэглээгүй hаань, республикын бюджедhээ гүрэнэй дэмжэлгэнүүд болюулагдашаха юм.

ХҮДӨӨГЭЙХИД ДЭМЖЭГДЭХЭЛ

Элдэб ушар шалтагаануудhаа, байгаалиин уларилhаа дулдыдажа, республикын хүдөө ажахын экономико хангалтагүй удаанаар хүтжөөгдэнэ.

«Буряад Республикын Агропромышленна комплексые гүрэнэй зүгhөө дэмжэлгын гол бодол тухай» Правительствын Тогтоолдо республикын Президент-Правительствын Түрүүлэгшэ Л.В.Потапов hаяхан гараа табиба.

Энэ юунhээ болооб гэхэдэ, hүүлэй найман жэлэй туршада республикын бюджедhээ хүдөө нютагта гүрэнэй туhаламжа дэмжэлгын хэмжээн 84,9 процентээр ургаа, харин продукциин өөрынь үнэ сэн 100 гаран процентээр дээшэлээ. Хүдөө ажахыда гаргашын ургалта гүрэнэй дэмжэлгын ургалтаhаа үлүү байна бшуу.

Иимэ байдалые жэгдэ болгожо, агропромышленна комплексын пред-приятинуудай экономико бэхижүүлхэ талаар энэ гол бодол шэглүүлэгдэнэ. Зарим зүйлэй продукци үйлэдбэрилгэдэ нэмэлтэ мүнгэ hомолхо, АПК-е хүгжөөлгын үйлэдбэриин ба социальна программануудта сэхэ мүнгэн тэдхэмжэ үзүүлхэ гээшэ энэ хэмжээ ябуулгын гол зорилго болоно. Эсэсэй эсэстэ нютагай эдеэ хоолой дэлгүүр дээрэ Буряадай эдлэл хэрэгсэлнүүдые, эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилэгшэдэй байдал нилээд бэхижэхэ, хүдөө ажахын предприятинуудай мүнгэн hан дэшэлхэ, хүдөөгэй зоной олзо оршонууд ургаха ёhотой.

Мүнөө эбэртэ бодо малай амидын шэгнүүрэй килограмм бүхэниинь 22 түхэриггэ, харин өөрынь үнэ сэн 27 түхэриггэ, гахайн мяхан тус тустаа 35 болон 38 түхэриггэ болоно бшуу. Хүдөөгэйхид нэгэ толгой үхэр мал харуулhалжа, томо болгоходоо, 10,1 мянган түхэриг гаргашална. Энээнhээ ашаг олзонь 8,7 мянган түхэриггэ хүрэнэ. Эбэртэ бодо малай толгой бүхэн ээзндээ 1200 түхэригэй гарза ушаруулна. Имагтал ээзьень дэмжэхын тула гаршануудайнь 30-hаа бага бэшэ процентыень тэхэрюулэн бусааха шухала. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг үрэтэйгөөр эрхилхын тула жэл бүри республикын бюджедhээ 590 миллионhоо доошо бэшэ түхэригэй гүрэнэй дэмжэлгэ үзүүлэгдэхэ ёhотой.

Гол бодолые бэелүүлгын болзорой дүүрэхэдэ (2007 он), дэмжэлгэ жэл бүри доошолхо байна. Тэрэ үедэ хүдөөгэйхид үйлэдбэриеэ үргэдхэхэ мүнгэ зөөритэй болохо аабза гэжэ найдагдана.

МҮЛЬhЭНЭЙ УНАЛГА БЭРХЭШЭЭЛ УШАРУУЛХАГҮЙ

Гол мүрэнүүдэй мүльhэн хайлажа, hайрамай уhан урдажа захаланхай. Манай республикын гол мүрэнүүдтэ мүльhэнэй уналга гол түлэб апрелиин 15-20-до эхилхэ, Буряадай сагай уларил шэнжэлэлгын түбэй баримта мэ-дээнүүдэй ёhоор, Сэлэнгэ мүрэндэ Ганзуринаhаа Вознесеновкэ, Улаан-Үдэhөө Ильинкэ хүрэтэрхи участогуудта зайр орожо, гол мүрэнүүдэй годиродхо болон нарин газарнуудта мүльhэн хахажа, дүтэ шадарай тосхонууд уhанда абтахадаа магадгүй.

Ушар иимэhээ манай республикын Граждан обороныи болон онсо байдалай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй хороон hайрамай үедэ гол мүрэнүүдэй hаба hалаануудта ехээр тогтоhон мүльhэ тэhэлжэ, саашань урадхуулха зорилго урдаа табинхай.

СОЁЛОЙ, ИСКУССТВЫН ЗҮБЛЭЛ

Соёлой болон искусствын талаар гүрэнэй политика аша үрэ ехэтэйгээр бэелүүлхэ зорилготойгоор Буряад Республикын Президентын дэргэдэ зохихо зүблэл байгуулагдаба. Энэ хадаа саг үргэлжэ хүдэлхэ зүбшэлэлгын зургаан болохо юм. Л.В.Потаповай хүтэлбэри доро республикын тус hалбариин эгээл шухала асуудалнууд зүблэлэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Энэ зүблэл гүйсэдхэхы засагай зургаануудай тушаалтадые, зохёохы холбоонуудай, соёлой болон искусствын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдые суглаандаа урижа, үргэн олониитын hанаае зобоожо, зүрхэ сэдьхэлыень хүдэлгэжэ байhан асуудалнуудые шиидхэхэ уялгатай.

Буряадай соёлой болон искусствын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, тодорхойлбол, оперо болон баледэй театрай дуушан Д.Ц.Дашиев, буряад драмын театрай актриса Л.И.Егорова, уран зурааша-модельер З.Б.Дамбиева, республикын гүрэнэй циркын директор М.Х.Жапхандаев, композитор В.А.Усович, Буряадай театральна ажал ябуулагшадай холбооной түрүүлэгшэ М.Г.Елбонов болон бусад зүблэлэй бүридэлдэ ороно.

ЭКОНОМИКО ХҮГЖӨӨЛГЭДЭ ТҮЛХИСЭ ҮГЭХЭЛ

Имагтал иимэ аргаар Томско, Новосибирскэ можонуудай, Красноярска хизаарай үндэhэ hуури дээрэ шэнэ байгуулгануудые хүгжөөлгын можо нютагууд хоорондын эблэлэй Соведэй апрелиин 11-дэ Томскдо үнгэргэгдэхэ хамтын суглаан дээрэ энэ дүй дүршэл зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Энэ хадаа шухала удха шанартай асуудал болоно. Ушарынь гэхэдэ, Сибирь өөрсэ онсо шэнжэтэй эрдэм ухаанай ехэ хүсэтэй хизаар нютаг болоно бшуу. Иимэ ехэ хүсые шадамараар үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ гээшэ hаа, гансал үргэн дэлюун энэ нютагай бэшэ, харин бүхы ороноймнай экономико хүгжөөлгэдэ горитой түлхисэ үгэхэ аргатай.

Мүнөө олохон нютагуудай экономико гол түлэб түүхэй эд худалдалгаар хизаарлагдадаг байна. Иимэ байдалые хубилгаха хэрэгтэй. Тиихэдээ ехэ ашаг олзо оруулха аргатай эрдэм ухаанай бүхы арга боломжөнуудые үргэнөөр элсүүлхэ, хэрэглэхэ гээшэ тон шухала удха шанартай байна. Эрдэм ухаанай туйлаануудые нэбтэрүүлхэ, хэрэглэхэ талаар горитой ехэ захилнууд абтаха ёhотой. Эдэ бүгэдэ тодо наринаар хараалагдаhан экономикын үрэ дүнгүүдые үгэхэ зэргэтэй гэжэ энэ программа зохёогшодой нэгэн - Томско можын вице-губернатор профессор Владислав Зинченко тэмдэглэнэ.

2003 ОНОЙ СЭНГҮҮД ТУХАЙ

«2003 оной сэнгүүдэй (тогтомол сэнгэй) политикын гол шэглэлнүүд» гэhэн республикын финансистнууд болон экономистнуудай семинар-зүблөөн апрелиин 10-да Правительствын байшан соо зарлагдаха. Юумэнэй сэнгүүд тухай эндэ хөөрэлдөөн болохо байна.

Республикын РЭК-эй түрүүлэгшэ В.К. Васильев электрын болон дулаанай элшэ хүсэнэй тогтомол сэнгүүдые гүрэнэй зүгhөө гуримшуулга тухай, Финансын министерствын таhагай дарга Е.А.Ильина гэр байрын-коммунальна hалбарида бюджедhээ мүнгэ hомололгые бэелүүлгын гурим тухай хөөрэхэ.

Сэнгүүд болон тогтомол сэнгүүдые гуримшуулгын хуулита үндэhэ hууриин, налог татабариин хуулида хубилалтануудые оруулалгын, агропромышленна комплексдо сэнгүүдые гуримшуулгын, ерэхэ жэлдэ тогтомол сэнгэй түсэб зохёолгын асуудалнуудые семинар-зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэхэ юм.

Энэ хэмжээ ябуулга «Дүхэриг-шэрээгээр» дүүрэжэ, семинарта хабаадагшад дүй дүршэлөө халан абалсаха юм.

СЭНХИР НУУРНУУДАЙ ХИЗААРТА

hаяхан «Педагогический вестник» гэжэ уласхоорондын сониной редакци Үльдэргын юрэнхы эрдэмэй дунда hургуули тухай дэлгэрэнгы статья толилбо. Тус статья «Россин эрхим hургуулинууд» гэhэн ниитэ гаршаг доро толилогдоhон байгаа. Энэ hургуули 1966 онhоо «Жэлэй hургуули» гэhэн бүхэроссин конкурсдо эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

Сэнхир нуурнуудай хизаар тухай хэлэхэдээ, загаhашадай ажал хэрэгые дурдангүй гаража болохогүй. «Нептун» гэжэ ОАО хадаа аймаг дотороо эгээл томо ехэ предприятинуудай нэгэниинь болоно. Тэрэ загаhа олзоборилхоhоо гадна, үнэтэ шухаг загаhадые үсхэбэрилдэг юм.

Предприятиин директор Игорь Халько хүндэ хүшэр байдалда ороhон Нарhатын совхозые хүл дээрэнь гаргахые шиидэбэ. Тингэжэ мүнөө загаhашад мал үдхэдэг, таряа ургуулдаг болохо байна. Томодхогдоhон ажахын ажал хэрэгүүд яhала амжалтатай hайнаар ябуулагдана.

5
№15 (316)
Үүлзүүр
Буряад үнэн
Дүхэриг
10.04.2003
№50 (20712)

ХОРИИН АЙМАГАЙ ЭКОНОМИКЫН БОЛОН СОЁЛОЙ ҮДЭРНҮҮД

ҮНГЭРhЭН САГЫЕ ЕРЭЭДҮЙТЭЙ ХОЛБОН...

Апрелиин 3-най үдэр түрэл республикынгаа болон Хориингоо аймагай байгуулагдаhаар 80 жэлэй ойе угтуулан, аймагайнгаа Экономикын болон соёлой тоосоото үдэрнүүдые Улаан-Үдэдэ амжалта түгэсөөр хориинхид эмхидхэhэн байна. Улаан-Үдэ хотын Байгаалиин музей соо нэегдэhэн «Арадай уран бэлигтэн - 2003» гэhэн хориинхидай хэhэн уран бүтээлнүүдэй выставкые нээлгын ёhололдо республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо И.М.ЕГОРОВ, соёлой министр В.Б.ПРОКОПЬЕВ, Хориин аймагай захиргаанай гулваа А.А.ЗАВОДСКОЙ гэгшэд амаршалгын үгэ хэлэжэ, бэлигтэй зондо үшөө өхэ амжалта хүсэбэ.

Музейн дээдэ дабхарта нээгдэhэн выставкые мүнөө зүн Хори тосхондо нээгдэхэ хори буряадуудай I Петр хааниие бараалхахаа ошоhон дурасхаалай хүшөөгэй конкурсдо табигдаhан бишыхан модон скульптурануд нээнэ. Баталагдаhан, илажа гараhан скульптурна ансамблиин проектын автор, Хэжэнгэ нютаг тоонтотой, бэлигтэй уран гартан Цыбан Шагдаржапович Цыбанов юм. Эндэ тэрэнэй модоор бүтээhэн эсэгынь, анхан дайнай урда Дотоодын хэрэгүүдэй нарком байhан Шагдаржап Цыбановай скульптурануд олон байна.

Хориин Е.А. Поповой модон зүйлнүүд, Амгалантын З.А.Цыдыповэй эхэнэрнүүдэй мүнгэн зүүдхэлнүүд, Анаагай Ю.Б.Тыкшеевэй баг уран бэлигтэнэй шадабариие гэршэлнэ. Онинoборскын ниидхээр үнгэтүүлэн, урлан оёhон Е.Н. Петровагай «Сэсэгүүдэй корзина», Георгиевкын Анюта Байбородинагай «Икона», Хориин Туяна Дашиевагай угтамжын хибэс, Дармажап Цыреновэй модоор бүтээhэн, өөрын абари зантай, аяг аашатай наhажаал зоной скульптурануудые хаража hайшаабабди.

Олондо мэдээжэ багша, Улаан-Үдын 37-дэхи hургуулида заадаг В.Д.Цыбиковэй шаби, Тохорюуттын Сокто Очирович Дашиевай бүтээhэн гоё зурагуудтай түйсэнүүд ехэ бэлигтэй байhыень харуулаа.

АЖАЛША, МАЛША, ТАЛААНТАЙ АРАД ЗОНООРОО СУУТАЙ

Үдэшын 17 сагhаа буряад драмын академическэ театрай фойе соо «Хориин аймаг тоо, баримтануд соо» гэжэ нэрлэгдэhэн промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин үргэн ехэ выставкэ нээгдэжэ, эндэ сугларагшадай, нютагаархидай горитой hонирхол татаба.

Дугар Гомбоевич Галсановай хүтэлбэрилдэг «Дока» гэhэн ООО-гой выставкэдэ бэлдэhэн хабтагайнууд, пиломатериалнууд заhабарилгада хэрэгтэй зүйлнүүдые олоор хэхэ, зондо туhалха баян аргатай предприяти байhыень гэршэлбэ.

-17-18 хүн хүдэлдэгбди, нютагаархидайнгаа гэр заhабарилгада туhалнабди. Тээгдын дунда hургуулида, мүн Хориингоо ветлечебницэдэ hэльбэн шэнэлэлгэ хэжэ байнабди. Гэрээ заhуулхаа hанаhан зондо манда иимэ хаягаар хандаха аргатайт: **Хори тосхон, Промышленна үйлсэ, 40,** - гэжэ хөөрэhэн бэрхэ ударидагша Д.Г.Галсановай урилга нютагаархиндань хүргэнэбди.

Олондо мэдээжэ болоhон Д.Д.Зундуевай кооперативна ажахын дэргэдэхи «Дарэс» гэhэн багахан пекарниин ажалшадай дэлгэhэн амтан бүүлхэ, бусад хилээмэнэй зүйлнүүдые хаража баясабабди.

-Гоё hайхан торт, рулет, булочка, торт нютагаархидайнгаа, түрэ нара хэхэ зонойнгоо захилаар хэдэг энэ пекарниин кондитер С.Д.Дарбаева, хилээмэ баригша С.Д.Ламханова hайн хүдэлдэг, ажахыдаа өөhэдөө үхэр малаа, гахай хараад, хартаабха, капуста, морхообоо таряад байдагбди, - гэжэ выставкэдэ хабаадажа байhан Роза Будаева тодорхойлон хөөрөө hэн. 1997 онhоо бии болгогдоhон ажахын пекарниинхид үдэрэй 576 бүүлхэ хилээмэ, 1000 гаран булочка бариха бэрхэ зон байна гэжэ мэдэжэ абабабди.

Хасуурдтайн, Тээгдын зон хүхюу зугаатай частушка дуулан хатаржа, эдеэ хоолоо дэлгээжэ, хүн зониие хүхеэбэ.

«Агросервис» МУП-ай (хүтэлбэрилэгшэнь - «Буряад үнэн-Дүхэригэй» соносхоhон «Буряадай түрүү хүнүүд» гэhэн конкурсын лауреат Д.С.Ринчинова) ажалшадай бэлдэhэн мяхан табагуудые хүнүүд дуратайгаар худалдан абаа.

Нара зүбөөр ябажа, выставкые шэмэглэhэн Хориин аймагай элүүрые хамгаалгын эмхинүүдтэй фото-зурагуудhаа, Хориин түбэй больницын ахамад врач Б.Хайдаповай бэшэhэн «Милосердием движимые» гэhэн 2 боти номhоо хаража танилсабабди. Энэ выставкэhээ нэгэ хүниинь Россин габьяата врач, харин 9-ниинь республикын габьяата врач, хоёрынь элүүрые хамгаалгын габьяата худэлмэрилэгшэ, дүрбэниинь Россин элүүрые хамгаалгын отличник болонхой байhаарнь hонирхобобди. 100 жэлэйнгээ жабхаланта ойе угтаhан Хориин түбэй больницада бэрхэ, бэрхэ врачнууд олон. Тэдэнэй дунда дээдэ гарай хирургнууд Б.А.Молонов, Г.С.Самбатов, В.Д. Жамсаранов, гэр бүлэ - врач - анестезиолог А.Ц.Дашиев, психиатр-нарколог, невропатолог Д.Ч.Дашиева гэгшэдые нэрлэхээр. Жэшээнь, байгша оной февралиин 2-ой hүни клиническэ талаhаа наhа бараад байhан хүниие Хориин ЦРБ-гэй хирургическа таhагые даагша, республикын габьяата врач Валерий Доржиевич Жамсаранов алтан гарнуудаараа ами наhыень абаржа, элүүр энхэ гэр бүлэдэнь бусааhан габьятай гэжэ апрелиин 3-най Хориин «Удинская новь» газетэдэ уншабабди.

1999 оной ноябрьhаа амжалтатайгаар ажалаа эхилhэн «Хоринский бытовик» гэhэн МУП-ые директорынь Валентина Цыбикжаповна Галсанова шадамар бэрхээр хүтэлбэрилдэг юм. Энэ выставкэ дээрэ харуулагдаhан ажалшадайнь оёhон хубсаhан, урбуулга дэгэл (шуба), унты, шэнэ ула хадуулhан гутал, бусад зүйлнүүд оролдосотойгоор худэлдэг коллективэй баян арга боломжонуудые гэршэлбэ.

«Хубсаhа оёхо, заhабарилхаhаа гадна фото-зураг бэлдэдэг, парикмахерскын ажалые бэелүүлдэг, наhа бараhан зоной түрэлхидые хэрэгтэй зүйлнүүдээр хангадаг энэ предприятидамнай олон жэлдэ Н.Н.Дашицыренова ажалай hайн жэшээ харуулдаг. Үнгэрhэн жэлэй ноябрь hарада Улаан-Үдэдэ эмхидхэгдэhэн «Манекен-2002» гэhэн конкурсдо манай предприяти гансаараа хүдөө нютагhаа хабаадахадаа, оёдолшон Ольга Павловна Красиковамнай дипломдо хүртөө. Энэ харагты, шуба гоёор оёо», - гэжэ урин налгай шарайтай В.Ц.Галсанова омогорхон хөөрөөд, саашадаашье хэхэ ехэ ажалтай, түсэбтэй байhанаа тэмдэглэбэ. Россин ажаhуудалые хангалгын отличник нэрэ зэргэтэй В.Ц.Галсаповада, Н.Н.Дашицыреновада хүдөөдэ хүгжэжэ байhан хүн зониие ажаhуудал хангалгынь ажалдань үшөө ехэ амжалта хүсөө hэмди.

Хориин хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэ Цыбик-Ханда Цыбиковатай уулзажа, энэ управлениин олоной үзэмжэдэ табиhан ороohоной, элдэб янзын хартаабхын, морхооб, үгэрсын, свеклын сортнуудтай танилсабабди. Амтатай мяхан табагуудhаа, hүнэй дээжэ эдеэнhээ хүртэбэбди. Буламай, Амгалантын, Ашангын, Анаагай эдеэ хоолой, аймагай РУО-гой багшанарай бэлдэhэн зүйлнүүдэй выставкэ hонирхон хужарлабабди.

«Онинoборскын, Буламай, Зүүн-Хуурайн ехэ тарган хониной мяха, шудхаhан шуhа, төөлэй, сагаан эдеэнэй дээжэ - үрмэ, айраг, зөөхэй нютагайхид дэлгэжэ, бидэнээ баясуулба», - гэжэ бэлигтэй врачай эжы Дугарма Самбатовна Самбатова хөөрөө hэн. Ажалша, малша, бэрхэ зонууд - Хориин аймагай эгээл ехэ баялиг мүн гэжэ тодорхойлообди, алтан гараарнь бүтээгдэhэн зүйлнүүдыень, эдеэнэйнь дээжые хаража этигээбди.

300 ЖЭЛЭЙ ОЙН БАЯРТА ЗОРЮУЛАН...

«Хун шубуун» гэhэн хатар, дуунай найруулгаар концерт - наадан эхилжэ, 11 тугаа намилзуулhан, буряад дэгэлнүүдтэй Хориин 11 эсэгэнэрэй түлөөлэгшэдэй хажууда I Петр хаан түрүүтэй 300 жэлэй саана болоhон удхатай үйлэ хэрэгтэ хабаадаhан зон хоорто хабаадагшадай урда зогсожо, үнгэрhэн сагые hэргээхэдэл гээ hэн.

Олон хүүгэдэй хабаадалгатай - 70 - 80 хүнэй дүхэриглэhэн ёохор наадан гайхуулба. Эндэ Польшодо уласхоорондын фестивальда ошоhон «Ашангын эрьедэ» гэhэн ехэшүүлэй , мүн хүүгэдэй «Булган тала» (Амгаланта), «Мүнхэ гэрэл» (Булам), «Наран Булаг» (Ашанга) ансамбльнууд суг хатарhан байба.

Арадай дуунуудые гүйсэдхэhэн квартет, «Үдэ» ансамблиин эдир хатаршад, Ашангын «Хойто зүгэй хатар» олондо hайшаагдаа. СССР-эй кинематографиин отличник, уран зохёолшо Доржопалан Дымбрыловэй «Амгалан байдалай түлөө» гэhэн зүжэгэй хэhэгтэ хабаадаhан Олег Болотов (I Петр), Цыренжап Зугдыров (Бадан Тураахинай), бусад артистнууд халуун альга ташалгаар угтагдаба. I Петр хаанай буряадуудта эрхэ сүлөө олгохо, саашадаа хүгжэн ажамидарха, өөhэдынгөө газар дайда эзэлжэ hуухые тайлбарилhан Зарлигай үгтэhэн тухай харуулагдаhан үзэгдэл эндэ сугларагшадые баясуулаа. Эдир хөөрхэн хүүгэдэй зайхаяа гараhан тахяагай дальбараанууд тухай хатар табихадань, харагшад бишыхан артистнарые зохидоор уттаа. Хүүгэдэй искусствын hургуулиин дуушад, хүгжэмшэд, хатаршад эндэ бэлигээ гэршэлбэ.

Элдэб арадуудай хатар, дуу гүйсэдхэhэн хориинхидай концерт - наадан түрэл аймагайнь байгуулагдаhаар 80 жэлэй ойдо, мүн гүн удхатай үйлэ хэрэгтэ - хори буряадуудай Сагаан хаанда ошоhоор 300 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаба. Дуушад-Н.Жамьянова (Хори), эхэнэрүүдэй бүлэг (Санномыск), А.Дашибалданова (Аалан), И.Зугдырова (Удинск), бусад hайхан дуунуудаа бэлэглээ. Талаан бэлигтэй зоноор баян, хүгжэм дуугаараа солотой Хориин аймагайхидта зундаа ехэ hайндэрөө угтаха, Х хүдөөгэй республиканска спортивна наада үнгэргэхэ хэрэгтэнь амжалта хүсэе!

Бэлигма ОРБОДОЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: В.Б.Прокопьев, И.М.Егоров; А.А.Заводской; О.Болотов(I Петр), Ц.Зугдыров (Бадан); В.Ц.Галсанова; «Агросервис» МУП амтан эдеэтэй.

Радна-Нима БАЗАРОВАЙ
фото-зурагууд.

Эрхэтэнэй һанамжа

ДАЙНАЙ ТҮЙМЭРЫЕ САРАЯ!

1942 ондо гүлмэр залуухан наһандаа дайн сэрэг гээшэ юун бэ, хариһаа халдажа орохон дайсад-агрессорнүүд ямар муу муухай амитад бэ гэжэ ойлгоо бэлэйб.

1953 ондо «хүйтэн» дайнай түлэг дундаа ябажа байхада, Корейн Арадай Демократическа Республикаар арбан үдэр соо туристаар айлшалха зуураа американ сэрэгшэдэй арьяатан абари зангайнь мүр сараанууудые нюдөөрөө харахан хүн байнаб. Солонгос арад хоёр хуби боложо хахаршоод, хэдэн жэл соо Урда ба Хойто Корейн хоорондо эрхэтэнэй дайн болохон юм. Урда Корейн тала бариһан американ сэрэгүүд Хойто Корейн газар дээрэ бүтэн хото, һуурин газарнуудһаа байха нэгэшье бүтэн гэр үлөөнгүй, зада һамна бомбодохон байгаа һэн. Хэдэн зуу мянган үбгэд, хүгшэд, үхибүүд американ бомбохоо хосорооб даа!

Вьетнам арадай нэгэдэн, бэеэ даанхай гүрэн болон хүгжэхэ гэһэн тэмсэлдэ США-гай сэрэгүүд баһал оролсожо, далайн саана байһан Хойто Америкэдэ ямаршье хоро хүргөөгүй вьетнамайхидые хэдэн жэл соо бомбодожо, алаа, хюдаа, амар заяа үзүүлээгүй һэн. Абарга хүсэтэй Советскэ Союзаар дэмжэгдэһэн вьетнам арадые борьбо дээрэнь хэбтүүлжэ шадаагүй бэлэй. Эрэлхэг зоригтой вьетнам арад үнэн, зүб тэмсэлдээ илалта туйлажа, ороноо нэгэдүүлээд, бата найдамтайгаар мүнөө хүгжэжэ байдаг. Эсэргүү ямаршье ябадал хээгүй Югославиие Америкын Холбоото Штадууд 1999 ондо гурбан һара соо бомбодожо, олон зониие алаһан, байра байдалыень һандаргаһаниие һанана бэээт.

Мүнөө Ирак гүрэндэ США Британи хоёрой сэрэгүүд мартын 20-һоо сэрэгээр добтолжо ороо.

Ирак гүрэн США-да, Британида эсэргүү ямаршье гэмтэ ябадал хээгүй, 2001 оной сентябриин арбан нэгэнэй уршагта хара хэрэгтэ огто хабаагүй.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Эмхиин уставые, уласхоорондын хуули гуримые США Британи хоёр бүдүүлигээр эбдээд, ирак арадта эсэргүү дай хэжэ захалаа. Хүнгүйгөөр (пилотгүйгөөр) ниидэдэг агаарай онгосонуудые, сэрэгэй эгээн шэнэ технологиие туршажа үзэхэ, энэ ороной баялиг болохо 12 миллиард тонно нефть мэдэлдээ гү, ядахын сагта хиналтада абаха зорилготойгоор мүнөө США-да засаг барижа байгшад: Буш болон сэрэгэй-промышленна комплексын бусад эзэд эзэрхэг түримхэй энэ дай, ООН-ой Аюулгүйн Советэй саг үргэлжын гэшүүд: Росси, Франци, Хитадай Арадай Республика гурбанай - буруушааһаар байтар эхилбэ.

Политическэ хэлсээнүүдые баталхын, үгээ ойлголсохын орондо уласхоорондын харилсаануудта мухар нюдарга, нойтон мунса хэрэглэдэг болобо.

Сэрэгэй талаар булюу ехэ хүсэтэй, олигтүй баян байһацдаа найдаад, бусад гүрэнүүдэй бүрин эрхые - суверенитедые зоргоороо эбдэхэ эрхэ США болон Британида хэншье олгоогүй.

Газар дэлхэйн олон гүрэнүүдэй олониитэ США Британи хоёрой мунинха мундуу гэмтэ ябадалые эрид шангаар буруушаана. Ирагта эсэргүү дай зогсоохо эрилтэ табина.

«Политическэ ехэ алдуу», - гээд Россин Президент В.В.Путин энэ добтолхы дай сэгнээд, дайнай ябуулганууды дары болюулха эрилтэ табиба. Президентынгээ хэһэн энэ мэдүүлгые тон зүб гэжэ тоолоод, бүхы россинхид ирак арадта эсэргүү хэгдэжэ байһан дай болюулагты гээд дурадхана.

Уласхоорондын хэлсээнүүдые эбдээд, дай түсэблэхэ, ябуулха гэшэ эб найрамдалда эсэргүү гэмтэ ябадал мүн болодог. США болон Британи, тэдэнэй союзнигууд ирак арадта эсэргүүгээр эхилһэн дайгаа дары болюулха зэргэтэй. Ирак арадай зөөри баялигуудые, гэр байрануудыень бомбодожо, бута сохижо үзүүлһэн материальна гээлтэнүүдые хүсэдөөр бусааха ёһотой.

Мүнөө Ирак гүрэнэй президент Саддам Хусейнэй хэһэн гэмтэ ябадалнуудые тоолохо болоо һаа, ехэ олон.

Хуулита мэдээсэлээр, тодорхойлогдохон тоогоор гүрэнэйнгөө хойто талаар ажаһуудаг таба мянган курд яһатаниие хороор утажа алаа. Саддамай засагта эсэргүүсэн, олон мянган коммунистнууд болон бусад түрүү үзэлтэн саазалуулаа. Алаха хюдахаар айлгаад, засаг барижа байһан шуһата диктатор Саддам нэн түрүүн араб оронуудай дунда, мүн бусадшье оронуудта хүндэгүй, шоо үзэгдэдэг болонхой. Тиигэбэшье хүн зоноороо һунгагдаһан Президент гэжэ тоологдохоор зандаа. Бэеэ дааһан гүрэн ямар хүтэлбэрилэгшэтэй байхаб - тэрэнэй дуран. Энэмнай уласхоорондын хуули гуримай эбдэршэгүй эрилтэ юм. Ирак арад мүн иимэ эрхэтэй.

Американ бомбонуудһаа олон зуун хүн алуулаад, шархатаад байна. Нэгэдэмэл Нацинуудай Эмхиин Аюулгүйн Соведэй гэшүүд Нью-Йоркдо суглараад, Ирагтахи байдал зүбшэн хэлсэжэ захалаа. Нэгэдэмэл Нацинуудай эмхидэ ородог бүхы гүрэнүүд дары сугларжа, ехэ хураалдаа хэжэ, Америкэ Англи хоёрой хуули буса гэмтэ ябуулгые, зоргоороо оролгые болюулха, шанга хэмжээ абаха уялгатай.

Американ сэрэгүүд тушаа бэшэхэ зуураа нэгэ иимэ түүхэтэ, уршаг ехэтэ, нүгэлтэ хэрэгые һануулангүй гараха аргагүйб. Гитлертэ эсэргүү тэмсэлдэ туйлагдаһан хэлсээнэй ёһоор, милитарис Япондо эсэргүүгээр Советскэ Союзай 1945 оной сентябриин 3-да дай соносхоод, амжалтатай добтолгонуудые хэжэ эхилээд байхада, дайнда Японой илагдахань тон эли болоо һэн.

Иимэ эрхэ байдалда Япондо эсэргүүгээр атомна зэбсэг хэрэглэлгэ шухала бэшэ болоод байгаа. Тиигэбэшье США-гай Президент Гарри Трумэнай захиралтаар, американ хоёр бомбоор, 1945 оной августын эхеэр Хиросима Нагасаки хоёр хото тоохон тоборог болгогдожо, гурбан зуу мянган шахуу хүн алуулаа бэлэй. Энэ муухай, нүгэл ехэтэй үйлэ хэрэгые хүн түрэлтэн мартаха эрхэгүй.

Содном-Доржо БАДМАЕВ,
Буряад Республикын
габьяата юрист,
философиин эрдэмэй
кандидат.

НОВАЯ ВОЛНА ДЕМОНСТРАЦИЙ ПРОТИВ ВОЙНЫ В ИРАКЕ

ХОРВАТИЯ

Сотни молодых людей прошли в субботу по улицам Загреба, протестуя против войны в Ираке. Акция была организована неправительственной организацией «Достаточно войн» под лозунгом «Грохотом против войны».

Колонны молодых людей двигались по улицам к одной из площадей Загреба и далее к американскому посольству под невероятный шум и грохот, создаваемый с помощью свистков, кастрюль и прочих подручных средств. Они направились к американскому посольству, перед которым развернули антивоенные плакаты и более часа производили невероятный грохот.

Здание посольства США охранялось усиленными нарядами полиции, демонстранты были окружены сотрудниками специальных подразделений Министерства внутренних дел.

«Если война продлится долго, наши протесты продолжатся. Их цель не только выражение протестов против политики американского правительства, но и борьба за другой, более справедливый мир»,- заявил Дражен Шимлеша - один из организаторов манифестации. Он призвал собираться у здания американского посольства каждый день и выражать протест мирным путем.

СИРИЯ

В субботу улицы многих сирийских городов вновь стали аренами массовых демонстраций протеста против американо-британской войны в Ираке.

Демонстранты несли плакаты и скандировали: «Мы с тобой, братский народ Ирака!», «Позор агрессорам!», «Американцы, вы убиваете женщин и детей!» Также они сжигали флаги США и Великобритании.

ГЕРМАНИЯ

Массовые акции протеста прошли в субботу в десятках городов Германии.

В Хайдельберге свыше 2 тысяч пацифистов, членов профсоюзов и артивоенных гражданских союзов приняли участие в демонстрации против войны у штаб-квартиры командования сухопутных сил США в Европе. Собравшиеся потребовали прекращения боевых действий в Ираке и вывода войск коалиции.

ШВЕЙЦАРИЯ

В ряде швейцарских городов в субботу прошли такие же мероприятия.

В Цюрихе в уличном шествии приняли участие около тысячи человек, в основном, молодежь. В Берне около 200 манифестантов, среди которых было много живущих в Швейцарии испанцев, собрались на митинг у посольства Испании, чтобы заявить о своем несогласии с политикой правительства этой страны, поддержавшего войну. Демонстранты передали в посольство антивоенную резолюцию митинга.

В городе Эммен около 300 человек провели манифестацию перед зданием государственной корпорации по производству вооружений «РУАГ». Они потребовали прекратить экспорт швейцарской продукции военного назначения в США и Великобританию.

ИСПАНИЯ

Необычная акция протеста состоялась в воскресенье в центре Мадрида.

На концерт под лозунгом «За международную законность и прекращение войны в Ираке», в котором приняли участие 20 самых популярных испанских артистов и ансамблей, собралось от 600 тыс. до 800 тыс. человек.

Заключительный манифест прочитал вместе с дочерью знаменитый мадридский судья-дознаватель по особо важным делам Бальтасар Гарсон. В заключение акции протеста артисты вместе со зрителями спели антивоенную песню Джона Леннона Imagine.

NEWSru. com

РОССИЯ (БАШКИРИЯ)

В пятницу главе Центрального духовного управления мусульман (ЦДУМ) России Талгату Таджуддину прокурор Башкирии вынес предупреждение в связи с его заявлением об объявлении джихада (священной войны) США.

Пугающее слово «джихад» было произнесено на митинге протеста против войны в Ираке, состоявшемся днем раньше на Советской площади в Уфе. Организатором и инициатором митинга выступило региональное отделение партии «Единая Россия».

-У нас есть сожаления по поводу участия верховного муфтия в нашем митинге,- заявил зампред исполкома, начальник отдела по связям с общественностью местного отделения «Единой России» Рустам Ахмадинуров.- Наш митинг был использован как трибуна для объявления позиции ЦДУМ, а это не есть наша позиция.

-Наша точка зрения противоположна. Даже если бы такие заявления были уместны, то они могли бы звучать лишь на уровне всемирных исламских организаций. Талгат Таджуддин не может высказывать мнение всех мусульман,- заявил первый зампредседателя духовного управления мусульман Республики Башкирия Аюп Бибарсов.

-Талгат Таджуддин должен дезавуировать свое заявление. Если он не сделает этого, мы обратимся в суд с иском о ликвидации управления. Более того, у нас есть право еще до судебного решения приостановить его работу, - заявил прокурор Башкирии.

В уфимской резиденции Таджуддина в пятницу отказывались от любых комментариев. Однако один из помощников верховного муфтия заявил, что «джихад объявлен мирный. Это значит - молиться, чтобы, например, пули американских солдат не достигали цели, чтобы потонул авианосец, чтобы Бог покарал нападающих на мирных жителей».

Известия.Ru

Сагай сүүрэн
Буряад үнэн
10.04.2003
№15 (316)
Дүхэриг
№50 (20712)

Агуу Илалтын 58 жэлэй ойдо

СЭЭЖЭ hОНОР, СЭДЬХЭЛ ДОРЮУН ЗАНДАА

Василий Александрович ПЕТЕЛИН Хурамхаанай аймагта 1923 ондо таряашанай гэр бүлэдэ түрэhэн юм. Тэрэ дайнай болон ажалай ветеран, Ленинэй, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 1-дэхи шатын, Алдар солын 3-дахи шатын орденуудаар, дайшалхы олон медальнуудаар шагнагдаhан, Россин Федерациин габьяата барилгашан. Василий Петелин Сталинградай байлдааанда хабаадаhан, 1943 онhоо Коммунис партиин гэшүүн.

- Дайнай гал дүлые хоёр нюдөөрөө хараhан хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, амгалан байдалай түлөө тэмсэл хэрэгтэй гэдэгби. Америкын Холбоото Штадууд Ирагай бүхы баялигуудые, нэн түрүүн хара алтан гэгдэдэг нефтиие гартаа оруулха hанаатайл ха. Би иигэжэ хэлэхэдээ, Ирагай удамарша Хусейниие нэгэшье үмөөрнэ бэшэб. Арад зон хаанашье адли, эгээн түрүүн ирак арад олоороо хосорхо, зобохо, тулиха, бүхы юумэнь үнэhэн тоборог болгогдохо байна бшуу, - гэжэ Василий Александрович хэлээд, соргой хурса нюдөөрөө нам тээшэ сэхэ хараад hуугаа hэн. Тэрэнэй хэлэhэн үгэнүүдые зосоогоо дэмжээжэ hуугаа hэм.

В.А.Петелин мүнөө 80 наhатай болоошье hаа, хүл хүнгэн, ухаан бодолынь hонор, ниитын хүдэлмэриин эдэбхитэн гээд, ойлгожо абаа бэлэйб.

Энэ хүнэй гаталhан зам тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ хүсэлэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаhан тухайгаа Василий Александрович яаралгүйхэн хөөрэнэ. Тэрэнэй хэлэhэнэй ёhоор, «Дайн эхилбэ!»,- гэhэн hураг суу сахилгаан түргөөр орон соогуурнай тараа hэн. Бүхы эрэшүүл Эхэ Ороноо хамгаалхаяа үдэр бүри баруун фронт руу ошожол байба. 17 наhатай болоhон Василий хүбүүн Совет орондо добтолон орohон хархис дайсадтай тэмсэхээр Армиин зэргэдэ татагдаха ёhотойшье байгаа. Тиимэhээ 1942 оной январь hарада бүлэг залуу хүбүүдhээ бүридэhэн «солдадууд» аймагай түб Баргажан тосхондо суглараа hэмди. Нэгэ хэды хоноhон хойно Шэтын областиин «77-дохи разъезд» гэжэ станци хүрэжэ ерэhэн байгаа. Одоол эндэ залуу сэрэгшын курсда hуража, дайсадтай яажа тэмсэхэ тухай түрүүшын hургуули гараhан намтартай. Эндэл, Шэтын областьдо, бэлэдхэлэй hургуули гаража байхадань, 321-дэхи дивизи эмхидхэгдэhэн юм. Тэрэ дивизи hүүлдэнь 8-дахи гвардейскэ дивизи гэжэ нэрлэгдээд, дайнай дүүрэтэр шэн габьяатай, алдар нэрэтэй дайшалхы замаар шанга тэмсэжэ гараа юм.

... 1942 оной зун Сталинградска областиин Клецкэ райондо ерээ бэлэйбди. Эндэ ерэhээр лэ дайн байлдааанда орохо ёhотой бологдоо hэн. Казарманууд соо солдадууд олоороо байрланхай, захиралтануудые хүлеэгээд байхабди. Бүхэли үдэртөө сэрэгэй hургуули гараха. Сталинград хотоhоо холохон байрлаhан байбашье, үхэр буунуудай нэерээн, бомбонуудай тэhэрхэ абяан, ехэ ехэ самоледуудай хүнхинөөн, автомат болон пулемедуудай үрдилдэhэн шэнгеэр таршаганаха абяан - эдэ бүгэдэ нэгэдэхэдээ, үнэхөөрөөшье, фронтын hүртэй шанга байдалые hануулдаг байгаа гээд, мүнөөшье сэрэгшын ой ухаанда тодоор hанагдадаг. Солдат Петелин Сталинградска байлдааанда оролсоhон, эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэхээр бэлэн байhанаа мүнөө hанан дурсадаг. Тиимэрхүүгээр олон үдэрнүүд үнгэрбэл даа.

... Үглөөгүүр эртэ бүхы солдадууд хүл дээрээ зогсонхой, удаадахи захиралта хүлеэнхэй байба. Тэдэнэй дунда солдат Петелин. Зүүн урда зүг баримталан дайсанай эзэлhэн газарые сүлөөлхэ, дайсанаа бута сохихо гэhэн захиралта 8-дахи гвардейскэ дивизиин урда табигдаhан байгаа. Гадна «Нэгэшье алхам гэдэргээ сухарихагүй!» гэhэн захиралта дивизиин сэрэгшэдтэ үгтэбэ. Автомат буугаа гартаа шангаар баринхай, түгэс бэлэн солдадууд «Ур-ра-а!» хашхаралдаhаар добтолжо мэдэбэ. Харин немец солдадууд урдань гараа үргөөд зогсожо байха hэн гү даа? Немец армиин сэрэгшэд ехэ бомбодолгын hүүлээр манай сэрэгшэдые хюдажа ородог байгаа. Дайсанай самоледууд дээрэhээ бомбонуудые шэдэжэл байха. Тэрэ үеэр дайсад огторгойе сүм эзэлэнхэй, дура зоргоороо аашалжа мэдэгшэ бэлэй. Үсөөхэн лэ самоледууд агаарта бута сохигдожо, газарта унахань аяар холоhоо харагдадаг hэн.

Солдат Василий Петелин урагшаал добтолжо, Сталинградые хамгаалха, фашис булимтарагшадые бута hамна сохижо hалгааха гэhэн нэгэл зорилготой ябаа. Тэрэл үедэ зэргэлээд лэ гүйжэ ябаhан солдадуудай дайсанай hомондо дайрагдажа, дайнай талмай дээрэ унаад үлэхыень гү, али шархатаад байхыень оло дахин тэрэ хараhан ааб даа. «Манай толгой дээгүүр буугай hомонууд, боомбонууд үнгэржэл байгаа hэн. Манай урагшаа гүйжэ ябаhан солдадуудта дүтэхэнэ нэгэ боомбо унашалай. Тиигээдшье саашань юумэ hанадаггүйб», - гэжэ Василий Александрович хөөрөө бэлэй.

Тиихэдэ солдат Василий Петелин ехээр шархатажа, контузи абаhан байгаа. Медсанбадай хүнүүд ехээр шархатаhан Василий Петелиниие абаржа, сэрэгэй госпиталь руу эльгээhэн байгаа. Хахад жэлэй туршада госпитальнууд соо аргалуулhанай удаа тэрээндэ хоёрдохи группын инвалид гэhэн саарhа барюулаад, гэртэнь табиhан юм.

Дайнай үеын хүшэр хүндэ жэлнүүд. «Бүхы юумэеэ - фронтдо!» гэhэн уряа доро Баргажанай аймагай зон бүхы совет хүнүүдтэ адляар ажаллажа байба. Фронтовик Василий Александрович хамсыгаа шуугаад, ажаллаха баатай болобо. Түрүүшээр нютагайнгаа сельскэ Советдэ секретаряар, удаань хүдөөгэй сельпогой түрүүлэгшээр, 1943 онhоо партиин гэшүүн, МТС-эй партийна организациин секретаряар ажаллаба. Партиин лэ эльгээhэн газарта Василий Александрович оролдосотойгоор ажаллажа, хүн зоной хүшэр байдалые hайжаруулхын түлөө тэмсэжэ эхилээ hэн. Түрэhэн нютаг hахали hууринда «Октябрь» гэжэ колхозой түрүүлэгшээр В.А.Петелин томилогдобо. Аяар 7 жэл соо тэндэ ажаллажа, колхозой хамтын хүсые хэрэглэн, ажалша зоной ажабайдалые hайжаруулха талаар нилээд ехэ юумэ хэhэн габьяатай.

Эмхидхэлэй, ударидахы хүдэлмэридэ урагшатайгаар ябадаг Василий Александровичые аймагай партийна организаци Улаан-Үдын совет-партийна hургуулида эльгээбэ. Тэрэ hургуули дүүргэжэ ерэhээр дүрбэн жэлэй туршада колхозой түрүүлэгшээр урагшатай ажаллаа hэн. Тэрэнэй hүүлээр В.А.Петелин «Бурятцелинстрой» нэгэдэлэй Баргажанай райондохи барилга-хабсаралгын управлениин (СМУ) даргаар томилогдоо бэлэй.

Аймагай бүхы барилгые hэргээн хүгжөөхэ зорилго шэнэ даргын урда табигдаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Барилгын бүхы материалнууд - хушалтаhаа эхилээд хадааhан хүрэтэр - тон шухала болоо. СМУ-гай дарга эдэ бүгэдые хаанаhаа олохоб гэhэн асуудалые зүбөөр шиидхэхын тула нойроо мартан шахуу бодомжолжо, ойрын сагта шиидхэ hэн.

Эндэ ажаллажа байха үедөө Василий Александрович Петелинэй мэргэжэл шадабари, талаан бэлиг тобойсо харагдажа эхилээ бшуу. Байрын гэрнүүд, hургуулинууд, үйлэдбэриин байрануу, поликлиникэнүүд - хүн зондо яаха аргагүй хэрэгтэй байгаал даа. Эдэ бүгэдые барилгын тусхай управлени бэелүүлхэ аргатай, хүсэ шадалтай болоо гэхэдэ, нэгэшье алдуу болохогүй. Эндэ нэгэ жэшээ дурдахада болоно. В.А.Петелинэй ударидалга доро дунда болон найман жэлэй hургуулинуудай байрануу Үүрэгтэ hүбэдэ, Баргажанда, Хурамхаанда, hахалида, Уланда, Аргатада бодхоогдожо, ашаглалгада тушаагдаhан түүхэтэй. Тиихэдэ олон тоото объектнүүд ашаглалгада тушаагдаhан юм. Барилга-хабсаралгын управленидэ ажаллаhанай удаа Василий Александрович партиин Хурамхаанай райкомой инструкторааб, тэрэнэй hүүлээр «Бурятцелинстрой» нэгэдэлдэ эд хэрэгсэл хангагшаар ажаллаа hэн.

Барилгын хүдэлмэри эрхим hайнаар эмхидхэhэнэйнгээ түлөө В.А.Петелин 1971 ондо СССР-эй гүрэнэй эгээн дээдын шагнал - Ленинэй орденоор шагнагдаа hэн.

Василий Александровичай мүнөө жэлдэ партиин зэргэдэ ороhоор тэбхэр 60 жэл гүйсэбэ. Мүнөө тэрэ үндэр наhатай болоошье hаа, партийна суглаануудта ябадаг, партиин гэшүүн байhан ушараар омогорходог, ондоо нэгэдэлнүүдые гү, али шэнэ бии болоhон партинуудые тоодогшьегүй.

В.А.Петелин үхибүүдээр баян гэр бүлэ юм. Мүнөө Валентина Федоровна Василий Александрович хоёр долоон ашатай, дүрбэн гушатай.

Тэрэ Сталинградска байлдааанда хабаадаhан нютагайнгаа хүнүүдэй список харуулна. Тэндэнь Шагаев, Колмаков, Эрдынеев, Шагжиев болон бусад нэрэнүүд. Сталинград хотые дайсадhаа сүлөөлхын тула тэндэ баатарай үхэлөөр унаhан хүнүүдэйшье нэрэнүүд бии.

Дайнай болон ажалай ветеран, түрэл нютагтаа ехэ юумэ хэhэн, бүтээhэн, нэрэтэй солотой болоhон ажалай баатар Василий Александровичта, гэр бүлэдэнь удаан жаргал, бүхы hайн hайханиие хүсэл даа.

Степан ОЧИРОВ,
журналист.

Партиин зэргэдэ - 60 жэл соо

ТҮРҮҮШЫН ЛЕТЧИК

Би үшөө бага байхадаа, манай Үлзытэhээ зүүн тээ, Тураасгайн саана самолет бууhан юм гэhэн домог шэнги hураг суу дуулагша бэлэйб. Тиихэдээ энэ ушарhаа уламжалан, манай hанаан дэбэржэ, тэрэ самолёдоор ниидэжэ ерэhэн хүниие онтохон соохи баатар шэнгеэр хөөрэлдэдэг бэлэйбди.

hүүлдэ томохон болоод ябахадаа, тэрэ ушар дайнай урда болоhон байгаа, летчигынь Тураасгайн гү, али Могсохоной гү хубүүн байгаа гэжэ дууладаг hэнби. Тиихэдэ ямар аргаар летчик болоhон байгаа гээшэб гэжэ гайхагша бэлэйб. Гадна тэрэ сагта авиаци гээшэ айхабтар үргэгдэжэ, Громов, Ляпидевский, Бодопьянов, Чкалов болон бусадай нэрэнүүд алдаршажа, зоной hонирхол татажа байтарнь, нютагай хубүүнэй дайшалхы самолёдоор ниидэжэ байхадань, зон тэрэниие Улаан Тугуудаар, уряа-лозунгнуудаар угтахань зүб байгаа гэжэ хэлэхээр.

Теэд hая болотор тэрэ хүнэй нэрэ, обог мэдэхэгүй байгааб. Зүгөөр Хэжэнгын аймаг тухай материалнуудые суглуулжа эхилээд байхадаа, үнинэй журналист Николай Батомункуевич Галдановые нютагаараа ябахадаа, тэрэ хүн тухай hурагшалыт, мэдэжэ боломоор бүхы юумэ мэдэжэ абыт гэжэ гуйhан байгааб. Тэрэмни ехэшье юумэ олоогүй hаа, тэрэ домогоймни геройе нэрэтэй, саарhан дээрэ хахад хухадааршье бэшэмээр намтартай болгожо ерэhэн юм.

Тэрэ хадаа мүнөөнэй Могсохон тосхонhоо холо бэшэ оршодог. Бухата гэжэ нютагта 1911 ондо түрэhэн ***Намсарай Ламбаев*** *гэжэ хүн байшаба. Уран зохёолшо Цырендоржо Жанабадараевич Дамдинжаповай дурсалгануудай ёhоор Бухатада сугтаа наадажа ехэ болоhон байна. Тиихэдээ айхабтар hүбэлгэн бэрхэ, зүрхэтэй, ажалша хүбүүн байhан байна. Илангаяа үбhэ гараар сабшахадаа, бултаниие булидаг, хэндэшье гартадаггүй байгаа.*

Хоридо hуража эхилээд, долоон жэлэй hургуулиие Хёлго станцида дүүргэhэн тула ород хэлэндэ бэрхэ болоhон байгаа ёhотой. Тэрэ үедэ энэ ушар бага бэшэ нүлөө үзүүлдэг байгаа ха юм. Удаань Улаан Армиин зэргэдэ албанда татагдаад, баруун тээшээ эльгээгдэhэн байна. Албандаа эрхим амжалтануудые туйладаг байгаа хаш. Пермиин авиационно училищиин курсант болоод, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ, 1933 ондо «летчик-истребитель» гэhэн зэргэтэйгээр албаяа хэжэ эхилээ hэн.

Гушаад онуудай тэн багаар тэрэнэй алба хэдэг полк зүүн зүг руу эльгээгдэжэ, Бада станци дээрэ байрлаhан юм. Тиигэжэ нэгэтэ Тураасгай, Могсохон, Үлзытэ дээрэхи тэнгэриие үзэгдөөгүй самолет хүнхинүүлhэн, нютагаархидынь хани халуунаар, Чкалов, Бодопьяновhаа дутуугүйгөөр, улаан тугуудтайгаар, «Ура!» хашхаралгаар угтаhан юм аабза. Иигэжэ ажалай ветеран, Могсохон hууринда үнинэй ажаhуудаг Цымпил Цыренжапов дурсаhан байна.

Удаань тэрэ 1939 оной зун Халхын голдо болоhон няд гэмэ тулалдааануудта хабаадалсаhан түүхэтэй. Тэрэнэй дайшалхы намтарhаа юунэйшье мэдээжэ бэшэ байhан ушар - голхорол түрүүлнэ. Дайнай hүүлдэ тэрэ хүн Улаан-Үдын авиационно заводто ажаллажа байтараа, 1955 ондо, оройдоо дүшэн хоёр наhатайдаа наhа бараhан байха юм.

Иихэдээ манай Хэжэнгын аймагай түхэреэн соо сохом түрүүшын летчик-истребитель байhан Намсарай Ламбаевай хуби заяан, дайшалхы хэрэгүүдтэнь хабаатай юумэ мэдэхэ зон заабол редакци руу бэшэжэ дуулгаг лэ. Түрүүшын летчигой хуби заяае мүнөө тодоруулаагүй hаа, хожомдожо болохолди.

Цыдып ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

Резонанс

ДОРОГА, ВЕДУЩАЯ К ХРАМУ

Почему буддисты становятся христианами?

Ушедшее десятилетие было характерно не только реформами в разных сферах нашей жизни. Оно было знаменательно тем, что принесло всем нам подлинную свободу совести. В прежних советских конституциях свобода совести, свобода вероисповедания только декларировались. Традиционные для Бурятии церкви: и буддийская, и православная, и древнеправославная (староверческая) находились в жалком состоянии, ибо государство видело в них своих идейных противников. Это и неудивительно, ибо тоталитарные по своей природе государства не терпят оппонентов в идеологической сфере. И многие наши граждане были вынуждены скрывать свои религиозные убеждения. Особенно это касалось интеллигенции, ибо вера в Бога могла помешать профессиональной карьере.

За прошедшее десятилетие традиционные церкви Бурятии пережили подлинный ренессанс. Открывались все новые дацаны и церкви. Церкви возвратили все уцелевшие здания.

И порой мы не замечаем, что помимо традиционных, бурную активность начали проявлять различные церкви, штаб-квартиры которых находятся далеко за пределами нашей страны. Тут и кришнаиты, и свидетели Иеговы, и баптисты, и различные христианские церкви протестантского толка. В Министерстве юстиции Бурятии зарегистрировались более 160 различных религиозных объединений.

Долгие годы советский человек не знал дороги к храму. И тут вдруг открылось столько храмов - выбирай, не хочу. Хоть храмов разных верований стало много, число верующих возросло не так уж сильно. К Богу, конечно, каждый приходит своим путем. К вере многие приходят не из-за праздного любопытства, а пройдя тяжкие жизненные испытания. И многих вера в Бога спасает от сильнейших, скажем так, духовных и социальных стрессов.

Многие наши земляки выбрали пресвитерианскую христианскую церковь. Среди прихожан этой церкви, которую возглавляют пасторы-миссионеры из Южной Кореи, немало известных людей, в основном, буряток.

В том, что буряты обращаются в христианство, ничего особо удивительного нет, как и в том факте, что русские становятся буддистами. Ведь христианство несторианского толка начало распространяться среди монгольских племен еще тысячу лет тому назад. Многочисленные и могущественные монгольские племена найманов и кэрэитов первыми приняли христианство. И это случилось задолго до рождения Чингисхана.

Меня, как журналиста, всегда интересовало: почему же вчерашние буддисты становятся христианами?

Хочу вам рассказать историю одной новообращенной христианки-бурятки, воспитанной в буддийских традициях. Назовем ее Дашимой. Я ее хорошо знал еще с детства. Хоть она и выросла в городе, летом она приезжала в наше село к дедушке. Росла она очень болезненной девочкой. Болезни не отставали от нее и в молодые годы. Долго она лечилась. Сделала несколько операций. Только когда она вышла замуж и родила детей, болезни и хвори на время отступили от нее.

Дом, в котором она жила, был некогда воздвигнут на бывшем кладбище, и она всегда чувствовала, что ее квартира «нехорошая», что часто ее посещают не нашедшие покоя в потустороннем мире духи умерших. И она задалась целью очистить свою квартиру. Часто она приходила к выводу, что ее семейная жизнь не удалась из-за того, что они жили в квартире, которую облюбовали злые духи. Тихий, спокойный прежде муж ее спился, стал устраивать безобразные семейные скандалы. И она вынуждена была расстаться с ним, хотя ей было очень жалко его. Часто из-за пустяков она ссорилась с детьми, с соседями.

О том, что существует «полтергейст», она знала не понаслышке. Ни с того, ни с чего у нее разбивались фарфоровые чашки, тарелки. В конце концов она была вынуждена отказаться от покупки фарфоровой посуды.

Дашима чувствовала, что очистка ее квартиры, обретение ею душевного покоя требуют расходов... и немалых. Ведь надо было приглашать известных лам, шаманов. И она занялась торговлей.

Ламы и шаманы приходили к ней домой. Они подтверждали, что квартира «нечистая». Читали свои молитвы, совершали обряды, изгоняющие духов. На некоторое время наступало спокойствие. Но потом все начиналось сначала.

Будучи в Аге по своим торговым делам, Дашима посетила известного в тех краях шамана. Тот ей сказал, что в ее отцовской родове был большой шаман и что ей надлежит стать шаманкой. Она была в растерянности, ибо чувствовала, что у нее нет призвания к деятельности шаманки.

Отрадным явлением в наши непредсказуемые времена, как мне кажется, стало появление истинно верующих людей, несущих в себе зерна высокой нравственности и сострадательности.

Вскорости опять болезни начали ее одолевать. Она сиднем сидела дома с внуком. Нездоровая полнота, слабость, боли во всем теле. Она разуверилась в том, что ей могут помочь ламы и шаманы.

К ней домой часто приходила подруга, ставшая прихожанкой пресвитерианской христианской церкви. И уговаривала ее пойти с ней на воскресную службу. Дашима стала все чаще задумываться о христианской вере. Может, и вправду Иисус Христос и есть единственный Бог, кому ей следует поклоняться?

Однажды в пятницу внутренний голос ей сказал, что она непременно должна пойти в церковь. Откуда вдруг взялись силы - она взяла внука на руки и пошла к остановке трамвая. Очутившись в церкви, Дашима долго сама этому не могла поверить. Ведь она из дома-то выходила с трудом.

Пасторы встретили ее очень участливо, приветливо. Она без утайки рассказала им о своих бедах. Они посоветовали ей остаться на ночную службу.

Дашима еще раз рассказала обо всем пришедшим на ночную службу прихожанам. Пасторы предложили всем помолиться за нее. И все стали молиться за нее. Хотя Дашима и не знала слов молитв, тоже со всеми истово молилась.

Огромная вера в Господа, в ожидаемое чудо исцеления сделали свое дело. Она вдруг почувствовала во всем теле необычайную легкость.

Утром пасторы еще раз побеседовали с ней, дали ей Библию. Так она стала прихожанкой пресвитерианской христианской церкви. Она обрела своего Бога. Пришло к ней душевное спокойствие. Она усердно изучала Библию, посещала все службы в церкви. Перестала ссориться с близкими, с соседями. Часто она варит большую кастрюлю супа, берет с собой хлеб и чай и идет кормить просящих милостыню у церкви.

Однажды ей приснился сон, что ее квартиру покидают какие-то незнакомые люди. Она рассказала про свой сон пастору, посетившему ее на следующий день. Пастор ей объяснил, что ее квартиру навсегда покинули столь ей досаждавшие духи умерших.

Дашима сделалась здоровой и веселой. Она шесть раз прочла Библию, каждый раз открывая в священной книге что-то новое для себя, обретая новую радость. Некоторые главы она для себя переводит на бурятский язык в стихотворной форме. Часто перечитывает «Второзаконие» Моисея и нагорную проповедь Иисуса Христа. И старается в своей жизни следовать заповедям Господа.

Житейские трудности, перед которыми Дашима раньше пасовала, сейчас ей кажутся лишь некими испытаниями, ниспосланными Господом для укрепления ее веры. Обретение веры помогло ей твердо стать на ноги, самоутвердиться. Раньше ее всегда удручала мысль, что из-за болезней она не смогла продолжить учебу, чувствовала себя какой-то ущербной. Сейчас ей кажется, что она и сама способна нести людям слово божье. Ее удручают отсутствие твердой веры, некая доля лицемерия и лукавства у отдельных прихожан ее церкви, непонимание пасторами-миссионерами менталитета наших людей, столь отличного от западного. В ее вере скользит некая фанатичность, свойственная неофитам. Наверно, это у нее пройдет со временем.

Такова история обретения веры в Бога у новообращенной христианки Дашимы. Я не скажу, что ее дорога к храму типична. Ведь каждый идет своей дорогой.

Бездуховность захлестывает нас. Многие из нас живут ради удовлетворения своих прихотей. Символом веры многих стало служение богу капитализма - «желтому дьяволу». Следуя по пути мирских соблазнов, мы порой отказываемся верить, что этот путь - дорога в никуда, что жизнь рано или поздно обернется к нам своей трагической стороной. И хватит ли нам сил выбраться на дорогу, ведущей к храму.

Отрадным явлением в наши непредсказуемые времена, как мне кажется, стало появление истинно верующих людей, несущих в себе зерна высокой нравственности и сострадательности.

Бато-Доржо СОДНОМОВ.

ВОЛЬНОМУ – ВОЛЯ...

Буддизм - безусловно, самая терпимая из трех мировых религий. Ни одну из религий, в том числе и не являющихся мировыми, он не отвергает, считая, что все они из одного корня. Буддисты принципиально не занимаются миссионерством. Они высоко ценят учения Христа, Магомета. В то время как для христианства все другие религии "от лукавого". Также, как и мусульмане, считают, что нет Бога, кроме Аллаха.

Не отрицается буддизмом и право человека исповедовать ту религию, какую он пожелает. В то же время Его Святейшество Далай лама в своих проповедях неизменно призывает очень ответственно подходить к выбору и особенно к смене веры, как это имело место во время его визита в Бурятию в сентябре 1992 года в Иволгинском дацане при обращении к приехавшим с запада России представителям европейских национальностей.

Глава северного буддизма имеет в виду, что предки этих людей, да и они сами, в прошлых рождениях, возможно, в течение многих сотен, а то и тысяч лет, исповедовали христианство, иудаизм и другие религии. При этих обстоятельствах, зачастую из соображений престижности, экзотичности, многие очень легко принимают новую веру.

В ближней перспективе это может дать определенный положительный эффект, но в будущем велика вероятность появления негативных последствий, вплоть до умственных расстройств. Такая же опасность вполне реальна и для потомственных буддистов, скоропалительно обращающихся в другие религии. Не исключено, что карму можно усыпить на некоторое время, но она неминуемо проснется, и ее всплеск в этом случае может стать непредсказуемым для психического здоровья новообращенного в этой и последующих жизнях, а также для его потомков. Подверженных подобному поветрию по-русски, кажется, называют "иванами, непомнящими родства".

Учение Будды считает неукоснительным закон воздаяния за свои действия, или иначе - закон кармы, действие которого ярко выражает русская пословица «Что посеешь, то и пожнешь». На поле кармы, которое на протяжении веков согласно заветам Будды заботливо очищали наши предки от камней и мусора, кое-кто, поддавшись временным трудностям, а иногда просто прихоти, начинает насаждать чужеземные, пусть даже и хорошие, растения. Нетрудно предсказать, что в этом случае конфликт, часто с драматическими коллизиями в духовной сфере человека, сменившего веру, станет рано или поздно неминуемым...

Поэтому Его Святейшество всегда советует как следует подумать о подобных последствиях, прежде чем обращаться в новую веру, пусть даже и в очень привлекательной упаковке. Впрочем, вольному - воля...

Николай БАДМАРИНЧИНОВ.

Нүхэр тухайгаа үгэ

НААДАhААР ҮДЭhЭН НАhАМНАЙ

Бидэ үхибүүд ябахадаа, үдэшэндөө юу хэдэг байгаабибди? Колхозой клубта киношье үдэшэ бүри харуулха бэшэ. Телевизоршье байгаагүй.

- Үнэхөөрөөшье, юу хэдэг байгаа зомта? Ехэл уйтайгаар бага наhантнай үнгэрөө байна даа... - гээд, нэгэ залуу нүхэр тархяа hэжэрээ бэлэй.

Теэд тамын амитад тамадаа жаргалтай гэдэг. Тамын амитадай жаргажа байхые хэн хараба даа. Юрэдөө, хэзээ нэгэтэ хэн нэгэнэй хошонложо хэлэhэн үгэ юм бэзэ.

Маанарай бага наhан өөрынхеэрээл жаргалтай байгаа hааб даа. Имагтал Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн бага наhанаймнай сэлмэг тэнгэриие аяар дүрбэн жэл соо үүлэтүүлhэн даа.

Үдэшэндөө, илангаяа үбэлэй hүниин утаханда, нэгэнэйдээ сугларжа, шагай наадахабди. Айл бүхэндэ шагай элбэг. Шагалзаан, хонхо бүхэ түүлгэн, мори урилдаан... Мүнөөнэй хэлээр хэлэбэл, шагай наадан гээшэ спортдо хабаатай байгаа байна: хүнэй нюдые хёрхо мэргэн, тархи hонор hэргэг болгодог.

hаяхан энээн тухай багынгаа нүхэр Мэдэгмаа Цыденоватай дурдан хөөрэлдөө hэмди.

- Ши намда орходоо залууш даа! Аяар нэгэ наhа дүүш! - гэжэ бинь тэрэнээ гасаалха хум.

- Болил даа, яагаа hүрхэй гэшэ хүмши? - гэжэ нүгөөдэмни hа-ha-haa-a гээд, хорогүйгөөр эльгэ хатаха юм.

- Теэд шимнай ходол арбан найматай hэмнайш даа. hанана гүш - Цэдэн Галсановай шүлэгэй үгэнүүдые: «Арбанхан даа найматай даа Мэдэгмааша».

- Нээрээ тиигэжэ уншадаг hэмнайбди. Хүбүүднай эдэ үгэнүүдые хэлэжэ hалахагүй, - гэжэ Мэдэгмаа Очировна энеэхэ юм.

Яруунын сэнхир нуурнуудай эгээл сэнхирынь Иисэнгэ гэжэ би тэндэ дүрбэн жэлдэ багшалхадаа ойлгоо агшаб. Аха үеынхид «Үйсэнгэ» гэдэг бэлэй . Үнэхөөрөөшье, хаа-яахан тухатай болоходоо, hалхигүй наратай сэлмэг үдэр эрьедэнь гү, али Буухасаан үндэрэй оройhоо шэртэхэдэш, Иисэнгэ жэжэхэн долгёо жэрэлзүүлэн миралзажа, үльгэрэйхидэл сэнхирээр үзэгдэхэ.

Иимэ гоё газарта далан жэлэй саана минии нүхэр Мэдэгма Очировна Цыденова алтан дэлхэй дээрэ юрын малшан Бурхиин Жамьянтанай бүлэдэ түрэhэн хубитай. Бурхиева гү, али манай үеын бусад үхибүүдтэл, эсэгынгээ нэрые обог болгоод, Жамьянова гэжэ ябаха байгаа. Теэд хуби заяан гээшэ хэнhээшье асуунгүй, өөрынхеэрээ заримдаа эрьедэг байна бшуу.

Гушаад онуудай эхинhээ эхилжэ, нютаг бүхэндэ хара хирээнүүд хаагалалдаад, ямаршье гэм зэмэгүй юрын ажалша, малша хүнүүд хамалганда ороhон гэжэ мэдээжэ. Тэрэ тоодо - Бурхиин Жамьян.

Табхайн нуурhаа (мүнөөнэй Баян-Гол) Иисэнгэ хүрэтэр Мэдэгмаагай эжы - Ахайхан Базарай hамажаб, аяар гушаад модондо ябагаар ябажа ерэhэн байдаг. Хамалганда нүхэрэйнгөө орожо ошоhон хойно хүбүүгээ дахуулаад, үендөө хүрөөдүй басагаа үргэлөөд, эгээлэй буряад эхэнэр ойн харгыгаар юу бодожо ябаа hэн хаб гэжэ hанахада, хара буухаар. Иисэнгэ тосхондо тэрэ үедэ буряадууд үсөөн hэн гэхэ. Иисэнгэдэ, мүн хажуудахи Михайловка hууриндань юрэнхыдөө, ородууд түбхинэнхэй байгаа.

- Иисэнгын Куржумовтан гэжэород айл бидэниие эдеэлүүлдэг hэн, ехэл hайн айл байгаа гэжэ эжымнай ходол хөөрэдэг бэлэй даа, хөөрхы, - гэжэ Мэдэгмаа Очировна дурдадаг. Теэд хэды болотор айлаар эдеэлжэ ябаха бэлэй. Мэдэгмаагай эжы хоёр үхибүүдтээ Эгэтэ руу баhал хэдэн хоногто ябагаар ябажа ерээд, дасан шадар нэгэ хэды саг соо байрлаа.

Тиигэhээр дахин нютагаа бусажа, Очиров Цэдэн гэжэ хүнтэй hамажаб эжынь хамтаржа, үшөө гурбан үхибүү түрөө. Нэгэниинь хүндэ үгтөөд, багаар наhа бараhан.

Маара маараhаар мал болохо, мунхи мунхиhаар хүн болохо гэдэгтэл, Ахайхан Базарай hамажабhаа гараhан дүрбэн үхибүүд - Жэгжэд, Мэдэгмаа, Евгения, Цэбэгжаб гэгшэд бээ бэелээ.

- Цэдэн баабаймнай ахай бидэ хоёрые нэрэдээ оруулhан байгаа, тиигээд лэ Цыденовүүд болоhомди, - гэжэ Мэдэгмаа Очировна хөөрөө бэлэй.

Жамьян баабайнь Колымада олон жэлдэ лагерьта байhанаа, нютагтаа ажаhууха эрхэгүйгөөр гэхэ гү, али Эрхүүhээ зүүлжэ гарахагүйгөөр табяад онуудай эхеэр сүлөөлэгдэжэ, Кемеровскэ областиин Мариинска станцида тогтожо, модошо дархашанаар тэндэхи нэгэ эмхидэ ажаллахадаа, баhал өөрынгөө гэр бүлэтэй болоhон юм.

Минии Иисэнгэдэ багшалжа байхада, гурбан үхибүү

дахуулhан цыганшуу харабтар шарайтай эхэнэр ерэжэ, тэдэнээ манай hургуулида оруулаа агша hэн. Тэдэ үхибүүдынь Мэдэгмаа Очировнатай эсэгэ нэгэтэй дүүнэрынь байhан байдаг.

- Хүн гээшэ нэгэ наhан соогоо юушье үзэдэг байна даа. Бурхиев Саша мандаа мүнөө аргагүй боложо ябадаг ааб даа, уhан буряад хэлэтэй даа, буряад hамгатай, манай эсэгын нэрые тэрэ хүбүүн нэрлүүлжэ ябанал даа, - гэжэ Мэдэгмаа Очировна хэлээ hэн. - Минии Жэгжэд ахай ондоо обогтойшье hаа, эсэгымни түрэhэн хүбүүн гээшэ hааб даа, теэд оршолон гээшэ холборхой, сагhаа урид наhа барашана гүб даа. Ахаймни дүрбэн хүбүүд, хоёр басагад ябана даа.

- Мэдэгмаа Очировна олоной эхэ болоhон хойноо БГПИ-дэ заочноор hуража, багшын мэргэжэл олоод, хүүгэдэй саадта, hургуулида, Нарhатын, Улаан-Удын 7-дохи СПТУ-да багшаар, хүмүүжүүлэгшээр олон жэлдэ ажаллаhан байна. Мүн баhа Яруунын аймгүйсэдкомой приемнын секретарышье байгаа.

Эхэнэр хүнэй наhан соо эгээл харюусалгатай тушаал - эхын үүргэ. Мэдэгма Очировна - үхибүүдтээ шангашье hаа, энэрхы сэдьхэлтэй эжы. 2001 оной апрель соо эгээл ехэ хүбүүгээ алдажа, тон ехэ сохилто үзөө даа. Үри бээ урдаа хараха гээшэ тамын ямаршье хэhээлтэhээ доро гэжэ би мэдэнэб, Мэдэгма Очировнагай сэдьхэлэй яншаае hайн ойлгоноб.

Наадаhаар үдэhэн наhамнай ошо ошоhоор, гэнтэ мэдэхэдэмнай, хадые уруудаhан моринд, хорохо тээшээ түргэн харгыдаа ороо. Үлэhэн наhандаа үлзы хэшэгтэй, далан наhанай ашаанда дарагдангүй, ури хүүгэдтээ хэрэгтэйл зандаа ябыш даа гэжэ эдир наhанhаа нүхэсэhэн нүхэртөө үетэнэйнгөө зүгhөө захиха байнаб.

Ц.ДОНДОГОЙ.

«ЗҮНТЭЙ ЗҮҮДЭН» гэhэн конкурсдо

Энгельсина ГАРМАЕВА

НАЯН НАВАА НЮТАГТАМ...

Номин тэнгэриин нүүдэл
үүлэндэ
Нойр дундаа зүүдэндээ
Наян Наваа нютагтаа
Наартай гоёор айлшалнаб,
Наагуур, саагуур алхалнаб,
Нэгэшье амитан үгы.
Ногоон Далай тала,
Намдуу номгон хаданууд
Нам бум. Ан хон, анир абяагүй.
Нэгэл ганса шубуухай
Ниидэн ерэжэ агаарhаа
Намтай хажуудам hуужа,
Нүүдэл сагай сударые
Нэгэтэ бэшэ шэхэндэм
Ниидэжэ байжа жэргэбэ.
Наруули газарай хүйтэн
болоходо,
Нарhан модоной ургахаа
болиходо,
Нарай нялха үхибүүдэй
Нэгэ тэды түрэхэдэ,
Наян найман үбшэнэй
Ногоон хоро нэжэрхэдэ,
Найдалтай ажабайдалай
Нугаран хухаржа захалхада,
Найман галтай хүнүүдэй
Номгон Далай шэнги
Нэбтэрэн урдаhаа урсахада,
Нажарай hүлгөөтэй сүблэн
сагта,
Намдуу бэшэ hүрөөтэй
үдэрнүүдтэ
Нүүдэл саг ерэхэ.
Наян Наваа нютагтаа
Нилээд удаан саг соо
Нойрhоо садатар амаржаад,
Ниидэхэ саг гараха.
Нэн түрүүн хүн түрэлтэнhөө
Нэнгэжэ тэнгэриhээ ерэhэн
Наян дабаае гаталhан
Хүрьhэтэ алтан Дэлхэй дээрэ
Хүсэд даабарияа дүүргэhэн
Хүхэ мүнхэ тэнгэриингээ
Хүхэ hүлдэ тэмдэгыень
алдаагүй
Хүдэр шанга бэетэй
Хэды тэды хүнүүдтнай
Дүүрэн хэшэг буянтай,
Домог үльгэр түүхэтэй,
Дүлэтэмэ мүнгэн түхэреэн
Дун сагаан шубуун дээрэ
Дуу шуугүй табга соо hуужа
Дээдэ түбиин орон тээшэ
Дуулим эсэгэ Замбуулиндаа
Долоон Үбгэд Бурхадтаа
Дэлхэй Эхэ газарhаа
Долоон үнгын hолонгоор
Даллан байжа хахасаад,
Дэгдэн ниидэжэ бусаха!
Наян Наваа нютагтам
Хон-жэн, ан - бун, абяа аниргүй
Нөөхил жэргэмэл шубуухай
Нойрhоом намайе hэргэжэ,
Наhанайм гоё зүүдые
Нахис гэжэ таhалба!

«Айдаhатай ушар» гэhэн конкурсдо

ҺҮНЭҺЫЕНЬ ДУУДАЖА АБАРАА ҺЭН

Хэжэнгэ тосхоной захада ажаhуудаг Бадмын Ширабтан гэжэ айлайхи эгээ жаа хүбүүн Гармажабтаа Баргажанhаа бэри буулгаhан байгаа. Гэртэхи газаахияа хэлсээд, хадам эхэдээ хамhалсаад байдаг hааб даа. Нэгэтэ хабарай дулаахан hүни хадам эхэнь бэриеэ түрэхэ үнеэгээ эрьеэд ерэ гэбэ. Таня хубсалаад, лампаа аhаагаад гараба. Таниин лампаяа баряад, дал руу орохо гэхэдэнь, урдаhаань хүн мэтэ юумэн үзэгдэхэдэл гээ ха. Таня ухаангүй ехээр сошожо, үнеэгээ харахатай болоод, шамдуухан гэртээ орohоор, хадам эхэhээ асууба: «Манайда хүн ороогүй гү? Минии дал соо орохо гэхэдэм, урдаhаам хүн түхэлтэй юумэн гарашоо, ехэ бард гээб».

- hорьмоhоо хараа бээзш, - гээд, эжынь балайш урагша абаад орхибогүй.

Үдэшэ Гармажабайнгаа гэртээ ерэхэдэ, Таня уhан шэбжэрхэй, хүлhэ адхан халууржа хэбтэбэ. Нүхэртөө ушараа хөөрөөд, халуунай эм уужа унтабад. Үглөөгүүр халуниинь бууранхай, тиигээд тэнхээ тамирынь hөөл бэшэ хэбэртэй hэн.

Таня ерэhэнhээ тад ондоо болошоо, тамир тэнхээгүй, ходо унтахаа hанаха, хээлитэйшье бэшэ гэжэ хүгшэниинь бэриеэ адаглажа, үбгэндөө хэлэбэ: «Танимнай яагаа hүр hүлдэгүй болошооб, али орон нютагаа, аба эжыгээ hанаа юм гү?» Шираб үбгэн: «Ламаhаа hурая, тэрээнhээ сэсэн юумэн үгы», - гэбэ.

Үглөөдэрынь Шираб үбгэнэй шалтагаанаа хэлэхэдэнь, Дамдин лама номоо хараhан бэеэрээ удаан дуугүй hуугаад, hүнэhыень дуудаха хэрэгтэй гэбэ. Үглөөдэрынь баран булта сугларжа, далгын табаг бэлдээд, хүршэнэрэй басагад бэреэдые урижа, ламые залаа hэн. Таниингаа хубсаhыень шэгнүүр дээрэ хэжэ, лама уншалга эхилбэ. Басагад, бэреэд гэр гороолон, Таня маанадтаа ерыш гэжэ дууданад. Удаан уншаhанай хойно шэгнүүр тэнсэжэ, Таня уйлажа эхилбэ. Ламхай адислан, хэдэргэн хүн байбалши, арай гэжэ оруулбаб гэhээр, гурба дахин адис хүртөөгөө hэн. Энэ ехэ юумэ бүтээhэн ламаяа, басагад бэреэдээ хүндэлэн, гарай бэлэгүүдые баряад үдэшөө бэлэй. hүүлээрнь ламын заабаряар, Буурал баабайдаа гаража, шүтэн мүргэжэ, бэрииень харалсажа байхаар гуйhан юм. Тиигэжэ амгалан тайбан, харгынь заhаржа, ан бун гэлдэжэ hууhан гэхэ.

Клара ДАНЗАНОВА.

Хэжэнгэ hуурин.

Буряад Республикын габьяата артистка Любовь ЦЫДЫПОВАГАЙ зохёохы ажалай 30 жэлэй ойдо

ТАЙЗАНАЙ НЮУСА ТААГДААЛ ДАА

Хоймор талата Зэдын аймаг Эхэ Буряадай энэрхы һайхан хонгор дайда орон нютагаа суурхуулһан хэды олон бэлигтэй хүбүүд, басагадые манда бэлэглээгүйб даа...

Үндэһэн Буряад драмын театрта энэ нютагһаа илангаяа тодорһон зүжэгшэд уужам Буряадтаа өөрынгөө бэлиг шадабаряар оло дахин суурхаһан. Найдан Гендунова, Содном Будажапов - Россин федерациин арадай артистнар. Эдэ нэрэнүүд манай Буряад ороной түүхэдэ, уран бүтээлдэнь алтан үзэгөөр һиилээтэй.

Харин би мүнөө суггаа хүдэлжэ байһан нүхэр тухайгаа, Дээдэ-Торидо хүйһэеэ хүндүүлжэ, хүлөө шоройдуулһан басаган, гүрэнэй Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театрай зүжэгшэн, Республикын габьята артистка Любовь Цыбановна ЦЫДЫПОВА тухай хөөрэхэ дурамни хүрэнэ.

Тэгшэ гушан жэлэй саана зохёохы ажалайнгаа эхилһэн намтар мүнөө апрелиин 12-то баярай үдэшын ёһололоор тэмдэглэн тоосохонь. Любовь Цыбановнатай би өөрөө олон зүжэгүүдтэ суггаа наадаха хубитай байһанби. Тон түрүүн 1977 ондо монгол драматург В.Лодойдамбын «Энгэр газар» гэжэ зүжэгтэ Баяраа гэжэ басаганай роль наадахадань ушараа һэм.

Тиихэдэ гүлмэр залуухан, уян нариихан, монгол басаганй образ нюдэндэмни харагдаһан зандаа. Удаань дээрэ дээрэһээ һубариһан рольнуудынь мүнөөшье гэршэ болоожо үлэнхэй. Тэрэ роль наадаһанайнь удаа зүжэгэй найруулагша Буянто Григорьевич Аюшин: «Зай, басаган, иигээд лэ зохёохы ажалайнгаа утын замда гараба гээшэлши даа, урматай урагшаа дабшыш даа», - гэжэ бултанаймнай урда захиһыень мүнөөшье болотор мартагшагүйб.

Юрий Бондаревой «Эрье» гэжэ зүжэгтэ (найруулагшань Ц.Цыренжапов) Эмма Герберт гэһэн эдир залуухан немец басаган дайнай халуун галда дайрагдаад, залуухан совет лейтенант хүбүүндэ дурлашоод, сэдьхэлээ зобожо байхадань, минии роль, шэрүүн совет солдат Меженин энэ басага гартаа оруулха һанаатай оролдоходонь, зангада орошоһон гүлмэр нюдэтэй инзагахан шэнги бэлтэгэнэжэ байһан ролиинь минии нюдэндэ элихэнээр һанагдадаг.

Удаань Ч.Цыдендамбаевай «Холо, ойрын түрэлнүүд» гэһэн зүжэг соо минии - «бура буржагархан үһэтэй эрдэмтэн» гэжэ ролиимни нюуса амараг Симочкын рольдо эрхэ тангил, элбэг аашатай, залуу басаганай рольдо орошоод, дээрэмни мордошонхой, мори сохиһондол ташуурдан, тайзан дээгүүр яһала гүйлдөөбди. Энэ образдоо ехэ тааралаһан юм.

Үшөө нэгэтэ суггаа ажабайдалай долгиндо сохюулжа, гүнзэгы нүхэнэй оёорто орошонхой, бэе бэедээ аргагүй дуратай гэр бүлын хахасалган. Энэмнай Г.Башкуевай «Любовь на взлетной полосе (найруулагшань Ю.Александров).

Даримын образ... Дуратай нүхэрөө алдажа байнаб, һүүлшынхиеэ хаража байнаб гэһэн уйдхар гашуудалай оёоргүй далайе харуулһан нюдэд тогтошоод, бахардашоод тайзан дээрэ байгаа һэн. Мүнөө үеын дэлгүүрэй харилсаа дабажа шадаагүй, Улаан-Үдын дэлгүүр дээгүүр худалаар хэлэжэ, зуун грамм архи бэдэржэ ябадаг «Просто Мария» гэжэ һаянайнь роль театр харагшад Б-М.Пурбуевай «Наймаа найман хүлтэй» гэжэ зүжэг соо мартадаггүй ёһотой даа.

Ш.Н.Цыденжаповай «Нангин сэдьхэл» гэжэ эртэ урдын монгол арадуудай түүхэнэй гэхэ юм гү, али үльгэр туужаһаа гү үндэһэлһэн зүжэг соо Болормаа гэжэ уран зурааша хун-тайжа хүбүүндэ үнэн сэхээр дурлажа, дабагдашагүй бэрхэшээлнүүдһээ тунхарихагүй басаганай образ үнэншэмэ бэрхээр наадаһан юм.

Удаань ород хэлэн дээрэ Рустам Ибрагимбековэй «Похожий на льва» гэжэ мелодрамада гол героиня Леньн рольдо шадамар бэрхэеэ харуулжа, хото, хүдөөгөөр гастрольдо ябаа. Тэрэниень баһал мартадаггүйб. Тоолохо болоо һаа, илдам урихан басагадай нугаршагүй хүсэл зориг, һайхан үндэр мэдэрэл үргэһэн рольнуудынь олон даа, олон. Алимаан Ч.Айтматовай «Эхын тарялан» - залуу гүлмэр наһандаа эдир залуу нүхэрөө дайнай галда шатаалгажархёод, хайшан гэжэ гажарха, уйдахые, зобохо, тулихые бултыень дуулһан харуулаа. Он жэлнүүдэй ошохо бүри дүршэл нэмэжэ, ажалдаа урматай, урагшаа һанаатай, театртаа үнэн сэхэ алба хэнэ.

Гадна богонихон шог зугаата, ялас гэмэ наада эрхилһэн ажал эмхидхэлсэжэ, Россин габьята артист О.Д.Бабуевай хүтэлбэри доро гурбан һамгадайнь нэгэн болоһон, үгышье һаа «Дайнай үеын пионернүүд» гэһэн шог наадандань оролсожо, буряад хэлэнэй нэгэ һалаа болохо нютагайнгаа аялга хэрэглэнэн хэдэн образуудые бэелүүлжэ, олон зониие урагша хойшонь унасарынь энеэлгэжэ шадаа. Тиин 1999 оной хабар апрелиин нэгэндэ үнгэргэгдэдэг Улаан-Баатар хотын уласхоорондын шог зугаата фестивальда хабаадалсажа, уран бэлигээ дээрэ үргэжэ, лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэжэ ерэһэниинь гайхалгүй. Хальмаг, Монгол түрэл аха дүүнэрээрээ, түрэл Буряад ороноороо, Ага, Усть-Орда, Москва, Санкт-Петербург, бэшэшье хото городууд холын аянайнь дээжэ болоо.

Хоёр хүдэр хүбүүдээ хулынь дүрөөдэ хүргэжэ, эхын жаргал эдлэжэ, энэ юртэмсэдээ энэрхы сэдьхэжэ, аша туһатай, буян үйлэдэхэ хуби заяатай байһан буряад эхэнэрэй хуби заяа дүүрэн эдлээд, гушан жэлэйнгээ ажалай намтар гэдэргээ эрьежэ хараха дүүрэн эрхэтэйш, Любовь Цыбановна.

Тори нютаг тоонтошни
Талаан бэлиг бэлэглээ.
Тайзан гээшын нюусые
Таагыш гэжэ заяагаа.
Уян зөөлэн сэдьхэлшни
Инаг дуранай дээжэ лэ!
Урма баяр хоёршни
Уран дуунай гуламта лэ!
Саашаал, саашаал дабшыш даа,
Сагай эрхые дабыш даа,
Манай һайхан нүхэр!

Цыдендоржи ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
ГБАТД-ай уран зохёолой таһагые даагша, РФ-гэй габьята артист.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Д.Дондуков, Л.Цыдыпова «Хари хүнэй гашуудал» гэһэн зүжэгтэ; Л.Ц.Цыдыпова.

Зохёохы ажалай үдэшэ

«ХАРГАНАА, МИНИИ ХАРГАНАА»

Хабарай наратайхан наартайхан нэгэ үдэр багша, уран зохёолшо Н.Т.Ленхобоева-Артугаевагай зохёохы ажал ябуулгын үдэшэдэ хабаадахаяа Сэлэнгын аймагай Харганаа нютаг бүлэг зон зорёо һэмди.

Ялас гэмэ бэлигтэй артистнууд - оперо болон баледэй театрай тайзанай омогорхол шэмэг Елена Шараева, эртэ урдын Монголой аялга өөрэ ирагуугаар уянгатуулан гүйсэдхэдэг Бадма-Ханда Аюшеева, хоюулан хоолойгоо ниилүүлэн, жэгтэй һайханаар хангюурдадаг, ами амяараашье дуунай дали дэлисэтэйгээр ургалдаг Арюуна, Баир Батодоржиевтан, эхэнэрэй энхэргэн сэдьхэлэй эрдэни зэндэмэниие уяханаар, уярхаар зэдэлүүлдэг Наталья Сультимова, эсэгын бэлигые эгүүридэ халан абаад, зохёохы ажал ябуулгадаа золтой Пурбо Дамиранов, дуран тухай дуунуудай дундаршагүй, удхаялгаар суутай солотой болоһон Цырен Шойжонимаев, монгол, буряад дуунуудые маша жэнхэнеэр гүйсэдхэн, харагшадай халуун анхаралые татадаг Эрдэни Батсух...

Хэзээ бэлэй даа, иигэжэ сүлөө забтай, иимэ бэлигтэнээр замаа ниилүүлэн, зугаагаа удхалан ябаха гээшэ. Эдэ бүгэдэниие элсүүлэн эмхидхэһэн Дээдэ-Саянтайн һургуулиин буряад хэлэнэй багша Н.Т.Артугаева Харганаа нютагайнгаа эрхим хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн мүн гэжэ тус уулзалгаһаа элирээ һэн. Харгыдаа хабарай энэ һайхан үдэр мүргэлэйнь газарта - «Гурбан нарһадай» дэргэдэ тогтожо, нютагай заршамые хүндэлэн ёһолообди. Үлэ мэдэг һэбшээн үлеэжэ, уряалаар ябаһан зоной һанаае урмашуулһандал үзэгдөө бэлэй.

Соёлой байшан соо нютагайхид багтахысаа сугларанхай, бүхэли гурбан часай туршада шүлэг дуунууд, магтаал үреэл зэдэлээ даа, Нина Токтохоевнагай солодо. Диилэнхи олон дуунуудынь өөрынь үгэ дээрэ байба. Ямар дуунууд бэ гэбэл, «Харганаагай һургуули», «Алтан уула», «Үнгэтэ сэнхир дэлхэй дээрэ», «Сэлэнгын аймагни», «Шүүдэрхэн», «Бүхэн голнай», «Ольбонхон намарай», «Дээдэхэн Саянтын һургуулимнайл даа...»

ХАРГАНАА, МИНИИ ХАРГАНАА

Шүбэгэр адаалхай мүшэртэй
Шарахан буурсаг залаатай,
Шүдэрлэн ургадаг алтаргана
Шэдитэ талым бүрхөөнэ.

Шэнхинэн шудхажа урдаһан
Шэнхинүүр Бүхэн голтой 2 дахин
Харганаа, минии Харганаа.

Баянхан Сагаан уулатай,
Бунхан нангин хадатай,
Байдалым шэнээр һэргээһэн
Буусахан абым нютагни.

Гурбан нарһадаар угтадаг,
Гүлмэр наһанайм тоонто 2 дахин
Харганаа, минии Харганаа

Алтан уулын хойморто
Албатан уладынь нютагжаа.
Тэнгэри Болдогой хүгжэм
Тайлган дээрэ зэдэлээ.

Тэршээхэн хүйтэн булагтай,
Тээрмэтын сэбэр аршаантай 2 дахин
Харганаа, минии Харганаа.

Һургуулиин хүүгэд нэн түрүүн концерт харуулаа. Харганаагай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд Л.Ф. Цыбденова, Е.Б.Бальжиева энэ үдэшые хүсэлэн эмхидхэһэн габьятай. Манай ерэхын урдахана эндэ, һургуулиин дэргэдэ хүгжэмэй салон байгуулагдаһан, тиимэһээ эгээл тааруугаар буужа ерэһэн байбалди даа.

Энэ һайхан үдэшэдэ һургуулиин директор С.Д Бубеева, нютагай багшанар, нютагай гулваа Л.Ц.Раднаев, ДК-гай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Л.А.Банзаракцаева, Б.Д.Жамсаранова, Е.Ц.Цыденова гэгшэд халуун хабаадалгаяа үзүүлээ. Нина Токтохоевнагай наһанайнь нүхэр Батор Ардынович, түрэл гаралынь - Ж.Д. Ленхобоев наһанайнгаа нүхэр Елизавета Мункоевнатай, В.Д.Жигмытова, Аюша, Надежда Цыренжаповтан, Заята, Оля Будаевтан, Батор, Татьяна Очировтан, үеын нүхэд, түрэлэй төөдэйнэр Дарима, Лиза, Александра хээтэйнүүд хүндэлэн ёһолхоёо ерээ.

- Намайе, юрын багшые, уран үнгэдэ ульһатай хадам, шүлэгүүдэйм үгэнүүд дээрэ дуунуудай зохёогдоһон хада иигэжэ хүндэлжэ, үндэр дээрэ үргэжэ байһандатнай тандаа, нютагаархидтаа тон баяртайб. Энэ үдэшэеэ хайрата эжынгээ - Дарима Будаевнагай дурасхаалда зорюулбаб, - гээд, Н.Т.Артугаева хэлээ һэн.

Үетэнь нүхэдэйнь зүгһөө «Буряад үнэн», «Бурятия молодая» сонинуудай редакторнууд Г.Х.Дашеева, Л.Б.Доржиева гэгшэд амаршалаа. Онсо тогтомоор зүйл гэхэдэ, Буряадай бэлигтэ поэт Даша Дамбаевай түрэһөөр 65 жэлэй ойдо бэлэдхэл харганаагайхид эхилэнхэй. Поэдэй эгэшэ - Ханда Цыретаровна энэ ехэ ойн удха шанар тухай сэдьхэлээ доһолгон хэлээ, хүн зоноо энэ ойе тэмдэглэхэдэ, хам оролсохыень уряалаа һэн. Харганаа нютагайхид эрхим хүбүүд, басагадаа эбтэй эетэйгээр өөдэнь үргэхэ, Буряад орон соогоо бурьялма ажабайдалтайбди гээд, өөһэдыгөөшье харуулха хабатай байһандань омогорхон магтамаар, олондо дуулгамаар байнал даа.

Галина БАЗАРЖАПОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: зохёохы үдэшын үедэ.

Сэлэнгын аймаг.

ПРОГРАММА ТЕЛЕПЕРЕДАЧ

Понедельник, 14

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 ТЕЛЕКАНАЛ «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 НОВОСТИ
10.15 ЧТО? ГДЕ? КОГДА? ФИНАЛ ВЕСЕННИХ ИГР
11.25 «СМАК»
11.45 «БОЛЬШИЕ РОДИТЕЛИ». С. БУДЕННЫЙ
12.10 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
12.40 СЛЕДСТВИЕ ВЕДЕТ КОЛОБКОВ
13.00 НОВОСТИ
13.15 Х/Ф «Я ВИНОВАТ»
15.00 ДОК. ДЕТЕКТИВ. «ДЕКОРАЦИИ ДЛЯ ПРЕСТУПЛЕНИЯ». ДЕЛО 2000 ГОДА
15.30 «ПУТЕШЕСТВИЯ НАТУРАЛИСТА»
16.00 НОВОСТИ
16.20 ЖИВАЯ ПРИРОДА. «ПРАВДА О ЗМЕЯХ»
17.25 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
17.55 «БОЛЬШАЯ СТИРКА»
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.30 «КУМИРЫ». РИНАТ ДАСАЕВ
20.00 ЖДИ МЕНЯ
21.00 «КТО ХОЧЕТ СТАТЬ МИЛЛИОНЕРОМ?»
22.00 ВРЕМЯ
22.35 «ПОСЛЕДНИЙ ГЕРОЙ-3»
23.40 ЭДВАРД РАДЗИНСКИЙ. «АЛЕКСАНДР II. ЖИЗНЬ. ЛЮБОВЬ. СМЕРТЬ». ФИЛЬМ 1-Й
00.30 НОЧНОЕ «ВРЕМЯ»
00.55 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
01.10 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «КОРОЛИ СМЕХА». «ЛИЦЕДЕИ»
01.40 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «ПОДВОДНЫЙ МИР АНДРЕЯ МАКАРЕВИЧА»
02.10 ТАЙНЫ ЗАБЫТЫХ ПОБЕД. «ЛУННАЯ ГОНКА»

«РОССИЯ»

07.45 - 10.45 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
08.00, 08.30, 09.00, 09.30, 10.00, 10.30 ВЕСТИ
08.15, 08.45, 09.15, 09.45 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА
БГТРК
10.15 ДЕЛОВОЕ ВРЕМЯ
«РОССИЯ»
10.45 Х/Ф «МСТИТЕЛИ» (США)
12.30 «ЭКСПЕРТИЗА»
12.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 «КОРОТКОЕ ЗАМЫКАНИЕ»
14.20 «В «ГОРОДКЕ»
14.30 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
БГТРК
15.30 ДЕТСКОЕ ВРЕМЯ. М/Ф
15.40 РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
15.45 «БЕЛЫЙ МЕСЯЦ» ПРЕДСТАВЛЯЕТ: «В ПЕСНЕ-ДУША НАРОДА»
«РОССИЯ»
16.00 ВЕСТИ
16.20 «ЧТО ХОЧЕТ ЖЕНЩИНА». ТОК-ШОУ ЕЛЕНЫ ЯКОВЛЕВОЙ
17.10 Т/С «ТРОЕ ПРОТИВ ВСЕХ-2»
18.15 «ЧЕСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ». АВТОРСКАЯ ПРОГРАММА Э. ПЕТРОВА
18.45 «ЭКСПЕРТИЗА»
19.00 ВЕСТИ
БГТРК
19.20 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА
19.30 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
19.40 «БУРЯАД ОРОН». ХУД.-ПУБЛИЦИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
20.10 ПРОФЕССИОНАЛЫ
20.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
«РОССИЯ»
20.50 «КОМИССАР РЕКС». Т/С
21.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
22.00 ВЕСТИ
БГТРК
22.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
22.40 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
«РОССИЯ»
22.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.55 Т/С «РУССКИЕ АМАЗОНКИ»
00.00 Т/С «ТАЙГА»
01.00 ВЕСТИ
01.30 ВЕСТИ-СПОРТ
01.40 Х/Ф «БИТВА ДРАКОНОВ»
03.20 «ФУТБОЛ РОССИИ». СПОРТИВНАЯ ПРОГРАММА
03.50 Х/Ф «РАЙ ОБРЕТЕННЫЙ»
05.20 «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ»
05.30 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ
06.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
07.00 ВЕСТИ
07.15 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Тивиком

07.00 ШКОЛЬНОЕ ТВ
07.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
07.55 FOX KIDS НА REN TV. «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
08.20 FOX KIDS НА REN TV. М/С «ДЖИМ БАТТОН»
08.50 FOX KIDS НА REN TV. М/С «НОВЫЙ ЭКШНМЕН»
09.15 «БОЛЬШИЕ ДЕНЬГИ»
10.15 «КИНО»: «НОЧНЫЕ ГОСТИ»
12.30 «ВОЕННАЯ ТАЙНА»
13.00 «ДИАЛОГ СО ВСЕМ МИРОМ», Д/Ф
13.30 «ВИНО ЛЮБВИ», ТЕЛЕНОВЕЛЛА
14.25 «НАРОД ПРОТИВ». ТЕЛЕИГРА
14.55 «ЕМ И РЕБЯТА». КОМЕДИЙНЫЙ СЕРИАЛ
15.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
15.50 «НА УГЛУ, У ПАТРИАРШИХ-2». ТЕЛЕСЕРИАЛ
17.00 FOX KIDS НА REN TV. М/С «НОВЫЙ ЭКШНМЕН»
17.25 М/С «ДЖИМ БАТТОН»
17.55 М/С «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
18.20 «БИТЛБОРГИ», ТЕЛЕСЕРИАЛ
18.45 ПОГОДА. ГОРОСКОП
19.00 «НОВОСТИ СИБИРИ»
19.20 «МУЗ. ПОЗДРАВЛЕНИЯ»
20.00 СЕЙЧАС. ПОГОДА. ГОРОСКОП
20.20 «ЛОСК»
20.55 ПРЕМЬЕРА НА КАНАЛЕ «ДЯТЛОW,S». М/С
21.20 «НА УГЛУ, У ПАТРИАРШИХ-2», СЕРИАЛ
22.30 СЕЙЧАС. ПОГОДА. ГОРОСКОП
22.50 ЛОСК
23.05 «КИНО»: «АКУЛЫ-3»
01.10 «24»

Ариг Ус

08.00 СВОБОДНОЕ ВРЕМЯ. ПОГОДА
08.30 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
08.35 М/Ф «ЦВЕТИК-СЕМИЦВЕТИК»
08.55 ФОРМУЛА УСПЕХА
09.05 ВНЕ ЗАКОНА
09.35 ТО, ЧТО НАДО
09.45 Д. БАНИОНИС В ДЕТЕКТИВЕ «СУМКА ИНКАССАТОРА»
11.25 ХВОСТ КОМЕТЫ: ОЛЕГ БЛОХИН
12.15 МУЗЫКА НА КАНАЛЕ
12.30 НОВОСТИ
12.35 МЕСТО ПЕЧАТИ
12.45 НАЗЛО
12.50 АБС
13.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА
13.15 ЧЕМПИОНАТ РОССИИ ПО ЛАТИНОАМЕРИКАНСКИМ ТАНЦАМ
ПЕРЕРЫВ ДО 17.00
17.00 НОВОСТИ
17.25 М/С «ГАРФИЛД И ЕГО ДРУЗЬЯ»
17.50 ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО
18.20 МУЗ. ПОДАРОК
18.55 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
19.00 «ПЕСТРАЯ ЛЕНТА»
20.00 НОВОСТИ
20.25 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
20.45 ФОРМУЛА УСПЕХА
21.00 ЗНАКОМЫЕ НЕЗНАКОМКИ
21.25 Т/С «ЗАЛ ОЖИДАНИЯ», 9 С.
22.30 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
22.50 КРИМИНАЛЬНАЯ РОССИЯ: «БРИЛЛИАНТЫ ДЛЯ МАФИИ», 1 С.
23.25 Х/Ф «ЧЕРНЫЙ АНГЕЛ»
01.25 НОВОСТИ

СТС - «БАЙКАЛ»

17.00 Т/С «ЛУЧШИЕ»
18.00 Т/С «ДРУЗЬЯ»
18.30 «ЧАСТНАЯ МИЛИЦИЯ»
19.00 ТОК-ШОУ «ДЕВИЧЬИ СЛЕЗЫ»
20.00 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН!
20.30 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
21.00 «ЗАЧАРОВАННЫЕ», Т/С
22.00 КИНО НА СТС: «ПЛОХАЯ КОМПАНИЯ»
00.30 ДЕТАЛИ

НТВ

07.00 УТРО НА НТВ
09.50 ДЕТЕКТИВ «СЫЩИКИ», 10 СЕРИЯ
11.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
11.20 ПОГОДА НА ЗАВТРА
11.25 «КОМАНДА.RU»
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 «ЭКСТРЕМАЛЬНЫЙ КОНТАКТ. АКУЛА-НЯНЬКА»
12.35 «ИСЛАМСКИЙ ПОРЯДОК». ПРОФЕССИЯ - РЕПОРТЕР
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.05 ТОМ БЕРЕНДЖЕР И БИЛЛИ ЗЕЙН В БОЕВИКЕ «СНАЙПЕР» (США)
15.00, 16.00, 17.00 «СЕГОДНЯ»
15.05 СВЕТЛАНА САВИЦКАЯ. «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД» ОКСАНЫ ПУШКИНОЙ
15.35 ДЕТЕКТИВ «ОНА НАПИСАЛА УБИЙСТВО» (США)
16.35 «АДЮЛЬТЕР. БЕСЧЕСТИЕ ИЛИ ЛЮБОВЬ». ТОК-ШОУ «ПРИНЦИП ДОМИНО»
18.00, 19.00 «СЕГОДНЯ»
БГТРК
18.10 ДЕТСКОЕ ВРЕМЯ. М/Ф
18.15 ГОРОСКОП
18.20 БУДЬТЕ ЗДОРОВЫ
18.45 МҮНХЭ ЗУЛА
НТВ
19.20 «ВНИМАНИЕ: РОЗЫСК!». ДВОЙНОЙ КАПКАН
20.00 «СЕГОДНЯ»
20.35 СЕРИАЛ «ПЯТЫЙ АНГЕЛ», 9 СЕРИЯ
21.50 СЕРИАЛ «БАНДИТСКИЙ ПЕТЕРБУРГ. ОПЕР», 2 СЕРИЯ
23.00 «СЕГОДНЯ ВЕЧЕРОМ»
23.40 «СЕКС В БОЛЬШОМ ГОРОДЕ»
00.20 СЕРИАЛ «ПЯТЫЙ АНГЕЛ»
01.25 ГОРДОН
02.35 ОКОНЧАНИЕ ТРАНСЛЯЦИИ

• ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ •

Вторник, 15

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 ТЕЛЕКАНАЛ «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 НОВОСТИ
10.15 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ, ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ». СЕРИАЛ
11.05 «ДЕСЯТЬ СМЕРТЕЛЬНЫХ АКУЛ». 1-Я ЧАСТЬ
12.05 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
12.35 ДИСНЕЙ-КЛУБ: «ПЕРЕМЕНКА»
13.00 НОВОСТИ
13.15 КОЛОМБО В ДЕТЕКТИВЕ «ЯД ОТ ДЕГУСТАТОРА»
14.40 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ»
15.00 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «КОРОЛИ СМЕХА». «ЛИЦЕДЕИ»
15.30 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «ПОДВОДНЫЙ МИР АНДРЕЯ МАКАРЕВИЧА»
16.00 НОВОСТИ
16.20 МИСС МАРПЛ В ДЕТЕКТИВЕ АГАТЫ КРИСТИ «ОТЕЛЬ «БЕРТРАМ». 1-Я ЧАСТЬ
17.25 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
17.55 «БОЛЬШАЯ СТИРКА»
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.30 «ШУТКА ЗА ШУТКОЙ»
20.00 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ, ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ». СЕРИАЛ
21.00 АЛЛА ПУГАЧЕВА. «СКАЗКИ О ЛЮБВИ»
22.00 ВРЕМЯ
22.40 Т/С «ДРУГАЯ ЖИЗНЬ».
23.45 ЭДВАРД РАДЗИНСКИЙ. «АЛЕКСАНДР II. ЖИЗНЬ. ЛЮБОВЬ. СМЕРТЬ».
00.35 НОЧНОЕ «ВРЕМЯ»
01.00 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
01.15 «НА ФУТБОЛЕ» С ВИКТОРОМ ГУСЕВЫМ
01.45 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «РУССКИЙ ЭКСТРИМ»
02.15 «АПОЛОГИЯ»
03.05 Т/С «БЕГДЕЦ»
04.05 МАЙКЛ ЙОРК В ТРИЛЛЕРЕ «ДЖЕК-ПОТРОШИТЕЛЬ»
06.05 СЕРИАЛ «ОТНОСИТЕЛЬНОСТЬ»

«РОССИЯ»

07.45 - 10.45 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
08.00, 08.30, 09.00, 09.30, 10.00, 10.30 ВЕСТИ
08.15, 08.45, 09.15 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА
БГТРК
09.45 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА
10.15 ДЕЛОВОЕ ВРЕМЯ
«РОССИЯ»
10.45 Т/С «РУССКИЕ АМАЗОНКИ»
11.40 Т/С «ТАЙГА»
12.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 «КОРОТКОЕ ЗАМЫКАНИЕ». ТОК-ШОУ ФЕДОРА ПАВЛОВА-АНДРЕЕВИЧА
14.20 Т/С «ЛОДКА ЛЮБВИ»
15.15 «ЭКСПЕРТИЗА»
БГТРК
15.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
15.45 ГОРОСКОП
15.50 МУЛЬТФИЛЬМ
«РОССИЯ»
16.00 ВЕСТИ
16.20 «ЧТО ХОЧЕТ ЖЕНЩИНА». ТОК-ШОУ ЕЛЕНЫ ЯКОВЛЕВОЙ
17.10 Т/С «ТРОЕ ПРОТИВ ВСЕХ-2»
18.15 «АГЕНТСТВО ОДИНОКИХ СЕРДЕЦ»
18.45 «ЭКСПЕРТИЗА»
19.00 ВЕСТИ
БГТРК
19.20 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА
19.30 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
19.40 УЛГУР
20.00 БАРГУЗИНСКОЕ ЗОЛОТО
20.10 ХҮДӨӨ НЮТАГ
20.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
«РОССИЯ»
20.50 «КОМИССАР РЕКС». Т/С
21.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
22.00 ВЕСТИ
БГТРК
22.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
22.40 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
«РОССИЯ»
22.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.55 Т/С «РУССКИЕ АМАЗОНКИ»
00.00 Т/С «ТАЙГА»
01.00 ВЕСТИ
01.30 ВЕСТИ-СПОРТ
01.40 IX ТОРЖЕСТВЕННАЯ ЦЕРЕМОНИЯ ВРУЧЕНИЯ ПРЕМИИ «ЗОЛОТАЯ МАСКА»
03.30 «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ»
03.45 «ГОРЯЧАЯ ДЕСЯТКА»
04.45 КАЙЛ МАКЛАХЛЕН И ШЕРИЛИН ФЕННН В СЕРИАЛЕ ДЭВИДА ЛИНЧА «ТВИН ПИКС»
05.35 «АГЕНТСТВО ОДИНОКИХ СЕРДЕЦ»
06.00 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ
06.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
07.00 ВЕСТИ
07.15 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Тивиком

07.00 «СЕЙЧАС». ПОГОДА. ГОРОСКОП
07.20 «ЛОСК»
07.30 «БИТЛБОРГИ», ТЕЛЕСЕРИАЛ
07.55 «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ». Т/С
08.20 «ДЖИМ БАТТОН». М/С
08.50 «НОВЫЙ ЭКШНМЕН». М/С
09.15 «БОЛЬШИЕ ДЕНЬГИ»
10.15 «КИНО»: «АКУЛЫ-3»
12.25 «МИРОВЫЕ РОЗЫГРЫШИ»
13.00 «ДИАЛОГ СО ВСЕМ МИРОМ»
13.30 «ВИНО ЛЮБВИ». ТЕЛЕНОВЕЛЛА
14.25 «НАРОД ПРОТИВ», ТЕЛЕИГРА
14.55 «АГЕНТСТВО». КОМ. СЕР
15.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
15.50 «НА УГЛУ У ПАТРИАРШИХ-2». ТЕЛЕСЕРИАЛ
17.00 FOX KIDS НА REN TV. М/С «НОВЫЙ ЭКШНМЕН»
17.25 FOX KIDS НА REN TV. М/С «ДЖИМ БАТТОН»
17.50 FOX KIDS НА REN TV. Т/С «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
18.20 FOX KIDS НА REN TV: «БИТЛБОРГИ»
18.45 ПОГОДА. ГОРОСКОП.
19.00 «НОВОСТИ СИБИРИ»
19.20 МУЗ. ПОЗДРАВЛЕНИЯ
20.00 «СЕЙЧАС». ПОГОДА. ГОРОСКОП
20.20 «ЛОСК»
20.55 «ДЯТЛОW,S». М/С
21.20 «НА УГЛУ, У ПАТРИАРШИХ-2», Т/С
22.30 «СЕЙЧАС». ПОГОДА. ГОРОСКОП
22.50 «ЛОСК»
23.05 «КИНО»: «КИКБОКСЕР-МСТИТЕЛЬ»
01.10 «24»

Ариг Ус

08.00 ГРАНИ
08.25 ЕСТЬ МНЕНИЕ
08.30 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
08.50 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
08.55 БЕЗ ПРОТОКОЛА
09.50 ФОРМУЛА УСПЕХА
10.05 БЕСПЛАТНЫЙ СЫР
10.35 ВНЕ ЗАКОНА
11.05 СТО ЧУДЕС СВЕТА: «МИР БОБРА»
12.10 МУЗЫКА НА КАНАЛЕ
12.30 НОВОСТИ
12.35 ЕСТЬ МНЕНИЕ
12.45 ТУШИТЕ СВЕТ
13.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА
13.15 НОВЫЙ ВЕК
ПЕРЕРЫВ ДО 17.00
17.00 НОВОСТИ
17.25 М/С «ГАРФИЛД И ЕГО ДРУЗЬЯ»
17.50 ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО
18.20 МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПОДАРОК
18.40 Т/С «ДЕТЕКТИВ НЭШ БРИДЖЕС: МИСТИЧЕСКИЙ ТАНЕЦ»
19.40 СМОТРИТЕ, КТО ПРИШЕЛ
20.00 НОВОСТИ
20.25 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
20.45 ФОРМУЛА УСПЕХА
21.00 Т/С «ЗАЛ ОЖИДАНИЯ», 10 С.
22.10 ТО, ЧТО НАДО
22.20 БЕЗ ГАЛСТУКА
22.55 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
23.00 ТУШИТЕ СВЕТ
23.15 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
23.35 СОСТАВ ПРЕСТУПЛЕНИЙ
23.50 ВЫСШИЙ СВЕТ
00.00 НОВОСТИ
00.30 БЕЗ ПРОТОКОЛА

СТС - «БАЙКАЛ»

17.00 Т/С «ЛУЧШИЕ»
18.00 Т/С «ДРУЗЬЯ»
18.30 «ЧАСТНАЯ МИЛИЦИЯ»
19.00 ТОК-ШОУ «ДЕВИЧЬИ СЛЕЗЫ»
20.00 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН!
20.30 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
21.00 «ЗАЧАРОВАННЫЕ», Т/С
22.00 Х/Ф «БИЛОКСИ БЛЮЗ»
00.30 ДЕТАЛИ
01.00 «ЗАКОН И ПОРЯДОК. ПРЕСТУПНОЕ НАМЕРЕНИЕ»

НТВ

07.00 УТРО НА НТВ
10.00 СЕРИАЛ «СКОРАЯ ПОМОЩЬ-8» (США)
11.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
11.20 ПОГОДА НА ЗАВТРА
11.25 «ОЧНАЯ СТАВКА». ВЗРЫВАТЕЛЬ
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 «КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК. ОЛЕГ АНОФРИЕВ И ДЖЕЙ КЛОУЗ»
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.05 РЕГИМАНТАС АДОМАЙТИС, МИХАИЛ ГЛУЗСКИЙ, ЛАРИСА УДОВИЧЕНКО, ЛЕОНИД КУРАВЛЕВ В ФИЛЬМЕ «МУЖЧИНА ДЛЯ МОЛОДОЙ ЖЕНЩИНЫ»
14.35 ПРОФЕССИЯ - РЕПОРТЕР
14.50 КРИМИНАЛ
15.00, 16.00, 17.00 «СЕГОДНЯ»
15.05 «ПУТЕШЕСТВИЯ НАТУРАЛИСТА»
15.35 ДЕТЕКТИВ «ОНА НАПИСАЛА УБИЙСТВО» (США)
16.35 «У МЕНЯ ТАКОЙ ХАРАКТЕР...». ТОК-ШОУ «ПРИНЦИП ДОМИНО»
18.00, 19.00 «СЕГОДНЯ»
БГТРК
18.10 ДЕТСКОЕ ВРЕМЯ. М/ФИЛЬМ
18.15 ГОРОСКОП
18.20 «ОТТИНИСЬ». ПРОГРАММА ДЛЯ МОЛОДЕЖИ
18.50 КОНЦЕРТ ОРКЕСТРА БУР.НАР. ИНСТРУМЕНТОВ ИМ. Ч. ПАВЛОВА
19.05 «ТВОЙ ШАНС». ПРЯМОЙ ЭФИР
19.20 ДОК. ДРАМА «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ».
20.00 «СЕГОДНЯ»
20.35 «ПЯТЫЙ АНГЕЛ», 10 СЕРИЯ
21.50 СЕРИАЛ «БАНДИТСКИЙ ПЕТЕРБУРГ. ОПЕР», 3 СЕРИЯ
23.00 «СЕГОДНЯ ВЕЧЕРОМ»
23.40 «СЕКС В БОЛЬШОМ ГОРОДЕ»
00.20 СЕРИАЛ «ПЯТЫЙ АНГЕЛ»
01.25 ГОРДОН
02.35 ОКОНЧАНИЕ ТРАНСЛЯЦИИ

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР «БАЙКАЛ»

Цены действительны с 10 по 17 апреля.

Бельевой трикотаж (детск., взросл.), г. Москва (низкие цены)	
Колготки х/б, г. Москва, г. Смоленск	58 руб.
Колготки п/ш, 3 видов, г. Москва, г. Смоленск	78 руб.
Колготки х/б детские (все размеры), г. Москва	от 20 руб.
Носки х/б, п/ш детские, махровые мужские, г.Санкт-Петербург	от 8 руб. 90 коп.
Сапоги суконные, г. Омск, детс., жен. и муж., с мехом	от 225 руб.
Обувь зимняя мужская, женская, детская «Francesco Donni» Италия	
Обувь комнатная детская, мужская, женская (низкие цены)	
Сапоги кирзовые, г. Москва	от 325 руб.
Сапоги и ботинки зимние мужские с искусственным и натуральным мехом, г. Новосибирск	от 698 руб.
Сапоги зим. женские, 15 моделей, г. Челябинск, г. Новосибирск	от 798 руб.
Туфли кожаные муж., дет., 20 мод., г. Новосибирск, г. Челябинск	от 498 руб.
Кроссовки детские, взрослые 10 мод., г. Новосибирск, г. Челябинск	от 230 руб.
Обувь резиновая (сапоги детские, женские, мужские, рыбацкие)	от 118 руб.
Трико х/б детские и взрослые	от 48 руб.
Ботинки ОМОН (юфть)	798 руб.

Лиц. №1500-Д от 25.01.99г.

ул. Сахьяновой, 6 «а», ост. «ПОШ», с обр. стороны Геолог. института, тел.: 43-43-86, ул. Гагарина, 37, тел.: 26-30-87 (напротив магазина «Юбилейный»), ул. Столичная, 1 (машзавод), тел.: 25-10-70. РАБОТАЕМ БЕЗ ВЫХОДНЫХ.

Среда, 16

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 ТЕЛЕКАНАЛ «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 НОВОСТИ
10.15 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ, ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ». СЕРИАЛ
11.05 Т/С «ДРУГАЯ ЖИЗНЬ»
12.05 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
12.35 ДИСНЕЙ-КЛУБ: «ЛЛОЙД В КОСМОСЕ»
13.00 НОВОСТИ
13.15 Х/Ф «ПРОЩАЛЬНЫЕ ГАСТРОЛИ»
14.40 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ»
15.00 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «РУССКИЙ ЭКСТРИМ»
15.30 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «НЕИЗВЕСТНАЯ ПЛАНЕТА». ВКУС ЗМЕИ
16.00 НОВОСТИ
16.20 МИСС МАРПЛ В ДЕТЕКТИВЕ АГАТЫ КРИСТИ «ОТЕЛЬ «БЕРТРАМ». 2-Я ЧАСТЬ
17.25 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
17.55 «БОЛЬШАЯ СТИРКА»
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.30 СМЕХОПАНОРАМА ЕВГЕНИЯ ПЕТРОСЯНА
20.00 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ, ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ». СЕРИАЛ
21.00 «ОСНОВНОЙ ИНСТИНКТ». ТОК-ШОУ СВЕТЛАНЫ СОРОКИНОЙ
22.00 ВРЕМЯ
22.40 Т/С «ДРУГАЯ ЖИЗНЬ».
23.45 ДОК. ЦИКЛ «ЗВЕЗДНЫЙ ОТРЯД». ФИЛЬМ 4-Й
00.30 НОЧНОЕ «ВРЕМЯ»
00.55 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
01.10 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «СКАНЕР»
01.40 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «ГЕНИИ И ЗЛОДЕИ». ИЛЬЯ МЕЧНИКОВ
02.10 «АПОЛОГИЯ»
03.05 Т/С «БЕГЛЕЦ»
04.05 ОСТРОСЮЖЕТНЫЙ ФИЛЬМ «УДАР БЛОНДИНКИ»
06.05 СЕРИАЛ «ОТНОСИТЕЛЬНОСТЬ»

«РОССИЯ»

07.45 - 10.45 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
08.00, 08.30, 09.00, 09.30, 10.00, 10.30 ВЕСТИ
08.15, 08.45, 09.15 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА

БГТРК

09.45 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА
10.15 ДЕЛОВОЕ ВРЕМЯ

«РОССИЯ»

10.45 Т/С «РУССКИЕ АМАЗОНКИ»
11.40 Т/С «ТАЙГА»
12.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 «КОРОТКОЕ ЗАМЫКАНИЕ»
14.20 Т/С «ЛОДКА ЛЮБВИ»
15.15 «ЭКСПЕРТИЗА»

БГТРК

15.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
15.45 ДЕТСКОЕ ВРЕМЯ «БАМБАА-ХАЙ»

«РОССИЯ»

16.00 ВЕСТИ
16.20 «ЧТО ХОЧЕТ ЖЕНЩИНА». ТОК-ШОУ ЕЛЕНЫ ЯКОВЛЕВОЙ
17.10 Т/С «ТРОЕ ПРОТИВ ВСЕХ-2»
18.15 «АГЕНТСТВО ОДИНОКИХ СЕРДЕЦ»
18.45 «ЭКСПЕРТИЗА»
19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА
19.30 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
19.40 СПОРТ. ПРОГРАММА «ТАМИР»
20.00 НАЙДАЛ-2003
20.15 «СЛОВО О ЗЕМЛЕ БУРЯТСКОЙ». К 80-ЛЕТИЮ ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ
20.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

«РОССИЯ»

20.50 «КОМИССАР РЕКС». Т/С
21.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
22.00 ВЕСТИ

БГТРК

22.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
22.40 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!

«РОССИЯ»

22.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.55 Т/С «РУССКИЕ АМАЗОНКИ»
00.00 Т/С «ТАЙГА»
01.00 ВЕСТИ
01.30 ВЕСТИ-СПОРТ
01.40 Х/Ф «ЗАГАДОЧНЫЙ НАСЛЕДНИК». 1987 Г.
04.20 «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ»
04.35 СЕРИАЛ ДЛЯ ПОЛУНОЧНИКОВ. «ТВИН ПИКС» (США)
05.25 «АГЕНТСТВО ОДИНОКИХ СЕРДЕЦ»
05.50 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ
06.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
07.00 ВЕСТИ
07.15 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Тивиком

07.00 «СЕЙЧАС». ПОГОДА. ГОРОСКОП
07.20 «ЛОСК»
07.30 «БИТЛБОРГИ». ТЕЛЕСЕРИАЛ
07.55 FOX KIDS НА REN TV. «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
08.20 FOX KIDS НА REN TV. M/C «ДЖИМ БАТТОН»
08.50 FOX KIDS НА REN TV: «НОВЫЙ ЭКШНМЕН»
09.15 «БОЛЬШИЕ ДЕНЬГИ»
10.15 «КИНО»: «КИКБОКСЕР-МСТИТЕЛЬ»
12.25 «ТАКАЯ ПРОФЕССИЯ»
13.00 «ДИАЛОГ СО ВСЕМ МИРОМ»: «ИСКАТЕЛИ ЗОЛОТА»
13.30 «ВИНО ЛЮБВИ». ТЕЛЕНОВЕЛЛА
14.25 «НАРОД ПРОТИВ». Д/Ф
14.55 «АГЕНТСТВО». КОМЕДИЙНЫЙ СЕРИАЛ
15.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП.
15.50 Т/С «НА УГЛУ, У ПАТРИАРШИХ-2»
17.00 FOX KIDS НА REN TV. M/C «НОВЫЙ ЭКШНМЕН»
17.25 FOX KIDS НА REN TV. M/C «ДЖИМ БАТТОН»
17.55 FOX KIDS НА REN TV. Т/С «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»»
18.20 «БИТЛБОРГИ», ТЕЛЕСЕРИАЛ
18.45 ПОГОДА. ГОРОСКОП
19.00 «НОВОСТИ СИБИРИ»
19.20 МУЗ. ПОЗДРАВЛЕНИЯ
20.00 «СЕЙЧАС». ПОГОДА. ГОРОСКОП
20.20 «ЛОСК»
20.30 «ИЩУ СЕМЬЮ»
20.55 Т/С «ДЯТЛОW,S», M/C
21.20 Т/С «НА УГЛУ, У ПАТРИАРШИХ-2»
22.30 «СЕЙЧАС». ПОГОДА. ГОРОСКОП
22.50 «ЛОСК»
23.05 «КИНО»: «КОЗЕРОГ-ОДИН»
01.55 «24»

Ариг Ус

08.00 ГРАНИ
08.25 ЕСТЬ МНЕНИЕ
08.30 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
08.45 СПОРТ
08.50 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
08.55 ФОРМУЛА УСПЕХА
09.05 БЕЗ ГАЛСТУКА
09.40 ТО, ЧТО НАДО
09.55 БЕЗ ПРОТОКОЛА
10.45 СТО ЧУДЕС СВЕТА: «МАДАГАСКАР - ОСТРОВ ПРИЗРАКОВ»
11.50 Х/Ф «ЭСКАДРОН ГУСАР ЛЕТУЧИХ», 1 С.

ПЕРЕРЫВ ДО 17.00

17.00 ХВОСТ КОМЕТЫ: ОЛЕГ БЛОХИН
17.50 ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО
18.20 МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПОДАРОК
18.40 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
18.45 Т/С «ДЕТЕКТИВ НЭШ БРИДЖЕС: ИГРА В ВОЙНУ»
19.45 СМОТРИТЕ, КТО ПРИШЕЛ
20.00 ТК «АРИГ УС» ПРЕДСТАВЛЯЕТ: «БУДНИ»
20.30 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
20.50 ФОРМУЛА УСПЕХА
21.00 ФИЛЬМ Е. МАТОНИНА ИЗ ЦИКЛА «ИСТОРИЯ В ЛИЦАХ»: «ВРЕМЯ ЛУНЫ», 1 С.
22.10 ОДНОКАШНИКИ
22.15 ВНЕ ЗАКОНА
22.45 ТУШИТЕ СВЕТ
23.00 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
23.20 СОСТАВ ПРЕСТУПЛЕНИЙ
23.45 ВЫСШИЙ СВЕТ
00.00 НОВОСТИ
00.30 БЕЗ ПРОТОКОЛА

СТС - «БАЙКАЛ»

17.00 Т/С «ЛУЧШИЕ»
18.00 Т/С «ДРУЗЬЯ»
18.30 «ЧАСТНАЯ МИЛИЦИЯ»
19.00 ТОК-ШОУ «ДЕВИЧЬИ СЛЕЗЫ»
20.00 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН!
20.30 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
21.00 «ЗАЧАРОВАННЫЕ», Т/С
22.00 «УКРАДЕННЫЕ СЕРДЦА»
00.00 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН!
00.30 ДЕТАЛИ
01.00 «ЗАКОН И ПОРЯДОК. ПРЕСТУПНОЕ НАМЕРЕНИЕ»

НТВ

ПРОФИЛАКТИКА ДО 15.00

15.00, 16.00, 17.00 «СЕГОДНЯ»
15.05 «ПУТЕШЕСТВИЯ НАТУРАЛИСТА»
15.35 «ОНА НАПИСАЛА УБИЙСТВО»
16.35 «ЗНАКОМСТВО ПО ОБЪЯВЛЕНИЮ». ТОК-ШОУ «ПРИНЦИП ДОМИНО»
18.00, 19.00 «СЕГОДНЯ»

БГТРК

18.10 ДЕТСКОЕ ВРЕМЯ. «ДЮЙМОВОЧКА». СПЕКТАКЛЬ ДЕТСКОГО САДА «КОЛОКОЛЬЧИК»
18.30 ГОРОСКОП
18.35 ГУЛАМТА
19.00 «ЧЕЧНЯ. ОМОН. УЛАН-УДЭ»

НТВ

19.20 «ЧИСТОСЕРДЕЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ»
20.00 «СЕГОДНЯ»
20.35 СЕРИАЛ «ПЯТЫЙ АНГЕЛ», 11 СЕРИЯ
21.50 СЕРИАЛ «БАНДИТСКИЙ ПЕТЕРБУРГ. ОПЕР», 4 СЕРИЯ
23.00 «СЕГОДНЯ ВЕЧЕРОМ»
23.40 «СЕКС В БОЛЬШОМ ГОРОДЕ»
00.20 СЕРИАЛ «ПЯТЫЙ АНГЕЛ»
01.25 ГОРДОН
02.25 СЕРИАЛ «ДОКТОР» (США)
03.25 ОКОНЧАНИЕ ТРАНСЛЯЦИИ

• ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 •

Четверг, 17

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 ТЕЛЕКАНАЛ «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 НОВОСТИ
10.15 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ, ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ». СЕРИАЛ
11.05 Т/С «ДРУГАЯ ЖИЗНЬ»
12.05 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
12.35 ДИСНЕЙ-КЛУБ: «БАЗЗ И ЕГО КОМАНДА»
13.00 НОВОСТИ
13.15 ДЕТЕКТИВ «ДВОЙНОЙ КАПКАН». 1-Я СЕРИЯ
14.40 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ»
15.00 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «СКАНЕР»
15 30 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «ГЕНИИ И ЗЛОДЕИ». ИЛЬЯ МЕЧНИКОВ
16.00 НОВОСТИ
16.20 МИСС МАРПЛ В ДЕТЕКТИВЕ АГАТЫ КРИСТИ «ЗАБЫТОЕ УБИЙСТВО». 1-Я ЧАСТЬ
17.25 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
17.55 «БОЛЬШАЯ СТИРКА»
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.30 «САМИ С УСАМИ»
20.00 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ, ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ». СЕРИАЛ
21.00 «ОСНОВНОЙ ИНСТИНКТ»
22.00 ВРЕМЯ
22.40 Т/С «ДРУГАЯ ЖИЗНЬ».
23.45 ЧЕЛОВЕК И ЗАКОН
00.30 НОЧНОЕ «ВРЕМЯ»
00.55 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
01.10 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «ТРЮКАЧИ»
01.40 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «РЕЦЕПТЫ БУДДИЙСКИХ МОНАХОВ»
02.10 «АПОЛОГИЯ»
03.05 Т/С «БЕГЛЕЦ»
04.05 ДЕТЕКТИВ «ИНФОРМАТОР»
06.05 «ОТНОСИТЕЛЬНОСТЬ»

«РОССИЯ»

07.45 - 10.45 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
08.00, 08.30, 09.00, 09.30, 10.00, 10.30 ВЕСТИ
08.15, 08.45, 09.15 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА

БГТРК

09.45 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА
10.15 ДЕЛОВОЕ ВРЕМЯ

«РОССИЯ»

10.45 Т/С «РУССКИЕ АМАЗОНКИ»
11.40 Т/С «ТАЙГА»
12.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 «КОРОТКОЕ ЗАМЫКАНИЕ»
14.20 Т/С «ЛОДКА ЛЮБВИ»
15.15 «ЭКСПЕРТИЗА»

БГТРК

15.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
15.45 ГОРОСКОП
15.50 МУЛЬТФИЛЬМ

«РОССИЯ»

16.00 ВЕСТИ
16.20 «ЧТО ХОЧЕТ ЖЕНЩИНА». ТОК-ШОУ ЕЛЕНЫ ЯКОВЛЕВОЙ
17.10 Т/С «ТРОЕ ПРОТИВ ВСЕХ-2»
18.15 «АГЕНТСТВО ОДИНОКИХ СЕРДЕЦ»
18.45 «ЭКСПЕРТИЗА»
19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА
19.30 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
19.40 МҮНХЭ ЗУЛА
20.00 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
20.10 «СЛОВО О ЗЕМЛЕ БУРЯТСКОЙ». К 80-ЛЕТИЮ ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ
20.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

«РОССИЯ»

20.50 «КОМИССАР РЕКС». Т/С
21.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
22.00 ВЕСТИ

БГТРК

22.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
22.40 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!

«РОССИЯ»

22.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.55 Т/С «РУССКИЕ АМАЗОНКИ»
00.00 Т/С «ТАЙГА»
01.00 ВЕСТИ
01.30 ВЕСТИ-СПОРТ
01.40 Х/Ф «КОМНАТА СЫНА»
03.40 «СИНЕМАНИЯ»
04.15 «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ»
04.30 Т/С «ТВИН ПИКС» (США)
05.20 «АГЕНТСТВО ОДИНОКИХ СЕРДЕЦ»
05.45 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ
06.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
07.00 ВЕСТИ
07.15 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Тивиком

07.00 «СЕЙЧАС». ПОГОДА. ГОРОСКОП
07.20 «ЛОСК»
07.30 «БИТЛБОРГИ». ТЕЛЕСЕРИАЛ
07.55 FOX KIDS НА REN TV: «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
08.20 FOX KIDS НА REN TV. M/C «ДЖИМ БАТТОН»
08.50 FOX KIDS НА REN TV. M/C «НОВЫЙ ЭКШНМЕН»
09.15 «БОЛЬШИЕ ДЕНЬГИ»
10.15 Х/Ф «СЛАДКАЯ БЛОНДИНКА»
12.30 «ОЧЕВИДЕЦ»
13.00 «ДИАЛОГ СО ВСЕМ МИРОМ». Д/Ф
13.30 ТЕЛЕСЕРИАЛ «ВИНО ЛЮБВИ»
14.25 «НАРОД ПРОТИВ». ТЕЛЕИГРА
14.55 «АГЕНТСТВО». Т/С
15.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
15.50 Т/С «НА УГЛУ, У ПАТРИАРШИХ-2»
17.00 FOX KIDS НА REN TV. M/C «НОВЫЙ ЭКШНМЕН»
17.25 FOX KIDS НА REN TV. M/C «ДЖИМ БАТТОН»
17.55 FOX KIDS НА REN TV: «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
18.20 «БИТЛБОРГИ», M/C
18.45 ПОГОДА. ГОРОСКОП
19.00 «НОВОСТИ СИБИРИ»
19.20 МУЗ. ПОЗДРАВЛЕНИЯ
19.55 «ЛОСК»
20.00 «СЕЙЧАС». ПОГОДА. ГОРОСКОП
20.20 «РАДАР-СПОРТ»
20.55 «ДЯТЛОW,S», M/C
21.20 «НА УГЛУ, У ПАТРИАРШИХ-2», ТЕЛЕСЕРИАЛ
22.30 «СЕЙЧАС». ПОГОДА. ГОРОСКОП
22.55 «ЛОСК»
23.05 Х/Ф «БОГИ СОШЛИ С УМА?»
01.35 «24». ИНФ. ПРОГРАММА

Ариг Ус

08.00 ГРАНИ
08.25 ЕСТЬ МНЕНИЕ. СПОРТ
08.10 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
08.50 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
08.55 БЕЗ ПРОТОКОЛА
09.50 ФОРМУЛА УСПЕХА
10.00 ОДНОКАШНИКИ
11.05 СТО ЧУДЕС СВЕТА: «БОЛОТНЫЙ АЛЛИГАТОР»
12.10 СОСТАВ ПРЕСТУПЛЕНИЙ
12.25 МУЗЫКА НА КАНАЛЕ
12.30 НОВОСТИ
12.35 ЕСТЬ МНЕНИЕ
12.45 ТУШИТЕ СНЕГ
13.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА
13.15 Х/Ф «ЭСКАДРОН ГУСАР ЛЕТУЧИХ», 2 С.

ПЕРЕРЫВ ДО 17.00

17.00 НОВОСТИ
17.25 М/С «ГАРФИЛД И ЕГО ДРУЗЬЯ»
17.50 ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО
18.20 МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПОДАРОК
18.40 БИЗНЕС-ЭКСПРЕСС
19.00 Т/С «ДЕТЕКТИВ НЭШ БРИДЖЕСС: ПРИЮТ»
20.00 «БУДНИ»: ЗАМ. МИНИСТРА ОБРАЗОВАНИЯ ЧИМИТОВА Е.Д.
20.30 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
20.50 ДАР
21.10 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
21.15 ФИЛЬМ «ВРЕМЯ ЛУНЫ», 2 С.
22.25 ФОРМУЛА УСПЕХА
22.35 СМОТРИТЕ, КТО ПРИШЕЛ
22.50 ТУШИТЕ СВЕТ
23.05 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
23.25 ВЫСШИЙ СВЕТ
23.35 СОСТАВ ПРЕСТУПЛЕНИЙ
00.00 НОВОСТИ
00.30 БЕЗ ПРОТОКОЛА

СТС - «БАЙКАЛ»

17.00 Т/С «ЛУЧШИЕ»
18.00 Т/С «ДРУЗЬЯ»
18.30 «ЧАСТНАЯ МИЛИЦИЯ»
19.00 ТОК-ШОУ «ДЕВИЧЬИ СЛЕЗЫ»
20.00 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН!
20.30 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
21.00 «ЗАЧАРОВАННЫЕ», Т/С
22.00 Х/Ф «ЧЕСТНАЯ ИГРА»
00.00 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН!
00.30 ДЕТАЛИ
01.00 «ЗАКОН И ПОРЯДОК. ПРЕСТУПНОЕ НАМЕРЕНИЕ»

НТВ

07.00 УТРО НА НТВ
10.00 Т/С «СКОРАЯ ПОМОЩЬ-8»
11.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
11.20 ПОГОДА НА ЗАВТРА
11.25 «ЧИСТОСЕРДЕЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ»
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 «КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС»
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.05 АНДРЕЙ МИРОНОВ В МЕЛОДРАМЕ «ПОВТОРНАЯ СВАДЬБА»
14.50 КРИМИНАЛ
15.00, 16.00, 17.00 «СЕГОДНЯ»
15.05 «ПУТЕШЕСТВИЯ НАТУРАЛИСТА»
15.35 ДЕТЕКТИВ «ОНА НАПИСАЛА УБИЙСТВО» (США)
16.35 «ХОРОШО ЛИ ЖИТЬ В ДЕРЕВНЕ?». ТОК-ШОУ «ПРИНЦИП ДОМИНО»
18.00, 19.00 «СЕГОДНЯ»

БГТРК

18.10 ДЕТСКОЕ ВРЕМЯ. М/Ф
18.25 ГОРОСКОП
18.30 О ВРЕМЕНИ И О СЕБЕ. ЭКСКЛЮЗИВ
19.00 «ТВОЙ ШАНС». ПРЯМОЙ ЭФИР

НТВ

19.20 «ОЧНАЯ СТАВКА». ЦЕНА ЖИЗНИ
20.00 «СЕГОДНЯ»
20.35 Т/С «ПЯТЫЙ АНГЕЛ», 12 С.
21.50 СЕРИАЛ «БАНДИТСКИЙ ПЕТЕРБУРГ. ОПЕР», 5 СЕРИЯ, ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНАЯ
23.00 «СЕГОДНЯ ВЕЧЕРОМ»
23.40 Т/С «СЕКС В БОЛЬШОМ ГОРОДЕ» (США)
00.20 СЕРИАЛ «ПЯТЫЙ АНГЕЛ»
01.25 ГОРДОН
02.20 СЕРИАЛ «ДОКТОР» (США)
03.10 «КОМА»

Пятница, 18

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 ТЕЛЕКАНАЛ «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 НОВОСТИ
10.15 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ, ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ». СЕРИАЛ
11.10 Т/С «ДРУГАЯ ЖИЗНЬ»
12.10 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
12.40 ДЕТСКИЙ СЕРИАЛ «ТВИНИСЫ»
13.00 НОВОСТИ
13.15 ДЕТЕКТИВ «ДВОЙНОЙ КАПКАН». 2-Я СЕРИЯ
14.35 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ»
15.00 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «ТРЮКАЧИ»
15.30 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «РЕЦЕПТЫ БУДДИЙСКИХ МОНАХОВ»
16.00 НОВОСТИ
16.20 МИСС МАРПЛ В ДЕТЕКТИВЕ АГАТЫ КРИСТИ «ЗАБЫТОЕ УБИЙСТВО». 2-Я ЧАСТЬ
17.25 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
17.55 «БОЛЬШАЯ СТИРКА»
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.30 ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ДЕТЕКТИВ. «КТО УБИЛ ИГОРЯ ТАЛЬКОВА?» ДЕЛО 1991 ГОДА
20.00 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ, ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ». СЕРИАЛ
20.50 «ПОЛЕ ЧУДЕС»
22.00 ВРЕМЯ
22.35 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
23.55 Х/Ф «ПОЛИЦЕЙСКАЯ АКАДЕМИЯ»
01.45 Х/Ф «КРОВЬ ЗА КРОВЬ»
03.45 КОМЕДИЯ «СВОДНИК»
05.20 КЛАССИЧЕСКИЙ ДЕТЕКТИВ «ОСТРОВ МЕРТВЕЦА»

«РОССИЯ»

07.45 - 10.45 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
08.00 08.30 09.00 09.30 010.00 10.30 ВЕСТИ
08.15 08.45 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА

БГТРК

09.15 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
09.45 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА
10.15 ДЕЛОВОЕ ВРЕМЯ

«РОССИЯ»

10.45 Т/С «РУССКИЕ АМАЗОНКИ»
11.40 Т/С «ТАЙГА»
12.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 «В ПОИСКАХ ПРИКЛЮЧЕНИЙ»
14.20 Т/С «ЛОДКА ЛЮБВИ»
15.15 «ЭКСПЕРТИЗА»

БГТРК

15.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
15.45 ГОРОСКОП
15.50 «ДҮХЭРИГ». ОБЗОР ГАЗЕТЫ «БУРЯАД ҮНЭН»

«РОССИЯ»

16.00 ВЕСТИ
16.20 «МОЯ СЕМЬЯ»
17.15 «КОМНАТА СМЕХА»
18.15 «АГЕНТСТВО ОДИНОКИХ СЕРДЕЦ»
18.45 «ЭКСПЕРТИЗА»
19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА
19.30 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
19.40 «УЯНГЫН ШҮРЭ». МУЗЫКАЛЬНАЯ ПРОГРАММА
19.55 ДНИ ЭКОНОМИКИ И КУЛЬТУРЫ ХОРИНСКОГО РАЙОНА
20.15 «ВАШЕ ПРАВО». ОТВЕТЫ НА ВОПРОСЫ ТЕЛЕЗРИТЕЛЕЙ
20.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

«РОССИЯ»

20.50 «АНШЛАГ»
21.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
22.00 ВЕСТИ

БГТРК

22.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
22.45 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!

«РОССИЯ»

22.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.55 Т/С «РУССКИЕ АМАЗОНКИ»
00.00 АЛЛА ПУГАЧЕВА, ФИЛИПП КИРКОРОВ, КЛАРА НОВИКОВА, ИОСИФ КОБЗОН В ПРАЗДНИЧНОМ КОНЦЕРТЕ
01.30 Х/Ф «СОБЛАЗНИТЕЛЬ»
03.20 КОМЕДИЯ «ПОПРОБУЙ РАССМЕШИ» (США). 1988 Г.
05.20 «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ»
05.35 Т/С «ТВИН ПИКС» (США)
06.25 «АГЕНТСТВО ОДИНОКИХ СЕРДЕЦ»
06.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
07.00 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Тивиком

07.00 «СЕЙЧАС». ПОГОДА. ГОРОСКОП
07.20 ЛОСК
07.25 «РАДАР-СПОРТ»
07.55 FOX KIDS НА REN TV. Т/С «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
08.20 FOX KIDS НА REN TV. М/С «ДЖИМ БАТТОН»
08.50 FOX KIDS НА REN TV. М/С «НОВЫЙ ЭКШНМЕН»
09.15 «БОЛЬШИЕ ДЕНЬГИ» С И. ПОТОЦКИМ
10.15 КИНО: «ВТОРАЯ ЖИЗНЬ»
12.30 «ОЧЕВИДЕЦ»
13.00 «ДИАЛОГ СО ВСЕМ МИРОМ». Д/Ф
13.30 «ВИНО ЛЮБВИ». ТЕЛЕНОВЕЛЛА
14.25 «НАРОД ПРОТИВ». ТЕЛЕИГРА
14.55 «АГЕНТСТВО». КОМЕДИЙНЫЙ СЕРИАЛ
15.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
15.50 «НА УГЛУ, У ПАТРИАРШИХ-2», ТЕЛЕСЕРИАЛ
17.00 FOX KIDS НА REN TV. М/С «НОВЫЙ ЭКШЕНМЕН»
17.25 FOX KIDS НА REN TV: «ДЖИМ БАТТОН»
17.55 FOX KIDS НА REN TV: «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
18.20 «БИТЛБОРГИ», М/С
18.45 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ. ГОРОСКОП
19.00 «НОВОСТИ СИБИРИ»
19.20 «МУЗ. ПОЗДРАВЛЕНИЯ»
20.00 «СЕЙЧАС». ПОГОДА
20.20 «ЛОСК»
20.55 «СИМПСОНЫ»
21.20 «НА УГЛУ, У ПАТРИАРШИХ-2», ТЕЛЕСЕРИАЛ
22.30 «СЕЙЧАС». ПОГОДА
22.50 «ЛОСК»
23.05 «КИНО»: «ПОКРОВИТЕЛЬ»
01.20 «24»
01.40 «КИНО»: ЭРОТИЧЕСКИЙ ФИЛЬМ «МИР НАСЛАЖДЕНИЙ»

Ариг Ус

08.00 ГРАНИ
08.25 ЕСТЬ МНЕНИЕ
08.30 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
08.45 СПОРТ
08.50 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
08.55 ФОРМУЛА УСПЕХА
09.05 ДАЧНИКИ
09.55 БЕЗ ПРОТОКОЛА
10.50 СТО ЧУДЕС СВЕТА: «ПЛАЧ ПО КАРАМОДЖО»
12.00 НОВОСТИ
12.05 ГУРМАН
12.45 ТУШИТЕ СВЕТ
13.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА
13.15 Х/Ф «ПОДВОДНАЯ ЛОДКА Т-9»

ПЕРЕРЫВ ДО 17.00

17.00 НОВОСТИ
17.25 М/СЕРИАЛ «ГАРФИЛД И ЕГО ДРУЗЬЯ»
17.50 ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО
18.20 МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПОДАРОК
18.50 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
18.55 Т/С «ДЕТЕКТИВ НЭШ БРИДЖЕС: СУЕВЕРИЕ»
20.00 НОВОСТИ
20.25 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
20.45 ФОРМУЛА УСПЕХА
21.00 ЛЮБОВНЫЕ ИСТОРИИ
21.40 Ш. СТОУН В Х/Ф «НОЖНИЦЫ»
23.20 СМОТРИТЕ, КТО ПРИШЕЛ
23.35 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
23.55 МУЗЫКА НА КАНАЛЕ
00.00 НОВОСТИ
00.35 ТОК-ШОУ «ПОЕДИНОК»
01.40 ТУШИТЕ СВЕТ

СТС - «БАЙКАЛ»

17.00 Т/С «ЛУЧШИЕ»
18.00 Т/С «ДРУЗЬЯ»
18.30 «ЧАСТНАЯ МИЛИЦИЯ»
19.00 ТОК-ШОУ «ДЕВИЧЬИ СЛЕЗЫ»
20.00 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН!
20.30 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
21.00 Т/С «ЗАЧАРОВАННЫЕ»
22.00 КИНО НА СТС: «В СМЕРТЕЛЬНОЙ ОПАСНОСТИ»
00.05 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН!
00.35 ДЕТАЛИ
01.05 «СУПЕР!», ШОУ В. СТРЕЛЬНИКОВА

НТВ

07.00 УТРО НА НТВ
10.00 СЕРИАЛ «СКОРАЯ ПОМОЩЬ-8»
11.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
11.20 ПОГОДА НА ЗАВТРА
11.25 ДОК. ДРАМА «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ»
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 «НАЦИОНАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ». РАССЛЕДОВАНИЕ НТВ
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.05 ДЕТЕКТИВ «ГОРЯЧАЯ НОВОСТЬ» (США-КАНАДА)
14.50 КРИМИНАЛ
15.00 16.00, 17.00 «СЕГОДНЯ»
15.05 «БЕЗ РЕЦЕПТА». ДОКТОР БРАНД
15.35 ДЕТЕКТИВ «ОНА НАПИСАЛА УБИЙСТВО» (США)
16.35 «СКОЛЬКО СТОИТ ЗДОРОВЬЕ?». ТОК-ШОУ «ПРИНЦИП ДОМИНО»
18.00 19.00 «СЕГОДНЯ»

БГТРК

18.10 ДЕТСКОЕ ВРЕМЯ. МУЛЬТФИЛЬМ
18.25 ГОРОСКОП
18.30 ТАЙЗАН
19.00 ПРИСЯГАЯ НА ВЕРНОСТЬ

НТВ

19.20 «КОМАНДА.RU»
20.00 «СЕГОДНЯ»
20.35 «РЕБЕНОК НАПРОКАТ» (США)
22.05 БОЕВИК «ВИД НА УБИЙСТВО» (ВЕЛИКОБРИТАНИЯ)
00.35 «ВСЕ СРАЗУ!» НОЧНЫЕ РАЗВЛЕЧЕНИЯ
01.15 ДЕТЕКТИВ СИДНИ ЛЮМЕТА «ПРИНЦ ГОРОДА» (США)
04.25 ОКОНЧАНИЕ ТРАНСЛЯЦИИ

Суббота, 19

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 НОВОСТИ
07.10 Т/С «КИТАЙСКИЙ СВЯЗНОЙ»
08.00 НОВОСТИ
08.10 СЕРИАЛ «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ГЕРКУЛЕСА»
09.00 НОВОСТИ
09.20 ИГРАЙ, ГАРМОНЬ ЛЮБИМАЯ!
10.00 СЛОВО ПАСТЫРЯ
10.15 ЗДОРОВЬЕ
11.00 НОВОСТИ
11.20 «СМАК»
11.35 СМЕХОПАНОРАМА ЕВГЕНИЯ ПЕТРОСЯНА
12.15 «СЕРЕБРЯНЫЙ ШАР». НАТАЛЬЯ ВАРЛЕЙ. ВЕДУЩИЙ - В.ВУЛЬФ
13.00 НОВОСТИ
13.10 «ПУТЕШЕСТВИЯ НАТУРАЛИСТА»
13.40 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «КРЫЛЬЯ»
14.10 УМНИЦЫ И УМНИКИ
14.35 ДИСНЕЙ-КЛУБ: «ГЕРКУЛЕС»
15.00 НОВОСТИ (С СУБТИТРАМИ)
15.15 «СЛАБОЕ ЗВЕНО»
16.15 СТАНИСЛАВ САДАЛЬСКИЙ, ОЛЕГ АНОФРИЕВ В КОМЕДИИ «КОТ В МЕШКЕ»
17.55 «ПЕСНЯ ГОДА. ВЕСНА»
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.10 «ПЕСНЯ ГОДА. ВЕСНА». ПРОДОЛЖЕНИЕ
19.50 «КТО ХОЧЕТ СТАТЬ МИЛЛИОНЕРОМ?»
20.55 «ПОСЛЕДНИЙ ГЕРОЙ-3»
22.00 ВРЕМЯ
22.30 ДЖЕКИ ЧАН В КОМЕДИЙНОМ БОЕВИКЕ «ВЕЛИКОЛЕПНЫЙ»
00.25 КОНЦЕРТ «САН-РЕМО В КРЕМЛЕ»
01.45 ПРЕМЬЕРА. НОВЕЙШИЙ ДЕТЕКТИВ РОБЕРТА ОЛТМАНА «ГОСФОРД ПАРК» (2002 ГОД)
04.15 НОВОСТИ
04.25 ФРАНЦУЗСКИЙ ТРИЛЛЕР «ЛИЦО НАПРОТИВ» (2000 ГОД)
05.55 ЭРНСТ НЕИЗВЕСТНЫЙ В ПРОГРАММЕ «ЖИЗНЬ ЗАМЕЧАТЕЛЬНЫХ ЛЮДЕЙ»

Соль-лизунец
ул. Тулаева, 63.
Тел.: 41-29-87.
С-2324

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

«РОССИЯ»

08.00 Х/Ф «КО МНЕ, МУХТАР!»
09.15 «КИНО-ИСТОРИИ ГЛЕБА СКОРОХОДОВА»
09.25 «МОРЕПЛАВАНИЕ СОЛНЫШКИНА». МУЛЬТФИЛЬМ
09.45 «ДЖУМАНДЖИ». МУЛЬТСЕРИАЛ
10.05 «СТУДИЯ «ЗДОРОВЬЕ»
10.40 «ЗОЛОТОЙ КЛЮЧ»
11.00 «СБОРНАЯ РОССИИ». СПОРТИВНАЯ ПРОГРАММА
11.25 «ВОЕННАЯ ПРОГРАММА». АЛЕКСАНДРА СЛАДКОВА
11.45 «УТРЕННЯЯ ПОЧТА»
12.20 «СТО К ОДНОМУ». ТЕЛЕИГРА
13.15 «САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР»
14.15 «В ПОИСКАХ ПРИКЛЮЧЕНИЙ»
15.10 «КЛУБ СЕНАТОРОВ»
16.00 ВЕСТИ
16.20 РОДНОЕ КИНО. Х/Ф «СЛЕДСТВИЕМ УСТАНОВЛЕНО»

БГТРК

18.00 ПРИМИТЕ ПОЗДРАВЛЕНИЯ
19.00 «СТЕПНЫЕ МЕЛОДИИ» НА СЦЕНЕ БУРЯТСКОГО ОПЕРНОГО

«РОССИЯ»

20.00 «МОЯ СЕМЬЯ»
21.00 «АНШЛАГ»
22.00 ВЕСТИ
22.25 «ЗЕРКАЛО»
22.50 «ЧЕСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ». АВТОРСКАЯ ПРОГРАММА ЭДУАРДА ПЕТРОВА
23.15 Х/Ф «СЕРДЦЕЕДКИ» (США)
01.40 ТРИЛЛЕР «ШЕСТЬ»
03.55 ЧЕМПИОНАТ РОССИИ ПО ФУТБОЛУ. «СПАРТАК-АЛАНИЯ» (ВЛАДИКАВКАЗ) - «ЛОКОМОТИВ» (МОСКВА)
05.50 ЧЕМПИОНАТ МИРА ПО АВТОГОНКАМ В КЛАССЕ «ФОРМУЛА-1». ГРАН-ПРИ САН-МАРИНО. КВАЛИФИКАЦИЯ
07.05 СЕРИАЛ ДЛЯ ПОЛУНОЧНИКОВ. ПРЕМЬЕРА. «КЛОУН»

Тивиком

08.00 «ЛОСК». ПОГОДА. «СЕЙЧАС»
08.30 «ДИКАЯ ПЛАНЕТА», Д/Ф
09.30 FOX KIDS НА REN TV «ДЕННИС-НЕПОСЕДА»
10.00 FOX KIDS НА REN TV. «ПИТЕР ПЕН»
10.25 М/С «ХИТКЛИФ»
10.50 «ДЯТЛОW,S», М/С
11.45 «ОБЖ»
12.15 «FM И РЕБЯТА». МОЛОДЕЖНЫЙ СЕРИАЛ
12.50 «ТАЙНЫЙ ЗНАК», ТЕЛЕСЕРИАЛ
14.00 «НОКАУТ». НОВОСТИ БОКСА
14.30 «ЛОСК». ПОГОДА
14.40 «ИЩУ СЕМЬЮ»
15.05 КИНО: «РАССЛЕДОВАНИЕ»
16.50 ОЧЕВИДЕЦ
17.25 «МУЗЫКАЛЬНЫЕ ПОЗДРАВЛЕНИЯ»
18.00 «КАПИТАН ПРАВДА»
18.35 «ЖИЗНЬ С ЛУИ». М/С
19.30 «КИНО»: «НАЛЕВО ОТ ЛИФТА»
21.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
22.00 «ТАЙНЫЙ ЗНАК», Т/С
23.10 «КИНО»: «ТЮРЬГА»
01.35 «ВСЕ О ЖИЗНИ»
02.00 КИНО: «ЧЕХОВСКИЕ МОТИВЫ»

Ариг Ус

09.00 НОВОСТИ. СПОРТ
09.40 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
09.55 ФОРМУЛА УСПЕХА
10.05 БОЛЬШОЙ РЕМОНТ
11.05 СТО ЧУДЕС СВЕТА: «ДОБЫЧА»
12.10 ПЕСТРАЯ ЛЕНТА: ИСААК ДУНАЕВСКИЙ
13.00 НОВОСТИ
13.05 М/Ф «ЛЕСНЫЕ ПУТЕШЕСТВЕННИКИ»
13.30 Х/Ф «БЕЛЕЕТ ПАРУС ОДИНОКИЙ»
15.00 «ЗАБЫТЫЙ ПОЛК»
16.00 НОВОСТИ. ПОГОДА
16.25 ОДНОКАШНИКИ
17.25 ЖИЗНЬ В СЛОВЕ
17.55 МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПОДАРОК
18.30 О. ЯНКОВСКИЙ, Р. БЫКОВ, В. ВЫСОЦКИЙ В Х/Ф «СЛУЖИЛИ ДВА ТОВАРИЩА»
20.00 НА НОЧЬ ГЛЯДЯ. ПОГОДА
20.50 ТЕЛЕИГРА «ИСКУШЕНИЕ»
21.20 ФОРМУЛА УСПЕХА
21.30 Ж. БАЛАСКО, Н. БАЙ В КОМЕДИИ «РАСПУТНИЦЫ»
23.30 МОИ СУМАСШЕДШИЕ ДРУЗЬЯ
00.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА
00.45 Д. ДЖОНСОН, Д. КОННСЛИ И Х/Ф «ГОРЯЧАЯ ТОЧКА»

СТС - «БАЙКАЛ»

12.00 УТРО С КИРКОРОВЫМ
13.00 СКРЫТАЯ КАМЕРА
13.30 КВН-2002. УКРАИНСКАЯ ЛИГА.
16.00 ПРОГРАММА Н. ФОМЕНКО «ПЕРЕХВАТ»
17.00 «О.С.П.-СТУДИЯ»
18.00 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
18.30 КИНО НА СТС: «ПОДРАЗДЕЛЕНИЕ «ДЕЛЬТА»
21.30 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН!
22.00 КИНО НА СТС: «НЕВЕЗУЧИЕ»
00.00 КРЕСЛО
01.00 КИНО НА СТС: «ОСТРЫЕ ОЩУЩЕНИЯ»

НТВ

07.00 ДЕТСКОЕ УТРО НА НТВ. «ГОЛУБОЕ ДЕРЕВО» (АРГЕНТИНА)
07.45 ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ФИЛЬМ «ДЖЕЙМС БОНД - АГЕНТ 007» (ВЕЛИКОБРИТАНИЯ)
09.00 «СЕГОДНЯ»
09.05 ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ФИЛЬМ «ДЖЕЙМС БОНД - АГЕНТ 007» (ПРОДОЛЖЕНИЕ)
10.00 «БЕЗ РЕЦЕПТА». ДОКТОР БРАНД
10.30 «ПУТЕШЕСТВИЯ НАТУРАЛИСТА»
10.55 ПОГОДА НА ЗАВТРА
11.00 «СЕГОДНЯ»
11.05 «КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК. ПАСХАЛЬНЫЙ СТОЛ»
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 «КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС. КРОВАТЬ В ШКАФУ»
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.05 «ОСОБЕННОСТИ НАЦИОНАЛЬНОГО СЫСКА». ПРОФЕССИЯ - РЕПОРТЕР
13.25 «СЛУЖБА СПАСЕНИЯ»
14.00 «СЕГОДНЯ»
14.05 АРКАДИЙ РАЙКИН В КОМЕДИИ «МЫ С ВАМИ ГДЕ-ТО ВСТРЕЧАЛИСЬ...»
15.55 ВКУСНЫЕ ИСТОРИИ
16.00 «СЕГОДНЯ»
16.05 СВОЯ ИГРА
17.00 «СЕГОДНЯ»
17.20 ВОЛЬФГАНГ ЛЕЙ. «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД» ОКСАНЫ ПУШКИНОЙ
18.00 «СЕГОДНЯ»
18.05 ЧАРЛИ ШИН И ХИТЕР ЛОКЛИР В КОМЕДИИ «ДЕНЬГИ РЕШАЮТ ВСЕ» (США)
20.00 «СЕГОДНЯ»
20.35 ПРЕМЬЕРА 2003 Г. БОРИС ЩЕРБАКОВ И СЕРГЕЙ СТЕПАНЧЕНКО В ДЕТЕКТИВЕ «СЫЩИКИ-2», 1 СЕРИЯ
21.45 «СВОБОДА СЛОВА» С САВИКОМ ШУСТЕРОМ
23.00 XVI ТОРЖЕСТВЕННАЯ ЦЕРЕМОНИЯ ВРУЧЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ КИНЕМАТОГРАФИЧЕСКОЙ ПРЕМИИ «НИКА»
02.10 ПРЕМЬЕРА. ОЛЕГ ЯНКОВСКИЙ, АЛЕКСАНДРА ЗАХАРОВА, НИКОЛАЙ КАРАЧЕНЦОВ И АЛЕКСАНДР ЗБРУЕВ В ФИЛЬМЕ МАРКА ЗАХАРОВА «ШУТ БАЛАКИРЕВ»
05.15 ОКОНЧАНИЕ ТРАНСЛЯЦИИ

Воскресенье, 20

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 НОВОСТИ
07.10 БОЕВЫЕ ИСКУССТВА В ПРИКЛЮЧЕНЧЕСКОМ СЕРИАЛЕ «КИТАЙСКИЙ СВЯЗНОЙ»
08.00 НОВОСТИ
08.10 СЕРИАЛ «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ГЕРКУЛЕСА»
09.00 НОВОСТИ
09.20 АРМЕЙСКИЙ МАГАЗИН
09.50 ДИСНЕЙ-КЛУБ: «ЛЕГЕНДА О ТАРЗАНЕ»
10.15 «В МИРЕ ЖИВОТНЫХ» С НИКОЛАЕМ ДРОЗДОВЫМ
11.00 НОВОСТИ
11.15 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ» С ДМ.КРЫЛОВЫМ
11.35 ПОКА ВСЕ ДОМА
12.15 ДОГ-ШОУ
13.00 НОВОСТИ
13.20 «НОВЫЙ ДЕНЬ». «КОРОЛИ СМЕХА». ЛЕОНИД ЕНГИБАРОВ
13.50 «КЛУБ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ» С ЮРИЕМ СЕНКЕВИЧЕМ
14.35 ДИСНЕЙ-КЛУБ: «ГЕРКУЛЕС»
15.00 НОВОСТИ (С СУБТИТРАМИ)
15.15 «ВЛАСТЕЛИН ВКУСА» С ВАЛДИСОМ ПЕЛШЕМ
16.10 «КУМИРЫ». ОЛЕГ АНОФРИЕВ
16.45 «ВОСКРЕСНЫЙ «ЕРАЛАШ»
17.10 «РЕКОРДЫ «БОЛЬШОЙ СТИРКИ» СПЕЦИАЛЬНЫЙ ВЫПУСК
19.00 ВРЕМЕНА
20.15 КВН-2003. ВЫСШАЯ ЛИГА
22.30 БОЛЬШАЯ ПРЕМЬЕРА. БОЕВИК «ВЛАСТЬ ОГНЯ» (2002 ГОД)
00.30 БОКС. БОЙ СИЛЬНЕЙШИХ ПРОФЕССИОНАЛОВ МИРА. ДЕНИС БАХТОВ - ГЭРИНГ ЛЭЙН
01.25 ХАРВИ КЕЙТЕЛЬ В ДЕТЕКТИВЕ «МОЛОДЫЕ АМЕРИКАНЦЫ»

«РОССИЯ»

08.00 ПРИКЛЮЧЕНЧЕСКИЙ ФИЛЬМ «АКВАЛАНГИ НА ДНЕ». 1965 Г.
09.20 «ЗИМА В ПРОСТОКВАШИНО». МУЛЬТФИЛЬМ
09.35 «ДЖУМАНДЖИ». МУЛЬТСЕРИАЛ (США)
10.20 «РУССКОЕ ЛОТО»
11.05 ВСЕРОССИЙСКАЯ ЛОТЕРЕЯ «ТВ БИНГО ШОУ»

БГТРК

11.35 «САГАЙ СУУРЯАН». ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
11.55 РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
12.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ

«РОССИЯ»

12.15 «УТРЕННИЙ РАЗГОВОР С ДМИТРИЕМ КИСЕЛЕВЫМ»
12.50 «ГОРОДОК». ДАЙДЖЕСТ. РАЗВЛЕКАТЕЛЬНАЯ ПРОГРАММА
13.20 ПАРАД КОМЕДИЙ. ХОЛК ХОГАН В ФИЛЬМЕ «ТРИ НИНДЗЯ» (США). 1998 Г.
15.10 «ПАРЛАМЕНТСКИЙ ЧАС»
16.00 ВЕСТИ
16.20 «ВОКРУГ СВЕТА»
17.15 «ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ»
18.20 «МИР НА ГРАНИ»
18.50 «КОМНАТА СМЕХА»
19.50 ПРЕМЬЕРА. ПРИКЛЮЧЕНЧЕСКИЙ ФИЛЬМ ФРЭНКА МАРШАЛЛА «КОНГО» (США). 1995 Г.
21.50 «В «ГОРОДКЕ»
22.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
23.10 «СПЕЦИАЛЬНЫЙ КОРРЕСПОНДЕНТ»
23.35 МИРОВОЕ КИНО. ЭНТОНИ ХОПКИНС И ДОНАЛЬД САЗЕРЛЕНД В ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ДРАМЕ «ИНСТИНКТ» (США)
01.50 ЧЕМПИОНАТ МИРА ПО АВТОГОНКАМ В КЛАССЕ «ФОРМУЛА-1». ГРАН-ПРИ САН-МАРИНО. ТРАНСЛЯЦИЯ ИЗ ИМОЛЫ

Тивиком

08.00 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
08.30 «ДИКАЯ ПЛАНЕТА»: «СПАСАТЕЛИ»
09.30 FOX KIDS НА REN TV. М/С «ДЕННИС-НЕПОСЕДА»
10.00 FOX KIDS НА REN TV. М/С «ПИТЕР ПЕН»
10.25 «ХИТКЛИФ», М/С
10.50 «ДЯТЛОW,S», М/С
11.45 «ОБЖ», СЕРИАЛ
12.15 «ВСЕ ДЛЯ ТЕБЯ»
12.50 «ТАЙНЫЙ ЗНАК». ТЕЛЕСЕРИАЛ
14.00 ВОЕННАЯ ТАЙНА
14.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП.
14.50 ЛОТЕРЕЯ АВТОВАЗА
15.05 КИНО: «ЧЕРНОМОРОЧКА»
16.55 «ОЧЕВИДЕЦ»
17.25 МУЗ. ПОЗДРАВЛЕНИЯ. ПОГОДА
18.00 «ШКОЛЬНОЕ ТВ»
18.35 «ЖИЗНЬ С ЛУИ». МУЛЬТСЕРИАЛ
19.00 «КИНО»: «ТЮРЯГА»
21.30 «СИМПСОНЫ»
21.55 «ЛОСК»
22.00 «ТАЙНЫЙ ЗНАК», Х/Ф
23.10 КИНО: «ГОРОД ЗОЛОТА»

Ариг Ус

09.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА
09.45 ПРЕМЬЕРА! «И ЦЕЛОГО УТРА МАЛО»
10.35 В НАШУ ГАВАНЬ ЗАХОДИЛИ КОРАБЛИ
11.35 ДАЧНИКИ
12.30 ФОРМУЛА УСПЕХА
12.40 ГУРМАН
13.10 НОВОСТИ
13.15 Х/Ф «ПИРОГОВ»
15.00 «БОЛЬШОЙ РЕМОНТ»
16.00 НОВОСТИ. ПОГОДА
16.30 СТО ЧУДЕС СВЕТА: «ЛЮДИ МОРЯ»
17.30 БЛАГАЯ ВЕСТЬ
18.00 МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПОДАРОК
18.20 М/Ф «ПЕРВЫЙ УРОК»
18.30 БОЙЦОВСКИЙ КЛУБ
19.00 ПЕСТРАЯ ЛЕНТА: ЮРИЙ ВИЗБОР
20.00 ВЫ - ЗДОРОВЫ
20.20 Х/Ф «ЭТО СЛУЧИЛОСЬ В МИЛИЦИИ»
22.00 ЖЕНСКИЙ ЭКСТРИМ
22.15 ФОРМУЛА УСПЕХА
22.25 ФОНД СТИВЕНА СПИЛБЕРГА ПРЕДСТАВЛЯЕТ: «ПОСЛЕДНИЕ ДНИ»
00.00 ИТОГИ С Е. КИСЕЛЕВЫМ. КРЕМЛЕВСКИЙ КОНЦЕРТ

СТС - «БАЙКАЛ»

12.00 УТРО С КИРКОРОВЫМ
13.00 О.С.П.-СТУДИЯ
14.00 КИНО НА СТС: «НЕВЕЗУЧИЕ»
16.00 ТОК-ШОУ «СКРЫТАЯ КАМЕРА»
17.00 ТОК-ШОУ «КРЕСЛО»
18.00 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
18.30 ЗОЛОТОЙ ГРАММОФОН
22.00 КИНО НА СТС: «ПРЯМАЯ И ЯВНАЯ УГРОЗА»
01.00 ТОК-ШОУ «ЧЕРНО-БЕЛОЕ»

НТВ

07.00 ДЕТСКОЕ УТРО НА НТВ. «ГОЛУБОЕ ДЕРЕВО» (АРГЕНТИНА)
08.35 ДЕТСКОЕ УТРО НА НТВ. «ПОЛУНДРА!»
09.00 «СЕГОДНЯ»
09.05 ЛУИ ДЕ ФЮНЕС В КОМЕДИИ «РЕСТОРАН ГОСПОДИНА СЕПТИМА» (ФРАНЦИЯ)
10.25 ЛОТЕРЕЯ «ШАР УДАЧИ»
10.55 ПОГОДА НА НЕДЕЛЮ
11.00 «СЕГОДНЯ»
11.05 СЕРИАЛ ПО ВОСКРЕСЕНЬЯМ. «ЛЮБОВЬ ВДОВЦА» (США), 4 СЕРИЯ
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 СЕРГЕЙ МИРОНОВ В ПРОГРАММЕ ПАВЛА ЛОБКОВА «РАСТИТЕЛЬНАЯ ЖИЗНЬ».
12.40 «ВЫ БУДЕТЕ СМЕЯТЬСЯ!»
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.05 ВАЖНЫЕ ЛЮДИ В ПРОГРАММЕ «ВЛИЯНИЕ»
14.00 «СЕГОДНЯ»
14.05 ДЕТЕКТИВ «ПРОЩАЛЬНАЯ ГАСТРОЛЬ «АРТИСТА»
15.45 ВКУСНЫЕ ИСТОРИИ
16.00 «СЕГОДНЯ»
16.05 СВОЯ ИГРА
17.00 «СЕГОДНЯ»
17.20 «ЭКСТРЕМАЛЬНЫЙ КОНТАКТ. РИФОВЫЕ АКУЛЫ»
17.45 «В ПОИСКАХ БРАТЬЕВ ПО РАЗУМУ». ТОК-ШОУ «ПРИНЦИП ДОМИНО»
18.00 «СЕГОДНЯ»
18.05 «В ПОИСКАХ БРАТЬЕВ ПО РАЗУМУ». ТОК-ШОУ «ПРИНЦИП ДОМИНО» (ПРОДОЛЖЕНИЕ)
19.00 «СЕГОДНЯ»
19.05 «НОВЕЙШАЯ ИСТОРИЯ. ПОКОЛЕНИЕ NEXT»
20.00 «СЕГОДНЯ» С КИРИЛЛОМ ПОЗДНЯКОВЫМ
20.35 БОРИС ЩЕРБАКОВ И СЕРГЕЙ СТЕПАНЧЕНКО В ДЕТЕКТИВЕ «СЫЩИКИ-2», 2 СЕРИЯ
21.45 ФИЛЬМ НЕДЕЛИ. ПРЕМЬЕРА. ЖАН РЕНО В КРИМИНАЛЬНОЙ КОМЕДИИ ЛЮКА БЕССОНА «ВАСАБИ»
23.35 ДЕТЕКТИВ «ОХОТА НА СУТЕНЕРА»
01.30 ГАНГСТЕРСКИЙ СЕРИАЛ «КЛАН СОПРАНО», 25 СЕРИЯ
02.30 «ЖУРНАЛ ЛИГИ ЧЕМПИОНОВ»
03.10 ОКОНЧАНИЕ ТРАНСЛЯЦИИ

"Радио Бурятии - радио для всех!" Тел.: 21-41-84.

Бурятское радио

(с 14 по 20 АПРЕЛЯ 2003 г.)

14, ПОНЕДЕЛЬНИК

6.10 – РАДИОЖУРНАЛ "ЗЕМЛЯ РОДНАЯ".
6.37 – СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
6.50 – 7.00 – ПЕРЕДАЧА"ЭЛҮҮР ЭНХЭ ЯЕАЯ"
7.10 - ОБЪЯВЛЕНИЯ.
7.20 – ПРОГРАММА "АНФАС" : К 80-ЛЕТИЮ РЕСПУБЛИКИ" НАША БУРЯТИЯ".
7.40 – 8.00 - РАДИОСТУДИЯ БИРАКАН. РЕПОРТАЖ С ПРАЗДНИКА, ПОСВЯЩЕННОГО 16-ЛЕТИЮ ЭКЦ "АРУН".
13.00 - 13.10 - ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ НА БУРЯТСКОМ ЯЗЫКЕ.
19.27- ОБЪЯВЛЕНИЯ.
19.30- РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ.
19.45 – 20.00 – "У МИКРОФОНА -УЧИТЕЛЬ".

15 , ВТОРНИК

6.10 – 7.00 – ПРОГРАММА "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 – ПЕРЕДАЧА "БУДЕМ ЗДОРОВЫ!".
7.40 –8.00 – ПЕРЕДАЧА ИЗ ЦИКЛА "ПОКА Я ПОМНЮ, Я ЖИВУ".
13.00- 13.10 - ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10- РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ НА БУРЯТСКОМ ЯЗЫКЕ.
19.27- ОБЪЯВЛЕНИЯ.
19.30 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ.
19.45– 20.00 – "РАДИОБИБЛИОТЕКА": ИЗ ЦИКЛА"НОВОЕ ИМЯ"-РАССКАЗ А.АНОСОВОЙ "В ГОСТЯХ У ДЕДА-ЛЕСОВИКА".

16 ,СРЕДА

6.10 – 7.00 – ПРОГРАММА "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 – НОВОСТИ,СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 – ПРОГРАММА "ВЫБОР".
7.45- 8.00 – "ТООНТО НЮТАГ": К 80-ЛЕТИЮ РЕСПУБЛИКИ."НАША БУРЯТИЯ".
13.00- 13.10 – ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10 – РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ НА БУРЯТСКОМ ЯЗЫКЕ.
19.27- ОБЪЯВЛЕНИЯ.
19.30 – РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ.
19.45– 20.00- АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ НА БУРЯТСКОМ ЯЗЫКЕ.

17 ,ЧЕТВЕРГ

6.10 – 7.00 - ПРОГРАММА "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ.
7.40 – ПЕРЕДАЧА "ОРЬЕЛ"- "ВЕРШИНА":-ЧЕМПИОНАТ ПО ВОЛЬНОЙ БОРЬБЕ СИБИРСКОГО ФЕДЕРАЛЬНОГО ОКРУГА.
13.00– 13.10 – ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10 – РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ НА БУРЯТСКОМ ЯЗЫКЕ.
19.27 – ОБЪЯВЛЕНИЯ.
19.30 – РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ.
19.45– 20.00 – ПЕРЕДАЧА ИЗ ФОНДОВ РАДИО.

18, ПЯТНИЦА

6.10 – 7.00 – ПРОГРАММА "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 – НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 – ПРОГРАММА "ВСТРЕЧИ".
7.45 – 8.00 – "ГУЛАМТА".
13.00– 13.10 – ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ".
13.10– 14.00 – "ЧАС ВАШЕГО ПИСЬМА". МУЗЫКАЛЬНАЯ ПРОГРАММА ПО ЗАЯВКАМ РАДИОСЛУШАТЕЛЕЙ.
19.10– 20.00 – ИНФОРМАЦИОННАЯ ПРОГРАММА "ВЧЕРА.СЕГОДНЯ.ЗАВТРА". ОБЪЯВЛЕНИЯ.

19, СУББОТА

7.10 – 8.00 – "ВЧЕРА.СЕГОДНЯ.ЗАВТРА". ИНФ. ПРОГРАММА. ОБЪЯВЛЕНИЯ.
9.10 – ПРОГРАММА "МЭНДЭ АМАР, МИНИЙ БУРЯАД ОРОН" - "УТРО БУРЯТИИ".
9.45 – 10.00 – "АЛТАН ЗУЛА". ПЕРЕДАЧА ДЛЯ ДЕТЕЙ.
13.10– 14.00 – КАНАЛ" МУЗЫКАЛЬНАЯ ВОЛНА РАДИО БУРЯТИИ",ПОСВЯЩЕННЫЙ ЮБИЛЕЮ РАДИОЖУРНАЛА"СТЕПНЫЕ МЕЛОДИИ" ОНИ БГТРК.
19.10– 20.00 – РАДИОЖУРНАЛ "СТЕПНЫЕ МЕЛОДИИ" НА СЦЕНЕ ОПЕРНОГО". ПРЯМАЯ ТРАНСЛЯЦИЯ.

20 , ВОСКРЕСЕНЬЕ

7.10 – СПРАВКИ,ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.20 –8.00– ПРОГРАММА "СЛЫШУ ПЕСНИ, СКАЗКИ, ЛЕГЕНДЫ"
9.10 – 10.00 – КАНАЛ ДЛЯ ШКОЛЬНИКОВ "ЭДИРШҮҮЛ".
11.10–12.00 – ЛИТЕРАТУРНО-ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ПРОГРАММА "АЛТАРГАНА": ПАМЯТИ НАРОДНОГО ПОЭТА БУРЯТИИ, ГЕРОЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ТРУДА Ц.ЮМТОЕВА; В ГОСТЯХ У ПРОГРАММЫ ЛИТЕРАТУРНЫЙ КЛУБ "КОНТАКТ".
13.00– 14 .00 – ПРОГРАММА ДЛЯ МОЛОДЕЖИ "ВОСКРЕСНЫЙ ПОЛДЕНЬ"

ВАКАНСИИ
ТРЕБУЮТСЯ

Курьер, зарплата – 200 руб. в день. Тел.: 21-41-48.
В клубы Европы девушки от 18 л. З/п от 1500 у.е. Кредит. Тел.: 65-84-82. (Лиц. Б 909573).
Продавцы. Тел.: 44-86-41.
ОАО "Вторцветмет" требуются: машинист крана "ГПК-5", слесарь-электрик. Обращаться: ул. Жердева, 16. Тел.: 43-25-81.
Универсальному торговому комплексу ООО "База" требуются разнорабочие. Тел.: 44-87-99.
Гл. бухгалтер (до 35 лет) с опытом работы в общественном питании. Тел.: 44-99-88 (днем).

ИЩУ РАБОТУ
УСЛУГИ

Автошкола "ВОА" производит набор на курсы кат. "В". Тел.: 42-35-22. (Лиц. Б-646146).
Ежедневно (кроме субботы и воскресенья) по адресу: проспект Строителей, 12, в Центре "Диан", в 18.00 часов, нарколог проводит лечение алкоголизма. Лицензия МЗ РБ № 1399. Телефон: 45-68-45 - с 10 до 19 часов, с 19 часов: 42-44-50.
СУПЕРПОХУДЕНИЕ. Тел.: 22-44-07. (Лиц. 510).
Перетяжка мебели. Тел.: 25-70-29. (Св-во. № Ж-13919).

АВТО
ПРОДАЮ

"КАМАЗ-4310". 8000 у.е. или меняю на легковой а/м, джип. Тел.: 37-42-16.
"КАМАЗ-54112" (тягач, прицеп, контейнер теплый, 12 метров, 1985 г/в) можно под лесовоз. Тел.: 48-23-10.
М/а "Беста", 1994 г/в. Недорого. Тел.: 42-19-95.
А/м "ВАЗ-07", 1984 г/в, сигнализация, 38 т. р. Тел.: 44-70-93.
А/м "ВАЗ-21102", 2001 г/в. Тел.: 44-27-66.
А/м "Волгу" - "ГАЗ-3110", 1999 г/в. Тел.: 45-26-55.
А/м: "Тойота-Корона", 1993 г/в; "Тойота-Галант", 1992 г/в, в аварийном состоянии. Тел.: 43-31-03, 21-28-61.
А/м "Тойота-Королла", 1996 г/в, в отличном состоянии, 6,5 у.е. Торг. Тел.: 23-10-71.
А/м "Тойота-Галант", 1992 г/в, в аварийном состоянии. Тел.: 43-31-03, 21-28-61.
А/м "Opel". Тел.: 27-24-55.
А/м "Волга-3110", 2000 г/в. Тел.: 43-79-05.

КУПЛЮ

Кузов "РАФ". Тел.: 45-16-93.
Прицеп "КАМАЗа". Тел.: 48-22-52.
А/м "ВАЗ-21213". Кредит. Тел.: 45-92-12.

РАЗНОЕ

Куплю маршрут № 2, 36, 56, 57, 77 (можно с машиной). Тел.: 42-33-79.
Возьму в аренду маршрут. Тел.: 23-14-67.
Возьму в аренду микроавтобус с маршрутом. Тел.: 22-45-98.

СУПЕРМАРКЕТ
ПРОДАЮ

Норковый свингер. Тел.: 42-79-25, 45-10-61.
Пластик – 3 мм. Тел.: 21-58-87.
Срочно сдаю квартиру. Тел.: 44-48-60 (вечером).
Сотовый телефон. Тел.: 42-38-30.
Щенков сенбернара. Тел.: 22-94-75.
Кирзовые сапоги, резиновые, болотные, кроссовки. База "Молпромсервис", склад 3 "с", тел.: 22-36-70.

РАЗНОЕ

Реализуем постоянно свежее яйцо. Тел.: 44-86-41.

КУПЛЮ

Акции РАО "ЕЭС", "Бурятэнерго", "Востокэнергомонтажа", Сбербанка, "Сибирьтелекома", Авиазавода, "Юкоса". Тел.: 22-10-22.
Ж/б изделия, чернозем. Тел.: 21-20-98.
Песок. Тел.: 23-12-01.

Дюна - Т - ваш семейный доктор. Тел.: 37-93-60.

Декоративная отделка каминов (нефрит, мрамор, яшма). Тел.: 21-80-52.

НЕДВИЖИМОСТЬ
ПРОДАЮ

1-комнатная благоустроенная квартира в пос. Селенгинск. Тел.: 23-04-15.
1-комнатную квартиру на Элеваторе. Тел.: 42-83-20.
1-комнатную квартиру (Саяны). Тел.: 23-14-67.
1-комнатная благоустроенная квартира в 41 квартале. Тел.: 43-73-06.
2-комнатную квартиру в пос. Восточный. Тел.: 65-11-11.
Благоустроенную 2-комнатную квартиру по ул. Гагарина. Тел.: 22-41-92.
3-комнатная квартира в пос. Восточный. Тел.: 45-87-62.
4-комнатную квартиру в пос. Восточный. Тел.: 25-38-71.
Срочно 4-комнатная квартиру в 47 квартале. Тел.: 23-09-88 (раб.).
Квартира 130 кв.м. в кирпичном доме по ул. Ермаковская. Тел.: 21-76-46 (с 9 до 17 час.), 22-34-37.
Полублагоустроенная по ул. Тобольская. Тел.: 37-22-02, 45-65-09.
Земельный участок в п. Солнечный. Тел.: 21-07-16 (после 20 ч.).
Недостроенный дом в пос. Зеленый. Тел.: 37-38-14.
Помещение под офис, магазин, квартиру. Тел.: 43-36-39.
Павильон на Мелькомбинате. Тел.: 65-17-61.
Павильон. Тел.: 22-40-25.
Павильон с местом. Тел.: 41-27-34.
Сруб, 98 кв.м. Тел.: 222-363.
Контейнер 56 на КСК. Тел.:45-69-42.
Продается дом 10х7 на участке 30 соток, имеется телефон, надворные постройки, кап. гараж 6х4, баня, 2 теплицы, рядом с ж/д. Прибайкальский р-он. с.Старое-Татаурово. Юбилейная, 68. Тел.: 57-7-44.

КУПЛЮ

Участок в р-нах: Стрелка, Коминтерн, Верхняя Березовка. Тел.: 42-34-06.

АРЕНДА

Прод. магазин. Тел.: 43-06-92 (после 19 ч).
Срочно сдаю квартиру. Тел.: 44-48-60 (вечером).

ОБМЕН
РАЗНОЕ

Всех выпускников бурятского отделения факультета бурятской филологии, окончивших БГУ в 1998 году, приглашаем на встречу выпускников, который состоится 10 мая 2003 года. Сбор в 15 часов возле памятника Доржи Банзарова.
Справки по тел: 21-66-76 (103). Спросить Хандаму.
Утеряны документы Пунсыкдашиева Ж.Д. Тел.: 43-55-75.
Утеряны документы Дылгырова М.М. Вознаграждение. Тел.: 37-01-00.
Утеряны документы Лощинского. Вознаграждение. Тел.: 45-27-28.
Утерян сотовый телефон "Нокиа" в р-не 46 квартала. Просьба вернуть за вознаграждение. Тел.: 37-37-70.
Утерян тех. паспорт Буянтуева А.Б. Вознаграждение. Тел.: 27-22-62; пейд.: 046, аб. 5152.
Утерян паспорт Мадасова С.С. Вознаграждение. Тел.: 22-33-45.
3 апреля угнан а/м "Тойота-Калдина", темно-зеленого цвета по ул. Ключевская. Очевидцев просим сообщить за вознаграждение. Тел.: 64-33-72.
В 18 квартале потерялся трехцветный пекинес. Вознаграждение. Тел.: 37-05-77.
Угнан автомобиль "Марк II", г/н У-035-ВЕ. Вознаграждение. Тел.: 65-52-58, 65-09-95.

СООБЩЕНИЯ

С 1 по 24 апреля ВСГТУ совместно с Центром тестирования Минобразования Российской Федерации проводят государственное централизованное тестирование. Сертификаты засчитываются как вступительные экзамены во многие вузы России. Тел.: 37-32-74.
Ежедневно (кроме субботы и воскресенья) по адресу: проспект Строителей, 12, в Центре "Диан", в 18 часов, нарколог проводит лечение алкоголизма. Лицензия МЗ РБ № 1399. Телефон: 45-68-45 - с 10 до 19 часов, с 19 часов: 42-44-50.
Регистрация предприятий и предпринимателей. Тел.: 21-25-92. ООО "КИТ-ЕА".
Большой выбор надомных высокооплачиваемых работ. Писать: г. **Улан-Удэ – 3, а/я 9925.**

*«ПЕСНИ – ВОТ СЛАВА МОИ!
КНИГИ НАПИСАНЫ!
ЭТО МОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ
В СТРАНУ БЕССМЕРТИЯ!»*
(Даши ДАМБАЕВ).

Хэнэй хүбүүн
хэзээ түрөөд,
Баян дэлхэйн
шэмэг болооб?
Үргэн талын,
Саян хаанай,
Байгал далайн
шэмэг болоо.
Юунэй түлөө
һанаа сэдьхэл,
Ухаан бодолоо
дэлгэн үргөөб?
Заяан хэшэг,
жаргал найдал,
Залуу үеын
замай түлөө.
Үдэр һүниин,
олон жэлэй,
Малаан һарын,
алтан наранай,
Буян хэшэгтэй,
баяр дэнзын
Шарайн түлөө
шэмэг үргөө.
Хэнэй хүбүүн
хэзээ түрөөд,
Мүнгэн һарын
толон болооб?
Манай хүбүүн
буряад зоной
Баян һаналай
толон болоо.
Ямар хэрэг,
ямар зориг
Урдаа харан
холые зорёоб,
Түбиин шэмэг –
арад түмэнэй
Түшэг найдал
байхын түлөө.
Сэсэг ногоо,
сэлмэг һүнинүүд,
Сэбэр дуран,
сэсэн зугаа,
Сэнтэй үгын
сэдьхэл зүрхэ
Хүлгөөн байхын
хүсэнэй түлөө.

Такими стихами воспевает своего старшего собрата по перу и в жизни Даши Дамбаева ныне талантливый поэт-песенник Бурятии, член Союза писателей России, магистр буддийской философии, настоятель Сартуул-Гэгэтуйского дацана Матвей Чойбонов. Он вспоминает, что при общении с ним слышал такие слова: «Как носитель светлого начала каждый человек - живой бурхан». Даши Дамбаев - поэт светлый, искренний и до конца веривший в свое призвание и силу поэтического слова. Его стихи звучат особенно проникновенно в наше смутное время, когда общество как никогда нуждается в духовности и нравственности.

Даши Дамбаев родился в селе Харгана Селенгинского района 13 апреля 1938 года в крестьянской семье. В 1945 г. отец поэта Цыретор Бодиевич Дамбаев погиб на фронте, мать поэта Цыбжен Ринчиновна Дамбаева, оставшись вдовой бойца-офицера, в 1947 г. находит свое счастье - Дансаран Мункожаповича Батуева, который стал отцом ее осиротевших детей. В совместной жизни рождаются две девочки. Отец прожил 60 лет, мать - 81 год.

Старшая сестра - Дамбаева Ханда Цыреторовна, педагог Харганатской средней школы, ныне ветеран труда, отличник просвещения РСФСР, заведущая литературным музеем им. Даши Дамбаева, который находится в с.Харгана в доме сестры по улице Даши Дамбаева, где проживает она сама.

К 65-летию талантливого бурятского поэта Даши Дамбаева

ЗВУКИ ДУШЕВНЫХ СТРУН

Единственный, дорогой, родной брат Валерий Цыреторович Дамбаев, юрист-прокурор, ныне на заслуженном отдыхе, проживает в с.Харгана в родительском доме. Вторая сестра - Хамаганова-Мункуева Екатерина Цыренжаповна, педагог Можайской средней школы-интерната, проживает в с.Можайка Еравнинского района. Две младшие сестренки: Батуева Лидия Дансарановна, врач-стоматолог, проживает в городе Нерюнгри Саха-Якутии. В свое время крепко поддерживала старшего брата в трудную минуту и морально, и материально. Батуева Цырен-Ханда Дансарановна - библиограф, проживает в городе Нерюнгри Саха-Якутии, брат умер на ее руках в Гусиноозерской районной больнице. Поэт имел две жены, два сына. Миронова Эльвира Сергеевна - доцент кафедры математики и информатики, проживала в Улан-Удэ, ныне ее нет в живых, сын - Саян Дашиевич Дамбаев, имеет дочь Катюшу. Вторая жена - Цыденова Сэсэг Цымпиловна - преподаватель Кижингинской средней школы, проживает в с.Кижинга, сын Тумэн Цыденов, имеет сына Мунко, проживает в Москве. У поэта, очень много двоюродных братьев и сестер, племянников, племянниц, племянничатых внуков и внучек, одна из которых рассказывала свою родословную до 14 колен, пела, читала стихи.

В одном из писем сестренке Лиде, Даши Дамбаев писал: ... Сейчас нужна интеллектуальная тонкая поэзия, так как современный читатель становится наравне с веком в вопросах просвещения. Всю ночь с волнением думал о жизни своей, о будущем. Занимают меня только светлые мысли, утверждающие что надо до последнего дыхания биться за яркую и полную жизнь в высоком смысле, за которую лучшие люди планеты не жалели себя. Я хочу заставить работать мозг, как счетчик Гейгера и Вильсона, которые молниеносно, милионные доли секунды фиксируют со сказочной точностью траекторию (поведение) элементарных частиц-кирпичиков мироздания. Почему-то мне показалось вдруг, что при всех моих просчетах и ошибках, я безусловно счастливый человек на свете, живущий с благородной целью оставить после себя хороший след, добрую память о себе, как о поэте, с горячим и искренним сердцем; мне вдруг почудилось, что я обладаю бесценным богатством, даром, которым так щедро наделили меня мои родители (поклон моему мужественному отцу, поклон моей бедной, любимой матушке!), что у меня есть братишка с мудрым взглядом на жизнь, что у меня есть добрая сестра, что у меня есть умница-сестренка, ревностно защищающая, отстаивающая мое имя, славу и честь».

Даши Дамбаев особенно любил весну. 13 апреля сего года исполняется поэту 65 лет со дня рождения - день памяти. В одном из писем писал:

«Да, март подходит к концу. В душе весенний азарт! Мои самые светлые сокровенные мысли и чувства стартуют поющими стрелами в высокое чистое небо будущего моих желаний и надежд.

Апрель - месяц моего рождения. Вероятно поэтому я с наступлением весны всегда оживаю как никогда, воспрянув духом, и снятся мне дивные сны, а в душе звенят мелодии, с азартом играет кровь. Именно в таком настроении я когда-то в Кижинге написал слова всем полюбившейся песни «Хабарай дуун», на музыку Балдана Гомбоева, архитектора и мелодиста. Вот и сейчас, когда непринужденно, замечтавшись пишу эти строки, про себя напеваю:

...Аажамхан таламнай
ургыгаар һалбаржа,
Алтанхан хабарнай
айлшалан ерэнхэй...

Даши Дамбаев - яркая поэтическая личность. Он, как большие поэты прошлого, прошел трудный и тернистый путь, в годы застоя, в рамки которого не укладывался.

Даши, окончив бурятскую школу-интернат №1 с серебряной медалью, поступает в МГУ на геологический факультет им. М.В.Ломоносова, но поняв, что геология не его стихия, работает на целине, на заводе ЛВРЗ, в редакциях газет. Заочно учится в Литературном институте.

Стихи и песни, поэмы были включены в многочисленные коллективные сборники и антологии: «Весенние голоса» (1958 г.), «Антология бурятской поэзии» (1963 г.), Бурятия славит вождя (1969 г.), Знакомьтесь, Сибирь (Москва, 1955 г.) Поэты народов Сибири (Новосибирск, 1970 г.), Стихи поэтов Бурятии (Улан-Удэ, 1970 г.), Снежный Саян (Улан-Батор, 1973 г.) на монгольском языке. Печатались в журналах «Огонек», «Октябрь», «Нева», «Техника молодежи», «Байкал» и т.д.

Были изданы сборники при жизни поэта: «Шанха дээрэм наран» (1962 г.), «Хүбшэргэй» (1967 г.), «Тетива» (Москва 1968 г.), «Сэнхир хүлэг» (1964 г.).

Посмертно выпущены сборники: к 40-летнему юбилею со дня рождения поэта (1977 г.), к 50-летнему юбилею (1988 г.), Нааһанай дуун (на бур. языке), «Живущий, да будь счастливым» (на русском языке).

К 60-летию со дня рождения поэта были выпущены сборник «Алтан Зула» (Золотая лампада), сборник песен «Сэлэнгэ» (1998 г.). В этот сборник включены 70 ранее неопубликованных стихов Д.Дамбаева. Его сборники стали библиографической редкостью.

Дуулангүйгөөр аргамгүй –
Дуулахаа түрэһэн заяатайб.
Дуулаагүйдэм наһамни –
Дунгяа сэмүүн үдэрнүүд.
Залирхадам, дуунуудни,
Задарһан хангал
сэсэгүүдтэл,
Залуу шэнэ үетэндэ
Залуур харгы заагуужан!
Түгшүү оршон түбиие
Түрмэ гэжэ һанангүй,
Түрүү хэрэг һунгажа,
Түүхын үүдэ тоншоноб.

Известный поэт Бурятии, наш земляк из с.Тохой Баир Сономович Дугаров пишет: «На мой взгляд, Даши Дамбаев сумел как никто другой в бурятской поэзии передать дух 60-х годов, вызванный хрущевской оттепелью, это прежде раскрепощенность поэтического чувства.

Даши Дамбаев объездил всю этническую Бурятию от Приангарья до Онона, от Саянских гор до еравнинских озер, он пока автор единственного в бурятской поэзии цикла стихотворений, посвященных Ольхону - святыне Байкала и бурят-монгольского этноса».

Даши Дамбаев - востребованный поэт в настоящее время, время возрождения бурятской литературы и искусства, поэзии, музыке и т.д.

12 августа 1975 г. он пишет в своем дневнике: «Великий мой День Второго РОЖДЕНИЯ на белый свет - ПОЭТОМ!!!

Книга моя «Нааһанай дуун» - это мое путешествие в страну бессмертия. И это так».

На сегодняшний день Даши Дамбаев для всех нас стал народным поэтом - песенником и поэтом всего человечества, потому что его стихи и песни звучат по всей Бурятии, Монголии и т.д.

Хочется отметить, что во время своих непрестанных кочевий и общения с простыми людьми поэт почувствовал глубже душу своего народа. Но придать духовному стиху о Белой Таре личностное начало мог только поэт. Таковым и был Даши Дамбаев.

Сагаан далайн дундахана
Сахюур шулуун эрдэни,
Саруул сайхан сэдьхэлтэй
Сагаан Дара Эхын
хубилгаанби.

Его собрат по перу, земляк Баир Дугаров сделал перевод этих стихов:

Посреди океана белого
Камень кремень
драгоценность.
Светлые думы несущей
Я воплощение белой тары.

Композитор Юрий Ирдынеев переложил эти стихи на музыку к 60-летнему юбилею поэта.

Даши Дамбаев был сыном своего времени, жаворонком бурятской поэзии. Его поэзия - нервы его души, музыка его души. Его знаменитую песню «Селенга» после первого исполнения запел весь народ, эта песня стала поэтическим Гимном Бурятии, нынче является Гимном района.

Песня «Улан-Удэ» в 1999 году стала Гимном нашей столицы Улан-Удэ. Песня «Буряад оронойм соло» стала как благопожелание, а песня «Согто-Хангил» в конкурсе на лучшую песню об Аге удостоена 1-й премии.

Наш земляк молодой композитор Пурбо Дамиранов переложил на музыку стихи «Хахасал», первым исполнителем была Наталья Султимова.

Поэт также писал стихи на русском языке.

Лежа в Гусиноозерской больнице, он посвятил ряд стихов медперсоналу, вот один из них: санитарке Тоне:

Твои глаза и волосы цвета
соломы,
Твой голос нежный и певучий
Мне так милы, мне так
знакомы,
Как лани зов в лесу дремучем.
Когда глядишь, – задумчива,
тонка, –
Я вспоминаю мою юность,
Далекой девушки наказ
Сквозь снеги белые и
вьюжность.
(Д.Дамбаев).

В заключении посвящаю к 65-летию со дня рождения талантливого поэта-земляка Даши Дамбаева свои стихи:

Алтан уулаяа магтаһан,
Буряад ороноо суурхуулһан
Агууехэ поэт
Манай хүбүүн Даши.
Даши... Даши... Даши – хаан.
Харгана нютагта түрэһэн,
Бар жэлэй таняаһан,
Һургуулияа мүнгэн медаляар
дүүргэһэн,
Даши Дамбаев гэжэ хүбүүн
Шүлэгүүдые гоёхоноор
зохёоһон лэ!
Байгал далайһаа гараһан
Эхирит хүбүүнһээ гарбалтай
Абзай гэжэ аша хүбүүнһээнь
һалбаранхай.

Творческое наследие талантливого поэта Даши Дамбаева прочно вошло в золотой фонд бурятской литературы.

Раздаются звуки гитары,
нет, это звуки сердца,
Звуки душевных струн.
И у человека есть струны,
как у гитары нежной,
И все они такие разные:
Струны нежные,
мелодичные,
Струны звонкие и
прекрасные,
Струны строгие, хриплые и
ужасные,
Струны золотые, струны
молодые.
Но есть еще одна струна –
Это струна бессмертия!

Людмила
БАНЗАРАКЦАЕВА,
художественный руководитель Харганатского ДК.

10.04.2003 Буряад үнэн №50 (20712) Дүхэриг

Уран үгэ

16 №15 (316)

Галина Раднаева

ТҮРЭЛГЫН ЗОБОЛОН

Уянгата поэмэһээ хэһэг

ОРОЛТО ҮГЭ

Ай, халаг,
Хадын хэнгэргэй зүрхэндэл
сохилдог
Хүгжэмөө хуряагаад, үгэнүүдни
юундэ һажанабта?
Гүн оёорһоо
һүртэй зэрлиг хүсэндэл хүнхинэдэг
һодоёо хумяад, дуунуудни юундэ
дуугайбта?
Сэдьхэлни,
Халсаржа һарьмай болошоһон
дэгэлдэл,
Хүйтэн, халуунийе даахаа мүнөө
болибо гү?
Ухаамни,
Нобшоржо ерэһэн хура
бороондол,
Намарые нажарһаа илгажа
шадахагүй байба гү?
Ай, халаг,
Гасаланһаа хулжажа, хайшаашье
ошохогүй
Зориг хүсэлөөр дутаагүй наһам
яашообши?
Омогорхожо,
Газараа ондоо юртэмсэтэй
һэлгэхэгүй
Золоо урамдаһан хуби заяамни
яагаабши?

НЭГЭДЭХИ БҮЛЭГ

ШҮЛЭГ ТҮРЭНЭГҮЙ

Бахын һанаан далайда гэдэгтэл -
һанаамни
һарьдагай саагуур
элишоод,
Бэлэнээр һанадаг һанаан
гайхалгүйл -
һарбайхадаа,
тэнгэриин үндэрые шүүрэхэб гээд,
Холо ябаха гэһэн хүсэлдөө
Харгынгаа дутые
шэлэбэ гүб?
Ехые хэжэ шадахаб гэхэдээ,
Эхилхэдээ
яаража, түргэдэбэ гүб?

ГАЙХАНАБ

Омогорхолни,
Хүндэ туһатай бэшэеэ мэдэрээд,
Хэндэшье хэрэггүйдөө өөрыгөө
голоно гү?
Зоригни,
Хабиргыем зүрхөөрни эндэ
ёборуулаад,
Халуун шуһамни гүйдэлдөө бүдэрнэ
гү?
Али
Бүргэдэй далиин һүүдэрһээ
һүрдэһэн
Борбилоо шэнгеэр өөрыгөө
мэдэрбэ гүб?
Шүлэгтөө
Бүбөөлжэниие һажаажа
хүсэхэгүйгөөр табиһан
Байгаалиин наадалһан һүүдэр
байба гүб?

ҺАНАНАБ

Үльгэртэ хэлэгдэдэг хара хүнтэй
Энэ һүниндөө дуугаралсажа,
арсалдажа хонохоноо.
Үхэл гэжэ тэрэнээ танинхай -
Эблэрхэгүй хэдэр байһанаа
тэрээндэ ойлгуулһанаа.
Улаа бутарһан сог
залгижархиһандал,
Ухаагаа арайл табяагүйхэн
халууржа хэбтээндэм -
Уйлажа хүн болохоноо
мартажархиһандал,
Уйлаха хүсэлгүй, үбшэнтэеэ
тэмсэжэ байгаандам -
Шиир шударһандал зүрхыем
шудархадаа,
һабартаа оруулбаб гэжэ
үхэл һанабалтай.
Шүлэгшэ сэдьхэлэйм тобшые
тайлахадаа,
һүлдыем буляабаб гэжэ
эндүүрбэ хэбэртэй.
Шонодол һэедээ эрьежэ
ерэхэгүйгөөр
Өөрөө өөрыгөө мэхэлээд,
тонилхыень намнахадам -
«Жадхата һабараа дахижа
гаргахагүйгөөр
Өөрөө өөртөө һүнэжэ,
хосороо» гэхэдэм -
Хараһаар байтарни гэдэргээшье
харангүй,
Үбшэнгэйм нүхэн руу
халишана һэмнай.
Хартанаа иигэжэ үгөөрөө
даранхай,
Үльгэртэл зүүдэндээ хүтэлүүлнэ
һэмнайб, гайхалтай.

ЗҮҮДЭНДЭЭ

Сээргүй, сэржэмгүй хэнэйшьеб
түбидэ
Нойргүй хамбы һүнинүүдээ
үнгэргэнэшье шэнгиб.
Сэлмэг наһандаа найдаад эндэ,
Нүгэлгүй
ууланууд өөдэнь абирнашье мэтэб.
Сээр, нүгэлдэ намайе тоолоод,
Хурса эрмэгтэй
шулуунууд
хулым адаана
Хүйтэн сэбдэг сэмхэрдэһэн болоод,
Зүрхэмни
доошоо унашахаар бэлэн
атирна.
Орой дээрэнь одоошье гарахадам,
Сагаан хюрууда
дарагдашаһан
хүгшэн уттабал.
Олон олон нойргүй һүнинүүдтэш
Сабдаг гүүлэхэ
өөрыншни
һүүдэрби гэбэл.
Огторгойн орьёлые тулажа
абабал,
Өөрөө өөртөө зорихоб гэдэгни
энэ гү?

Оршолонгые али дээрэһээнь
хаража дээрэлхэбэл,
Омогой орьёлдо гансаардахаш
гэхэнь гү?

ЗҮГӨӨР

Үндэрэй ялбама мундаргада уулзаад,
Өөрымни һүүдэр
намайе дүнгэхэ хүсэлгүй.
Уулаһаа үндэр болошобоб гээд,
Өөгшөөхэдэм өөрыгөө -
тэрэ дэмжэхээшье һананагүй.
Мүнхэдэм залуу ябуулхагүй аад лэ,
Ехэрхэхэдээ намда юуштэб,
харыт гэһэн -
Магтажа, үргэжэ ябахагүй аад лэ,
Эгээлэй һүүдэрби гэхэгүй,
яанаб гэһэн
Өөрөө өөртөө бодоһон бодолыем
Энеэдэһээ барижа ядан,
ойлгобо гэлтэй.
Өөдэ абажа хөөрэлдэхэ дурагүйем
Эндэ үгэгүйгөөр тэрэ
таажархиба хэбэртэй.
- Үндэр наһаа хүндэлжэ шадахаар
Ухаагаа гүйсэхэшни
үшөөл үды хаяа
Тэнгэриһээ аха - тэнэгые
тэлэрүүлхээр
Тулижа, зобожо үзөөгүйшни
энэ хаяа,
Дэн лэ омог ябанаш даа, - гээд,
Тархяа тэрэм һэжэрээд,
дуугай болошолой,
Хүн гэжэ намайе обёорхоошье
болёод,
Холые хаймадан һуухаар
тэрэм зэһэшэлэй.

ХАШХАРНАБ

-Хаан - Хурмас гэжэ бии юм һаа,
Хөөрэлдэхөө намтай буужа ерэ,
Хүнэй хуби заяае
шиидхэдэг юм һаа,
Харин намтай арсалдаад үзэ,
Тулгагүй агаар
байгаал юм бэзэш,

Тулгашни би өөрөө байнаб, найда.
Тэһэлхээ һанабални
үрөөһэн нюдыеш,
Тиимэшье хүсэн хэрэггүйл намда.
Шамда шүтэхэ тэнэг бэшэб -
Мэхэлжэ намайе шадахагүйш гээд,
Шамһаа хайра хүлеэхээ һананагүйб,
Мухар һүзэгтэндэ бү тооло, - гээд,

ҮЛЫХЭДЭМ

Шалхагар хасараа сэлсэгэнүүлһэн
нараншье
Түрэлөөрөө намайе
хорхой гэжэ һанабалтай.
Шанха дээрэм Хаан-Хурмасшье
Тулгамни гэжэ обёорхоор
бэшэ алтай.
Наадалһан мэтэ гэдэһээ тэбэреэд,
Хүхэртэрөө, тэһэртэрээ
эльгэ хатанашье гү?
Нюдэнэйнгөө нулимсые аршахам
гээд,
Хүбхэгэр аршуулаа
үбэрһөө гаргаба гү?

ГЭНТЭ

Шарайгаа тэнгэри хобхо татаад,
Үүлэнэй саана наран хоргодошобо.
Шашха табилдаад, улар шубууд
Үтэр хорохо газараа бэдэршэбэ.
Түмөөрөө табаралдаһан сэрэг мэтэ
Добтолгодо орохон үүлэд дүтэлнэ.
Далайһан һэлмэ, жадануудынь мэтэ
Толгой дээрэм сахилгаан сахилна.

ЭНДЭЛ

- Энеэхэдэм - энгэр өөдэм
аһалдахагүй,
Өөдэгүй тулюур хорхой гээ гүш?
Уурлахадам - үлүү үгэ алдахагүй,
Унаад хүлдэш, нүгэдэшэхэнь гээ
гүш?
Олиггүй шангаар мүнөө зандаад,
Шэрээеш шэшэрүүлээ һаа,
яахал аабши?
Одо мүшэдыеш шүүрэжэ абаад,
Шалбаагта шэдэжэрхёо һаам,
юун гэхэбши?
Уур сухалыш хүргэһэн хадаа,
Үнэхөөрөө эндэ тулгашни байба
гүб?
Энеэдэншни ханяадан боложо
эрьехэдээ,
Ээлтэй тулюур тэнгэри байба
гүш?

ГЭҺЭМНИШЬЕ ЭНЭ -

Хүмэришэһэн хара тогоондол
тэнгэриин
Тэһэршэбэ гэхээр нижаганан
нэершэхэдэ,
Хабсагайгаа орбонгоорнь
угзаруулһандал уулын
Тулуур бэдэржэ, таамагаар
тэмтэршэхэдэ -
Хамаг юумэн намһаа удхатай,
Хүнэй нүгэл гэжэ һанабалтай.
Халин унахадаа шулууншье
сухалтай -
Хүнхинэн һагад иигэжэ бадашалай:
- Охор ухаанай омогоор үбшэлжэ,
Оһол аюулые дахуулжа асарһан,
Хамаг юумые сүйдхэжэ, үймүүлжэ,
Хаанаһаа ерэһэн, юугээ бэдэрһэн
Юун гээшэбши, тонило эндэһээ
Омогорхохо юумэншни эндэ үгы.
Юулэжэ ошо тама руугаа
Онгиргохо шинии юуншье үгы.

ЭНДЭЛ

Хуян һуужа бадайршаһан үүлэн
Нюдэн соом
һүүдэрээ унагаажа
бахархаад,
Хүрмэлдэшөөд сэдьхэлдэм
гуниглаһан наран
Нэтэрүү уйдхартай
олон бодол түрүүлээд,
Досоом яаха аргагүй хүндэ -
Тэнгэриин мэдэлдэ
үгтэшэһэн мэтэ шэмшэржэ,
Дээрэлхэхэ хүсэлдөө өөрөө
дэбһүүлхэдээ,
Тулалдаанда һүүлшынхиеэ
ороноб гэжэ
Шулуунай хиидэлгээр үндэрыень
мэдэхэеэ
Шулуудахадам -
һөөргөө өөрым тархида унаад,
Тулгагүй тэнгэриие диилэжэ
абахаяа
Таамагаар
агаар шүүрэхэдээ халин алдаад,

ГАЙХАНАБ

Нуга сохихоор дүтэлжэ ябаһан
Мүндэршье гэнтэ тойроод
гарашалай
Ниидэл дундаа шулуундал унаһан
Мундаргын уларнууд элин
наадашалай.

ЭРЬЕХЭДЭМ

Мүнөөхил хүгшэмни тэнэгым
гайхабашье,
Мэхэтэйгээр урдаһаам хаража
миһэд гээд,
- һанахада һанаан бэлэн
байбашье,
һарбайхада тэнгэри холо гү, - гээд,
Хараһаар байтарни хайлаһаар
хайлаад,
Харюу абангүй, агаарта
шэнгэшэлэй,
һүүдэргүй монсогор абяан
болошоод,
Хажууһаам гэнтэ дуугаа иигэжэ
үгэлэй.
- Хиидэн ошоһон шулуунһааш
сошожо,
Хабсагай шэнгеэр наран
хамхархагүй.
Хэлэнэй алдууриһаа шадалаа
нэмэжэ,
Хүнэй тамир хүсэн гэгдэхэгүй.
Тулгагүй тэнгэриин үндэр гээд,
Томоогоо таһаржа, шулуудажа
байнхаар,
Азатайһаал азатай хүнби гээд,
Амитанай наадан боложо ябанхаар

Хүлгүй һайхан Наран - гоохониие
Харгымни хани гэжэ эндэ
үндэлбэл,
Хүнэй зайдалаагүй сэнхир хүлэгые
Харанаб гэжэ тэнгэри өөдэ үлыбэл -
Хара, хараһаар ухаа орожо,
Хүн ябаһан нэрээшье һанажа
болохолши,
Хахархай аман байнал гэжэ
Хэлэндээ хүзүүгээ оройлгожо ябахаа
болихолши.

ХАРАХАДАМ

Энэ үгыень гэршэлһэн шэнги
Шарайгаа нээрээшье
тэнгэри дээрэм хубилганхай.
Эзэндээ үүрхэһэн хүлэг шэнги
Шүдэр - үүлэнүүдээ
үрин тарин болгонхой -
Сад мүнгэн дүрөөнүүдээ
шэнхинүүлһэн
Сэнхир хүлэг - тэнгэри
соройжо байбал,
Намда энеэбхилһэн Наран - гоохон
Нахис- хотос гэшхэлһээр
буужа ябабал.

ЭНДЭЛ

Хоро шарыем дараха хүсэлөөр
Хониной арһаар жэн табиһандал,
Эндүү алдууем дууһыень хүлисэхөөр
Элшэтэ гэрэл - гарнуудаа
һарбайһандал,
Наран-Хатанай нааша харашахада,
Уймарай жабжа нойтон гэдэгтэл -
Нүхэсэхэ харгын ханитайб гэхэдээ,
Ухаагүй хүн ехэрхэдэг гэдэгтэл.

ХАШХАРНАБ

- Абар табар модонуудаа туудаг
Абаряараа ахир өөдэгүй шэлэнүүд!
Бүдэрэн һагад үбдэглэн унадаг
Болдогууд мэтэ добо гүбээнүүд!
Наран намтай ханилхаа һанаба,
Таанарай дундаһаа намайе шэлэбэ.
Наран таанарые мэнэ наадалха,
Томоотой үгыетнай мэнэ харуулха.
Малаан халзанһаан эшэбэл
яагшаабта?
Бадха мэтэ
толгойгоо эльбэсэгээхэ гүт?
Мүлигдэхэгүй гүрэгэр һорьбонуудаа
яахабта?
Бүглөөб гэжэ эндэ али зобохо гүт?
Хоймор хаража, хаяада һуухадаа,
Хүлдэ мүргэжэ ябахаа болихот,
Үүдэндэ һуужа худал гүүлэхэдээ,
Үргэл мүлжэжэ ябахаа арсахат.

ГЭҺЭМНИШЬЕ ЭНЭ-

Уулын мундарга угзагад гэхэдээ,
Түлхижэрхибэ гү, хүлөө алданхайб.
Үдьхэлүүлһэн шулуундал доошоо
халихадаа,
Тулгагүй болоһоноо
ойлгобо хэбэртэйб.
Хойноһоом мүрдэһэн шулуунууд
эшхэржэ,
Шуһа лэбшэһэн шархам яншана.
Хүнхэр жалгануудай энеэлдэхэнь
дуулдажа,
Шэхэндэм мүнөөхил абяан гэмэрнэ:
- Хуурай гүрөөһэн шархатаһан һаа,
Хяра барижа гүйдэг юм.
Бүдэржэ хүн унаһан һаа,
Баатар боложо бододог юм.
Бэһэгүй хадын болдог гээд,
Баһажа боориие хаража байнхаар,
Зоригтой залуу ябанаб гээд,
Зандажа шэлые дуугаржа ябанхаар -
Торожо унахадаал гүбөө добонуудаа
Газарай болдогноо илгадаг болохош...
Дорохоонь харахадаал үндэр
шэлэнүүдээ
Гүрыһэн һорьбо гэхэеэ болихош...

УДАНГҮЙ

Өөрөө хайр шулуунда дарагдаһан
Болдог болошоод хэбтэнэ шэнгиб.
Өөдэ уруугаа дээрэм элиһэн
Борбилоонуудта наадалуулжа
байһан мэтэб.
Юун гээшэб? Оложо, оложо
Борохон борбилоодо баһуулхагүйб
гээд,
Юун болошобоб? Ошожо, ошожо,
Бэегүй шоройдо дарагдахагүйб гээд,
Бодохо гэхэдэм, сээжым
дараад,
Мүнөөхил хара хүмни
һандайлшанхай.
Бадашан һагад хараанаб, теэд
Минии сухал эндэ туһагүй.
Тэнэг бүхэдөө найдаһаар
иигэжэл
Түргэдөөд түрэеэ һамна гэшхэдэг
хаяа.
Дээрэлхүү тэнэгые одоол иигэжэ
Тэмээн дээрэһээ нохой эдидэг
хаяа.
Тэршэлхэ аргагүй хэбтэ
хэбтэһээр
Гаргалжа байһанаа мэдэрнэшье
гүб?
Торожо унаха болдог гүүлэнхаар
Добошье болохоор эндэ бэлэн
хаб.

ЗҮГӨӨР

Тулажа бодохо болдог гэжэ
Байхал ёнотой:
таамагаар агаар шүүрэхэдээ -
Дахажа ябаха заабари гэжэ
Байхал ёнотой:
мүнөөхил хүгшэнөө үгылхэдөө-
Хоолойем таглаһан хара бүлхиие
Хашхараагаараа гэнтэ
холбо сохижорхиходом,
Хүйтэн һабараараа бажууһан
хүлигые
һанаа алдахадаа,
наридхаарань таһалжархихадам -
Үнөөхил хүшэтэ хара хүмни
Халба һүрөөд хайшаашьеб
тонилшоно.
Үе мэсээ тэниилгэн бодожо
ерэхэдэмни,
Хаха бутараад, борбилоонууд
арилшана.

ХАЖУУГААРНИ

Хормойгоо нарбуулһан шэлэнүүд
урдажа,
Хойноһоонь добо гүбээнүүд
бүмбэрнэ.
Хатан-Наран эмээлдэнь
дабшалжа,
Хүнхэр жалга - дүрөөнүүдынь
шэнхинэнэ:
Аянай холодо иигэжэ зориһон
Агуу энэ хамбые дахасалданаб.
Алтан намарай засагта
мэдүүлһэн
Арсашагүй мүнхэ шарайень
һайхашаанаб.

ЗҮГӨӨР

Даха, дахаһаар нэгэ мэдэхэдээ,
Шулуун баатарнуудай орондо
ерэшэбэ гүб?
Духынгаа хүлһэ аршаха сүлөөгүй
Сайлажа һууһан элинсэгүүдээ
али хараба гүб?
Газар тэнгэриин ниилэдэг
газарта
Хуби заяанайм сэргэ
зоогдохонь гү?
Гайхал түрүүлжэ дээрэлхүү намда
Хэншье бэшыем али
ойлгуулхань гү?

ЭНДЭЛ

Анда нүхэдэй заншал сахин,
Болор мүнгэн гааһаяа
агсажа забиланхай,
Аагтай тамхяа һорон, һорон
бэе бэедээ үльгэрөө
Түүрээжэ эсэхэгүй
Үльгэршэ хоёр үбгэжөөл мэтэ
Хоёр талаһаам хоёр Боонууд
ербылдэнхэй.
Үзэхыешье үзэһэн наһатай
бууралнууд
Хэнһээшье түбэгшөөхөөр бэшэ -
сэдьхэлээ гэтэнхэй.

ОДООЛ

Барайлдаһан хоёр
баатарай хэрэмдэ
Уряалгүйгөөр ерэшэһэн
аяншан мэтэ гэлыхэдэм,
Бугаагтаһан шулуун
хананнуудайнь хүреэлгэдэ
Уужам дэлхэйһээн
таһаршаһан мэтэ
хараашалхадам -
Түмэн-Дэмбэрэлэй орой дээгүүр
Наран арюундаа орохо тээшээ
жарганхай
Далайдал гэрэлынь хүлэгүүд
мэтээр
Нюргаа бүхылгэһэн нүгөө
хяраһаа үүрхэнхэй.

ДУУЛАНАБ

Тули, тулиһаар омог хүн
Эмгэн наһаяа хүндэлжэ һурадаг
юм.
Дошхоро дошхорһоор эмниг
морин
Эзэндээ һургуулжа, эмээлдэ
дададаг юм.
Дуула, дуулаһаар зоригтой хүн
Заабол дуушан боложол һаладаг
юм.
Дуһа, дуһаһаар булагай уһан
Заабол далай боложо дүүрэдэг
юм.

ҺЭРИЛГЫН ДУРДАЛГА ҺЭРИХЭДЭЭ

Энэ гэхээр юушье бүтээгээгүй -
Бэлэн дээрэ
бэлсыжэ ябаһанай гэмээр,
Эгээлэй гэжэ юумэ тоохогүй -
Бардам, омог абари зангаар
Амидаралта дэлхэйдэ хүн
түрэһэндөө
Дээрэлхэжэ байгаалидань
аашалааб гээд,
Ажабайдалынь намһаа дулдыдаха
гэхэдээ,
Дэбһээшье хадаа дурамни гээд,

Сэдьхэл бодолойнгоо шэрэнгидэ
хүрмэгдэжэ,
Ажабайдалай агуу хүлгөөнһөө
таһаржа ябаһанаа,
Соохор мэдэрэлэйнгээ шэгшүүртэ
шэгшэгдэжэ,
Ахир тоохон боложо унан
алдаһанаа
Одоошье тиихэдэ ойлгоһон
хэбэртэй
һанаандаа һарьдагай саагуур
элихээ болёод,
Өөрөө өөртэйгөө тэмсэхээр
зэһэнхэй,
һаахар, һайрхуу, омог хэлээ
хазаарлаад,
Дуула, дуулаһаар зоригтой хүн
Дуушан болодог гээшэдэнь
этигэһэн гүб?
Дуһа, дуһаһаар булагай уһандал
Далай болохоор бусаһанаа
һанаба гүб?

ХОЁРДОХИ БҮЛЭГ

ШҮЛЭГ ТҮРЭНЭГҮЙ

һанаагаараа
Далайда хүрэхэ хүсэлдөө урбаһан
Баймга уһанай ногоон замга гүб?
Бэеэрээ
Дэншээ харгын дондороонһоо
айһан
Байдалай нюрганда хороһон
шумуул гүб?
Хүсэлөөрөө
Намаагаа надхуулһан модоной
хажууда
Түбхинэһэн нэтэрүү түгсүүл
байшаба гүб?
Али
Наранда игааһаар һажаад
зүүдэндээ
Тухашарһан шара шубуун
болошобо гүб?

ГАЙХАНАБ

Байдалай шабааһа
урбуулжа ябаһаар
Улаан хорхойдонь
һүлдээ буляалгаба гүб?
Борохон бодолой
батаганада эдюулһээр
Үбшэн тахалдань
нэрбэгдэжэ, үбдэшэбэ гүб?
Досоом яаха аргагүй хүндэ -
Үнэн нюураа байдалнишье
нюуһан хэбэртэй,
Дуудаад намайе урижа түүдэгтээ
Уйдхарһаам абарха
хэнэйшье үгынь гайхалтай.
Уһанай урасхалые
дахажа доошолходоо,
Үбшэн тахалһаа
налагдадаг юм гэдэг.
Уйдхарыш тараaха
уһанһаа ондоо
Уужам тиимэ
сэдьхэл үгы юм гэлсэдэг.

ҺАНАНАБ

һүргүй һүүдэрээ даажа ядаһан
һүлдэгүй ганса мяхан мэтэ -
Далай тээшэ һалхинда туулгаһан
Туулган хара үүлэн мэтэ -
Уһанай эрьедэ зүүдэндээ нэгэтэ
Хүрэжэ ерэнхэй гайхал түрэһэнөө.
Ухааида орошогүй үльгэрэйнгөө
орондо
Хараагүй юумээ хаража
зогсоһоноо.

ЭНДЭ

Шэбэнэлдэжэ эшэмхэй хаһаа
үнгэргэһэн
Хөөрхэн сэсэгүүдые һанаа
алдуулһаар
Шара набшаһанай халуунда
хургаһан
Хууг һарын бөөлөөн соогуур
Арюундаа орохоор яарашаһан
намарые
Аялга дуугаараа зог татуулһан,
Амисхалайнгаа саглааида эндэхи
оршолонгые
Ашаархангүй эсэс эхинтэйнь
ябталһан
Байгаалиин һаншагтахи гол
һудаһандал
Зэдэмни урагшаа, урагшаал
бүмбэрнэ.
Бүлбэгэнэн һагад эршээ абаһан
Замбираагүй дэлхэйдэ хүрэхөөр
тэгүүлнэ.

ЗҮГӨӨР

Хүсэлөөр һайхан хаһа соогоо
Хэнэйшьеб гэмээр
эрэмдэг болошонхой,
Хухаржа хаташаһан мүшэр-
гарайнгаа
Хооһон хамсые хармаандаа хэнхэй,
Нойтон зубхияа шэб аняад,
Эрье дээрэнь мойһон уйдана.
Ногоон пулаадаа доошонь боогоод,
Эрьюулгэ руунь гунхана, гунхана.

ДҮТЭЛХЭДЭМ

Халуунһаа абиртажа, бэеэ
шүргөөхэ
Хоёр хүлтэй малда тоолобо гү?
Добтолжо оробол, һүхөө далайха,
Дээрэмшэн гэжэ али һамарба гү?
Юунэйшье болошобол, ганса бэеб
гэһэндэл
Үйлынгөө үридэ дууһан үгтэнхэй,
Юрэл энээгүүр зайнагүйш гэһэндэл
Хүдэлхөө болишоод мойһон дуугай.

УДАНГҮЙ

Хүлһөө аршаһаар һүүдэртэнь
һуушахадам -
Зэһэжэ бэеэ заһанаб гэхэдээ,
һэрюусэхэ хүсэлтэй гараа
һэбишэхэдэм,

Залд гэһэндэл набшаһаа
шэшэрүүлхэдээ-
Хаядаһа түмэр, шэлэй хэлтэрхэйдэ
Хүлөө адаһан үхибүүн гэбэ гү?
Хубсаһанайм али тооно
обёорходоо,
Холоһоо ябаһан аяншанда тоолобо
гү?
Шэршүү тэрлигэйнгээ хормой
һабардаһандал
Эжэлүүдгүй тэрэм дохиһондол
бололой,
Шэхэр жэмэсээрээ хүндэлхэм
гэһэндэл
Эмгээмни мэтэ үбэрөө
һуулишалай...

ГАЙХАНАБ

Ажабайдалай олон нюурһаа
далтирхадаа,
Намтай энэ мойһон ямар адлиб?
Айдар залуу энэ наһандаа
Намаагаа хухалуулһан сэдьхэлни
мэтэл - ойлгоноб.
Үхибүүн жаахан балшар ябахадаа,
Хүн бүхэндэ яатараа этигэдэг
һэнбиб?
Ургажа ядашаһан хүсэлым
сабшуулхадаа,
Хайрлаха сэдьхэлтэн
олон юундэ байгаагүйб?

ЗҮГӨӨР

Сэбэр хирэгүй сэдьхэлээ гамнангүй,
Дэбдижэ ябаһаар
эрэмдэг болгожорхиһон намайе,
Сагааһаа харые илгажа үрдингүй,
Дээрэлхүүдэ гэшхүүлжэ ябаһан
энэ бэеые
Үзэхэеэ нэгэтэ үхибүүн
наһанайнгаа
Ерэбэлынь -
шэнээр байдалаа эхилхэл һэм.
Үндэр өөдэ тэгүүлдэг хүсэлнүүдээ
Этигэл дүүрэн
ерээдүйдэнь мэдүүлхэл һэм.

ГЭҺЭМНИШЬЕ ЭНЭ -

Гүн оёорһоо обогод гэхэдээ,
Зэдэ мүрэмни эрьеһээ халяад,
Гайхалтай хүсэн боложо
шуухираад,
Хөөһэ бууран өөдөө соройгоод,
Мүшэн шэнги нюдөө зэртылгэһэн,
Толо татаһан мүнгэн зүүдхэлтэй,
Мүрэ дээгүүрээ үһэеэ самнуулһан,
Торгон ногоон замаг - тэрлигтэй
Лусад эхэнэр бодожо ерэхэдээ,
Үхибүүн наһамни байһанаа
һануулбал.
Уйдажа бэшэ, дуулажа һурахадаа,
Үльгэрэйнгөө орондо хүрэхэш гэбэл.

Буряад литературын үдэрнүүд - БГУ-да

УРАН ЗОХЁОЛШОДТОЙ УДХАТАЙ УУЛЗАЛГА

Урдахи гарагай долоондо БГУ-гай НГИ-дэ буряад литературын үдэрнүүд боложо, буряад хэлэ бэшэгэй факультедтэ республикымнай мэдээжэ элитэ уран зохёолшод: Ц.Р.Галанов, Ц.Б.Цырендоржиев, А.Д.Бадаев, С.С.Цырендоржиев багшанар болон оюутадтай һонирхолтой уулзалга үнгэргэһэн байна.

Эндэ оюутад Ц.Р.Галановай шэнэ зохёолнуудай «Мүнхэ зула»; Ц.Б.Цырендоржиевай «Хуурайн дабаанай «шүдхэрнүүд» гэһэн һая хэблэгдэһэн номуудтай танилсаһан юм.

Удаань литературын кафедрын профессор, Россин Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн С.Ж.Балдановта оролто үгэ үгтэбэ.

- Урда сагта уран зохёолшодтой уулзалганууд, конференцинүүд ходо үнгэржэл байгша һэн. Харин мүнөө үсөөрэнхэй. Тиибэшье энэ уулзалга хэһэнтнай ехэл һайн, буряад литературын хүгжэлтэдэ нэгэ дэмбэрэлтэ үдэр боложо байна гэхээр. Би уран зохёолшодой дүтын нүхэр хадаа хөөрэжэ үгэһүү.

Тон түрүүн дүтын нүхэр Цырен Раднаевич Галанов - Буряад орон соогоо нилээд сууда гараһан, гансашье нютагтаа бэшэ, Россида, СССР гүрэндэ, хилыншье саана мэдээжэ уран зохёолшо. Бэлигтэй уран шадабаритай олон уянгата повесть, туужануудые, рассказуудые бэшэһэн, уншаһаншье байхат. Мүнөөшье гуурһаниинь хурса, ажал хэжэл ябадаг хүн. Зохёолнууд соогоо буряад арадайнгаа ёһо заншал, хүнэй һанаа сэдьхэл ехэл наринаар, гүнзэгыгөөр харуулдаг гээшэ. Һаяар «Хун шубуун» гэһэн номойнь үргэлжэлэл 2-дохи хубинь хэблэгдэхэ, бүришье һонин үүхэтэ зохёол даа. Олон жилдэ БГТРК-да радиогой ехэ даргаар амжалтатай хүдэлжэ ябаһан юм.

Харин Цыдып Балданович Цырендоржиевые үнинэй һайн танихаб. Минии багшалжа байхада, Цыдып Цырендоржиев Москваһаа 2-дохи курсда шандааһатай шанга хүбүүн ерэгшэ һэн. Тэрэ үедэ аргагүй хурса хүбүүд һуража ябаа, хэд бэ гэбэл: Бато Баяртуев, Базар-Сада Цыденов гээд лэ тоолоо һаа, олон. Цыдып Балданович уран һайхан шүлэгшье, туужашье бэшэдэг, «Папансаг» зохёолыень, «Энхэрэл» шүлэгэй суглуулбари номуудыень мэдэнэт. Цырен Раднаевичтай зэргэсүүлээд хараа һаа, хоюулаа туужа бэшэдэг зон. «Буряад үнэн» газетэдэ ахамад редактораар хүдэлөө бэлэй.

Саашань Алексей Данилович Бадаев. Тэрэнэй түрүүшын номынь 1958 ондо хэблэгдээ һэн, тэрэ сагһаа хойшо бэшэжэл байдаг. Һая нютагайнгаа 60 жэлэй ойдо гурбан боти номоо гаргаа. Нилээд удаан телевиденидэ буряад дамжуулганууд ахамад редактораар ажаллаа.

Сергей Сультимович Цырендоржиев мэдээжэ уран зохёолшо. Гушаад жэл шахуу «Байгал» журналай ахамад редактораар

хүдэлнэ, баһал туужа бэшэдэг юм.

Урдаа хараха уран бэшээшэдэйнгээ амиды бэеэрээ ерээд һуужа байхада, бидэ аргагүй баяртайбди гэжэ хэлээ.

Тэрэшэлэн хэлэ бэшэгэй кафедрын багша Булат Бадмаевич Бадмаев уулзалгаяа саашань хүтэлжэ, ерэһэн айлшадтаа, Буряад Республикын арадай уран зохёолшо гэһэн нэрэ зэргэдэ һая хүртэһэн Цырен Раднаевич Галановые ном тухайгаа хөөрэхыень уриба.

- Хүндэтэ багшанар, оюутад, манай һанаха факультет мүнөө НГИ болоод байна, тэрэ ехэ һайн. Эндэ ерээд, иимэ һайхан урин шарайнуудые харахадаа баяртайб. Минии олон нүхэд танай дээдэ һургуулида багшалдаг. Хэд бэ гэхэдэ: С.Ж.Балданов, Э.Р. Раднаев, Р.Б.Махатов бултадаал зохёохы ажалдам туһа хүргэжэл ябадаг юм даа. Университеднай саашаа үшөө һайханаар хүгжэжэ, эндэ һуража байһан зон хадаа буряад хэлэндээ бүри дуратай үндэһэ һуури табижа, дэлгэрүүлэн хүмүүжүүлхэ эрхэ шадалтай хүнүүд ябанат. Урагшаа дабшан оролдохо гэжэ найданаб. «Мүнхэ зула» номни «Буряад үнэн» Хэблэлэй байшанда хэблэгдэн гараа. Бэшэһэн повестнууд соохи геройнууд мүнөөшье мэндэ ябана, зариманиинь бэеэ танидаг. Ехэнхи геройнууд Хэжэнгэ нютагай. Колхозой үе. Наһан соогоо золгоһон золтой үетэн нүхэд хүбүүдээ, тэдэнээ нэрлэжэ, бултандань өөрынгөө зүрхэ сэдьхэлэйнгээ һанаа гаргажа, зорюулаа һэм даа.

Удаань Цыдып Балданович үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

- Зүрхэ сэдьхэл хүлгөөн хүдэлгэмэ үдэр болоод байна. Энэ байшангай аудиториннуд соо һуугдаһаншье, экзамен, зачет тушаагдаһаншье юм. Шүлэгүүдшье зохёогдоо. Һүүлэй үедэ, илангаяа 2000 онһоо эхилээд лэ, һайнаар бэшэгдэнэ. Хоёр гурбан туужа нэгэ доро эхилхэш, 5 повесть бэлэн, тэдэнэй гурбыень түрүүшын уншагша Цырен Раднаевич уншанхай.

Ном гаргахада, бэлэн хэрэг бэшэ, автор эхинһээнь эхилээд, дууһан хэлсэдэг. Номоймни гадарай зураг уран зурааша Чингис Шойнхоров эскиз хэжэ, Эрдэм һуралсалай министерствын туһаламжаар зохид ном бүтээгдээ. Энэ ном соо үхибүүдэй түрэл нютагтаа, байгаалидаа, хайратайгаар хандадагыень, тэдэнэй ой модо сабшагшадтай тэмсэлгэ харуулна.

Мүнөө үеын уншагшадта юун дуталданаб гэхэдэ, энэ сагай ажабайдалай зохёолнууд найруулагдаха ёһотой. Иимэ асуудал тобойсо гараад ерэнэ. Автор темэеэ хайшан гээд бэшэхэеэ шэлэдэг сүлөө эрхэтэй болонхой.

Сагай эрьесэ түргөөр хубилна, үсэгэлдэр нэгэ дэлхэй байһан аад, унтаад бодоходо, ондоо дэлхэй. Сентябриин 11-дэ Америкэдэ хоёр томо байшангай унагаагдахадань, тад ондоо дэлхэйдэ түрөөбди. США гүрэн бүхы зониие зонхилхоо һанана. Мүнөө Ирагта саашадаа юун болохоб?

Буряад арад унтажа ябанабди. Бидэ ажабайдалаа өөһэдөө зохёохо зонхилхо зонбди. Залуу, ургажа ябаһан хүүгэдые таанар, ерээдүйн багшанар һурган зааха аргатайт гэжэ зохёолшо һанамжаяа хэлэнэ.

Уран зохёолшод А.Д.Бадаев, С.С.Цырендоржиев сугтаа нилээд удаан бүлөөрөө нүхэсэдэг хани нүхэд тухайгаа, намтараа, залуугай үе, шог энеэдэтэй ушарнуудаа хөөрэлдэн һуугаа һэн. Оюутад найруулагшадай шүлэгүүдэй хэһэг уншажа, зохёолнуудаарнь элдэб асуудалнуудые табижа, хүндэтэ айлшадаараа дүтэ танилсажа, зүрхэндэ хадуугдама хани халуун һонин уулзалга үнгэрбэ.

Үндэһэтэнэй номой сангай, хизаар ороноо шэнжэлгын таһагай хүдэлмэрилэгшэ Рэгээма Гомбоевна Батомункуева зохёолшодой номуудые асаржа, выставкэ эмхидхэбэ. Иимэ зохёохы ажалай үдэшэнүүдтэ ерэжэ хабаадахыень залуу үетэниие уриба. Мүн НГИ-гэй декан Мария Самсоновна Васильева энэ хэмжээ ябуулга дэмжэн, уран зохёол зааха, шэнжэлхэ, бэшэхэ гурбан янзын зон суглараад, хододоо нягта холбоотой түсэбөө табин хүдэлэебди гэжэ дурадхаа.

Уран зохёолшодто хүхэ номин хадагуудые, бэлэгүүдые барюулба.

Соёлма БАЙМИНОВА.

Шэнэ ном

ТЭРЭНГИИН СЭСЭГЛЭХЭ ҮЕДЭ

Хандажап Дармаевна ДАМПИЛОВА Захааминай аймагай «Уран-Дүшэ» гэһэн литературна нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ юм. Нэн түрүүн энэ нүхэрнай ноэт, һургуулиин багша. Залуу багаһаань сэдьхэл зүрхэниинь шүлэгөөр халижа, билтаржа ябаһан гэе. Түрүүшынь ном «Хабарзаан» гэжэ нэрэтэйгээр гараад, мэтэр дары тарашаһан юм. Мүнөө «Тэрэнгиин сэсэглэхэ үедэ» гэһэн хоёрдохи номоо «Буряад үнэн» сониной хэблэлэй таһагта гаргуулба гээшэ. Үсөөхэн хэһэгээр гарабашье, удха түгэлдэр, уран хурса ном болоо гэжэ хэлэлтэй. Табан бүлэгһөө бүридэһэн, бүлэг бүхэниинь бэеэ дааһан, номой түрүүшын хуудаһа ирахада, нютагай шарай эли тодоор гараад лэ ерэнэ.

Хүн зоной эршэтэ ажал,
Хүбүүд, басагадай
хүсэ шадал,
Эдиршүүлэй эрхим
һуралсал,
Эдир наһанай мохошогүй
эрмэлзэл -
Энэл даа, нютагайм шарай
Ерээдүй сагай урин шарай, -

гэхэдээ хүнэй нюдэндэ харагдажа байхаар, холын бодолтойгоор хэлэгдэнэ бэшэ гү? Энэ бүлэг соо үндэр наһатан, үреэл үгэнүүд, элинсэг, хулинсагуудай ажабайдал, эрын гурбан нааданһаа захалаад, бага балшар наһан, баригдашагүй инаг дуран, эдэ бүгэдэ эли тодоор, зүрхэ буляахаар харагдана гээшэ. Хоёрдохи бүлэг соогоо ажабайдалай долгин соохоо эхиеэ абана. «Буян» гэжэ нэгэ шүлэгынь харая,

Буян гээшэ сэдьхэлһээ,
Буян хэхэ һанааһаа,
Буян хэхэ заяаһаа,
Буян хэхээ һанаа һаа,
Бултандал туһалжа
ябагты!.. -

гэжэ бэшэхэдээ, хүнэй ажабайдал ямар янзаар бүрилдэнэб, юунһээ удхатайб гэжэ харуулна бэшэ гү?

Зоболондо дайрагдаһан
нэгые хайрлан
Заяа хубииень ололсожо
туһалаа һааш,
Зулашни буурсагтан гоёор
бадаржа,
Наһанайшни харгые
сагаанаар гэрэлтүүлхэ
Найдал, хүсэл, эрмэлзэлшни
бүрилдэхэ
Нүхэдшни шамайе
хүндэлэн үргэхэ.

Хэды гоёор хэлэгдэнэ гээшэб. Хүнэй наһанда иимэрхүү юумэн һэтэ харагдажа байһай гэжэ юрөөхөөр. Бүхы шүлэгүүдынь шүүмжэлхэ гэжэ оролдоногүйб, тиин бүгэдэ дээрэ удха узууртай, уянгын гүрлөөн һубарилдаһаар харагдахал ёһоороо харагдана. Саашадаа Хандажап Дармаевнада богонихон шүлэгүүдэй - бодолой зангилаануд сэдьхэл зүрхэндэнь һэтэ мүнхэлжэ байһай.

Хабар бүри хүхын дууе
шагнан,
Хадын горхоной шэнгэн
абяанда үлгыдүүлэн,
Хожомоо үшөө олон
номуудые хэблүүлэн,
Хүн зоноо баярлуулжа
ябахань болтогой.

• •

Элбэг МАНЗАРОВ

«УРАН-ДҮШЫН» УРМАНДА

Урилдана гү? Үрдилдэнэ гү?
Уран үгынгөө үргэн талаар,
Урихан зөөлэхэн, ухаан хурса
«Уран-Дүшын» хүбүүд басагад.
Сагаан морёор сахюусан болоод,
Санага нютагаа холуур самаряатуулһан
Сагаан һанаатай, суранзан хүсэтэй
Самбуев Мэлсһээ эхитэй гү?
Өөр өөрын уянгаа урамдан,
Орьёл үндэрэйнгөө оройдонь гарагты.
Эрьелдэжэ байгаа сагай эрилтэ,
Ээм дээрэтнай элирээ гэрэлтэ.
Мүрөө һэтэлхэ, мүрөө мүлихэ
Мүр мүрөө нэнгэлсэн ябаха,
Мүнөө сагта энэл хэрэгтэй
Мүнхэ жаргалай буряад хэрэгтэ.

19 №15 (316) Тоонто Буряад үнэн 10.04.2003 Дүхэриг №50 (20712)

Буряад Республикын 80 жэлэй ойдо

Багшын булан 2003

«Жэлэй багша - 2003» гэhэн конкурс hая Улаан-Үдэ хотодомнай боложо үнгэрөө. Эндэ Улаан-Үдын 45-дахи hургуулиин багша Д.М.Гуляева хабаадахадаа, «Үндэhэн hургуулиие hэргээн хүгжөөлгэ» гэhэн номинацида илажа гараа. Ушар иимэhээ «Учитель года Бурятии - 2003» гэhэн апрелиин 21-hээ 25 болотор үнгэрхэ конкурсдо Долгор Матвеевна хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

Зохёохы ёhоор ажалаа ябуулдаг багша Д.М.Гуляева тусхай проектнэ методико хэрэглэн, «Танилсагты: Буряад орон» гэhэн хэшээл Улаан-Үдэ хотын буряад хэлэнэй багшанарай семинар дээрэ харуулаа hэн. Энэ хэшээлhээ уламжалан, Д.М.Гуляева дээрэ хэлэгдэhэн конкурсдо хабаадаа, илагша болон тодороо бшуу.

Мүнөө тус хэшээлыень олоной анхаралда дурадхая.

ХЭШЭЭЛЭЙ ТЕМЭ: "ТАНИЛСАГТЫ: БУРЯАД ОРОН"

ХЭШЭЭЛЭЙ ЗОРИЛГО:

- урда хэшээлнүүдтэ гараhан темэ, мэдээсэлнүүдээ дабтаха, бэхижүүлхэ, диалог, монолог эмхидхэхэ, холбоо аман ба бэшэмэл хэлэлгэ хүгжөөхэ, зүб хэлэлгын, үгүүлбэриин дадалтай болгохо;
- үхибүүдэй анхаралыень хурсадхаха, түргэн, hайн hанажа абуулха, ухаан бодолоо гүйлгэн хүдэлгэхэ ажал ябуулха;
- хүн бүхэн түрэhэн дайдаараа омогорхон, бэе бэеэ хүндэлжэ, туhалжа, эбтэй ябаха хэрэгтэй гэжэ ойлгуулха.

ХЭРЭГСЭЛНҮҮД:

компьютер, дисковод, дискетэ, экран, планшет, Буряад Республикын карта, зурагай выставкэ, кроссворд, хадаг, номууд, рефератууд.

I. ЭМХИДХЭЛЭЙ ҮЕ.

- Сайн байна, hурагшад!
- Сайн!
- hуугты!

II. ХЭШЭЭЛЭЙ ТЕМЭ БА ЗОРИЛГОТОЙ ТАНИЛСУУЛГА.

Мүнөөдэрэй хэшээлнай "Түрэл нютаг - түрэhэн дайда" гэhэн темээр түгэсхэлэй хэшээл болохонь. Урда хэшээлнүүдтээ гараhан темэнүүдые дабтахын, бэхижүүлхын тула бидэ 3 бүлэг боложо хубааргаан байнабди. Бүлэг бүхэн өөрын даабари дүүргэхэ байгаа. Хэр даабарияа дүүргэбэ гээшэб, ямараар хөөрэжэ үгэбэб, дамжуулба гээшэб, табигдаhан асуудалнуудта харюусажа шадаба гээшэ гү гэhэн сэгнэлтэ экспертнэ бүлэг гаргаха. Экспертнэ бүлэгэй гэшүүдманай hургуулиин буряад хэлэнэй багшанар.

Зай, иигээд "Танилсагты: Буряад орон" гэhэн хэшээл-презентаци эхилэе.

III. ХЭШЭЭЛЭЙ ЯБАСА:

1-дэхи бүлэг Буряад орон тухай хөөрэжэ үгэхэ даабаритай байгаа. Булта анхаралтайгаар шагная, hүүлдэнь асуудалнуудые табижа болохо.

- Буряад Республикын 80 жэлэй ой тэмдэглэхэ, бии бололго тухай.
- Буряад гүрэнэй тэмдэгүүд (туг, герб, гимн).
- Буряад ороной хото городууд, аймагууд.
- Буряад ороной омогорхол-Байгал тухай.
- Буряад ороной хада уулануд, гол мүрэнүүд тухай.
- Ой тайгын баялиг тухай.
- Ашагта малтамалнуд тухай.

Зай, иигээд нэгэдэхи бүлэг хөөрэбэ гээшэ, асуудалнуудаа байна гү?

(Үхибүүд асуудалнуудта харюусана).

1-дэхи бүлэгнай ехэ hайнаар Буряад орон, дайда тухай, юугээр баянбибди, энэ 2003 оной май hара соо 80 жэлэй ой тэмдэглэгдэхэ гэжэ хөөрэжэ үгэбэ, зүбөөр карта дээрэ харуулан, планшет гоёор зураhан, дүүргэhэн байна.

Булта бэрхэт!

Мүнөө намда иимэ даабари байна.

Энэ кроссворд. Бүлэг бүхэн кроссвордын 2 үгэ тааха ёhотой.

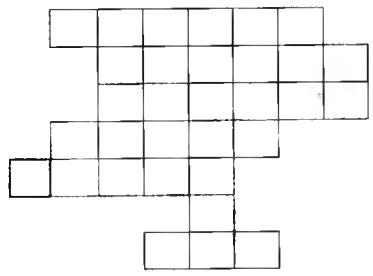

1. "Сэнхир нуурнуудай орон" гэдэг аймагай нэрэ.
2. Энэ малгай ямар амитанай арhаар оёгдонхойб?
3. Энэ хото Монгол гүрэнэй хүршэ.
4. Үнэтэй, сэнтэй, гоё, ялагар, шара үнгэтэй ашагта малтамал.
5. Уула хадыпшье, хүнэйшье нэрэ.
6. Гол мүрэнэй нэрэ.

Дээрэhээ доошонь уншагты. Улаан-Үдэ - Буряад ороной иислэл хото болоно.

Зай, 2-дохи бүлэгэй даабари-Улаан-Үдэ хото тухай хөөрэжэ үгэхэ.

- Манай бүлэг Улаан-Үдэ тухай хөөрэхэ гэжэ даабари абаhан байна. Теэд бидэ энэ даабарияа "Улаан-Үдэ хотоор экскурсиин проект" гэжэ дүүргэhэн байнабди.
- Аэропортдо айлшаниие угталга
- Улаан-Үдын гостиницууд, "Гэсэр"
- Соведүүдэй талмай
- Оперо ба баледэй театр
- Хүүхэлдэйн театр
- Ород драматическа театр
- Буряад драматическа театр
- Одигитриевскэ собор
- Большие торговые ряды
- Уран зурагай музей
- Этнографическа музей
- ЛВРЗ
- Авиазавод
- АМТА
- ТСМ
- БГСХА
- БГУ
- ВСГТУ
- ВСГАКИ
- Хүшөөнүүд
- Гостиница "Гэсэр"

(Айлшадта концерт харуулха).

Соёлма Лыктыпова чанза дээрэ наадана.

Баля Елисеева Д. Жалсараевай шүлэг уншана.

- *Айлшанаа мордолго.*

2-дохи бүлэгэй бэлдэhэн Улаан-Үдэ хотоор экскурси hонин байба гү?

Ямар асуудалнууд байнаб?

(Үхибүүд асуудалда харюусана).

2-дохи бүлэгнай Улаан-Үдэмнай ехэ гоё, олон hонирхолтой газарнуудтай, ехэ түүхэтэй хото гэжэ хөөрэжэ үгэбэ, энэ слайднуудаар бэлдэhэн экскурсинь ехэл hонин байба даа!

Д.Жалсараевай бэшэhэн шүлэг 2-дохи бүлэгнай ород хэлэн дээрэ уншаба гээшэ.

Манай буряад поэдүүд, уран зохёолшод, нютаг орон тухайгаа олон шүлэгүүдые бэшэhэн байна. 3-дахи бүлэгэй даабари иимэ байгаа. "Уран зохёолшод Буряад орон тухайгаа" ямар шүлэгүүдые бэшээб, тэрээн тухай хөөрэжэ үгэхэ.

Зай, шагная даа!

Д.Жалсараевай "Буряад орон" гэhэн шүлэг.

Б.Базарон "Эхэ оромнай hайхан даа".

Ч. Цыдендамбаев "Тарбагатайда".

Асуудалнууд бии гү?

(Үхибүүд асуудалнуудта харюусана).

3-дахи бүлэгэй ажал дүүрэбэ. 3 поэдүүдэй шүлэгэй удхатайнь маниие танилсуулба, зурагуудые зураhан, мэдээсэл бэлдэhэн байна.

Буряад оромнай ехэ гоё, элдин hайхан дайда юм. Бидэ түрэhэн нютагаа, ороноо ходо, хаанашье ябахадаа hанажа, дурдажа, дуулажа, магтажа ябаха болонобди. Константин Ушинский иигэжэ хэлэhэн байна: "Газар дэлхэй дээрэ олон hайхан орон нютагууд бии, теэд гансал түрэл нютагнай одон шэнги hанагдан ябана". Та, юун гэжэ хэлэхэ байнат, заахан дурсалга бэшэгты.

(Үхибүүд бэшэнэ).

- Үхибүүд бэшэhэнээ уншана.
- Экспертнэ бүлэг сэгнэлтэеэ үгэнэ, дүн гаргана.

IV. БҮХЫ ХЭШЭЭЛЭЙ ДҮН ГАРГАЛГА.

Түрэл нютаг - түрэhэн дайда. Иигээд энэ хэшээлнай дүүрэбэ гээшэ. Булта hайн хүдэлбэт, экспертнэ бүлэг ехэ ажалаа дүүргээд, сэгнэлтэ табиба. Буряад орон тухайгаа хөөрэлдэбэбди, түрэл нютагаа хододоо зүрхэ сэдьхэлдээ hанажа ябая даа!

- Дуун "Тоонто нютаг".

Д.М.ГУЛЯЕВА, Улаан-Удын 45-дахи hургуулиин буряад хэлэнэй багша

ХЭШЭЭЛЭЙ ТЕМЭ: "МИНИИ НҮХЭР"

ХЭШЭЭЛЭЙ ЗОРИЛГО:

"Минии нүхэр" гэhэн темээр хэлэнэй материал дабтаха, шагналгын, хэлэлгын, уншалгын, бэшэлгын дадал хүгжөөхэ. Зүб, hайнаар уншаха, текст анхаралтайгаар шагнаха, удхыень ойлгохо, табигдаhан асуудалнуудта зүб харюусаха, монологическа ба диалогическа хэлэлгэ дээрэ хүдэлхэ ажал ябуулха.

- Үхибүүдэй анхаралые хурсадхаха, түргэн, зүб hанажа абаха, ухаан бодолыень хүгжөөхэ хэрэгтэй.
- hурагшад бэе бэеэ хүндэлхэ, өөhэд дундаа эбтэй байха, нүхэрөө сэгнэжэ, тэрээндэ туhалха гэжэ ойлгуулха.

Хэрэгсэлнүүд: ном, опорно таблица, магнитофон.

Хэшээлэй ябаса:

I. ЭМХИДХЭЛЭЙ ҮЕ.

- Сайн байна, hурагшад!
- hуугты!

II. ХЭШЭЭЛЭЙ ТЕМЭ БА ЗОРИЛГОТОЙ ТАНИЛСУУЛГА.

Энэ хэшээлдэ бидэ "Минии нүхэр" гэhэн темээр хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлхэбди, диалог эмхидхэхэбди, шэнэ рассказ дээрэ хүдэлхэбди.

III. ФОНЕТИЧЕСКЭ ЗАРЯДКА.

Анхаралтайгаар шагнаад, минии хойноhоо дабтагты.

h - hайн, х - хүн
hайн моридо эзэн олон,
hайн хүндэ нүхэр олон.
(Олон дахин дабтаха).

IV. ДАБТАЛГА.

hайн моридо эзэн олон, hайн хүндэ нүхэр олон. Согласно этой пословице, у хорошего скакуна много наездников, а у хорошего человека много друзей.

- Шамда олон нүхэр бии гү? *(Үхибүүдhээ асууха).*
- Олон нүхэр гээшые нэгэ үгөөр яагаад хэлэхэб — нүхэд.

Конечно, у каждого человека есть друзья. И у вас есть друзья, с кем вам интересно провести время, ходите куда-нибудь, вместе играете, разговариваете, рассказываете свои секреты. По этой схеме вы должны были рассказать о друге, нүхэр тухайгаа хөөрэхэ байгаат.

Дабтая *(схемээр хүдэлхэ).*

(Асуудалнууд нээлгэтэй, харюунууд хаалгатай).

Үхибүүд сээжээр диалог эмхидхэхэ.

V. ШАГНАЛГА.

А теперь мы послушаем рассказ, в тексте встретятся новые слова:

хоюулаа- вдвоём
хамта - вместе
ходо - всегда
арюун сэбэр - аккуратный.

После прослушивания вы должны ответить на вопрос: Хэн тухай хэлэгдэнэб?

Шагнагты. *(1 дахин шагнаба). (2 дахин шагнаба).*

Хэн тухай хэлэгдэнэб?

Доржо, Баяр хоёр хэдытэйб?

Хэдыдэхи класста hуранаб?

Текст нэрлэгты.

VI. УНШАЛГА.

Энэ текст ном соомнай бии.

25-дахи хуудаhа нээгты.

Шэмээгүйгөөр уншагты.

Бүхы текст hурагшад уншана.

Шангаар уншахабди, оршуулхабди.

(1 hурагша уншана, нүгөө hурагша оршуулна).

Ямар асуудалнуудые зохёожо болохоб?

Асуудалнуудта харюусагты.

1. Доржо хэдытэйб?
2. Баяр хэдыдэхи класста hуранаб?
3. Хамта нэгэ партада hуудаг гү?
4. Хэн уншахадаа, бэшэхэдээ бэрхэб?
5. Хэд ходо хамта ябадаг бэ?
6. Доржо ямар хүбүүн бэ?
7. Как можно выразить главную мысль рассказа?

VII. БЭХИЖҮҮЛГЭ.

Я сказала, что мы вернемся к памятке, какой информации о друге не хватает. Ямар бэ?

Шинии нүхэр ямар бэ?

Минии нүхэр hайн, арюун сэбэр, уншахадаа, бэшэхэдээ бэрхэ.

Продолжите предложение. *(Үхибүүд бэшэhэнээ уншана).*

Молодцы! Я узнала, что у вас есть друзья и друг хороший, аккуратный, прилежный, который хорошо учится.

VIII. ХЭШЭЭЛЭЙ ДҮН ГАРГАЛГА.

На уроке повторили диалог, дополнили его, работа над текстом, читали, переводили, отвечали на вопросы, сами составляли вопросы. Все хорошо работали на уроке. *(Прокомментировать оценки).*

IX. ГЭРЭЙ ДААБАРИ.

Нүхэр тухайгаа хөөрөө бэлдэхэ.

10.04.2003 Буряад үнэн Тооно 20
№50(20712) Дүхэриг №15(316)

АПРЕЛИИН 7 - БҮХЭДЭЛХЭЙН ЭЛҮҮР ЭНХЫН ҮДЭР

ДЭЭДЭ-ОНГОСТОЙН ДУУЛИМХАНДА

Оршон тойронхи байгаали, ой модон, уһа голнуудһаа, илангаяа дэлхэйн зэндэмэни Байгал далайһаамнай үнэтэй, һайханшье юумэн үгыл даа. Һаяхан би Буряад оронойнгоо үзэсхэлэн гоё байгаалитай булангуудай нэгэн - Дээдэ Онгостойн эхинэй «Челночок» профилакториде амарха золтой байгааб.

Ушарынь юуб гэхэдэ, республикын Президент Леонид Васильевич Потапов, мүн Правительство, Ажалай болон социальна хүгжэлтын министерство «Ветерануд тухай» Федеральна Хуулиие дүүргэлтэ болгон, энэ жэлэй эхинһээ бюджедтэ нэмэлтэ мүнгэ һомолоод, Улаан-Үдын нарин сэмбын мануфактурын хүтэлбэрилэгшэдтэй (ген. директор К.П.Альцман) хэлсэжэ, тус профилакториин дэргэдэ дайнай болон ара талын ажалай ветерануудай амарха, эмшэлүүлхэ тусхай түб (ЦМСР) нээгээ юм.

Эндэ нарин сэмбын мануфактурын дарга Клавдия Павловна Альцманай үүсхэһэн нигүүлэсхы сэдьхэлэй үйлэ хэрэгые тэмдэглэнгүй аргагүй. Гол түлэб тэрэнэй оролдолгоор анхан хэдэн жэлэй саана эндэ «Челночок» гэжэ үхибүүдэй зуниинь амарха, бэе махабадаа хүдэржүүлхэ лагерь, мүн ажалшадайшье амарха, эмшэлүүлхэ профилактори баригдаһан байгаа.

Энэмнай жэгтэй гоё, мүнхэ ногоон нарһан, хасуури, хуша, мүн шэнэһэн, уляаһан, хуһан модон соо түхеэрэгдэһэн амаралтын газар. Хүнэй һүхэ далайгаагүй, нэгэшье мүшэр хухалаагүй жэбжэгэр гоёхон хүжэ ногоон модод хабарай наранай элшэдэ жэгнүүлэн, оройгоороо нэнгэлдэн хүхюутэйгээр шэбэнэлдэхэдэл гэнэ. Тэдэнэй тэг дунда газаа, досоогүй угалзатуулан гоёогдоһон хоёр дабхар 2 байшан, мүн столово, эмнэлгын корпус ехэл зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Зоной ябаха аллей, сэсэрлиг, тээ хажуудань үхибүүдэй футбол, волейбол, баскетбол наадаха талмай, шунгаха бассейн. Эдэ бүгэдэ мүнөө гүнзэгы саһан доро ааб даа. Иигээд удахагүй хабарзунай зулгы сагта үхибүүдэй, шубуудай соогтой хүхюун абяан оршон тойронхиие зэдэлүүлхэ бээ.

Харин мүнөө эндэ үбгэд, хүгшэд аажам тэнюун оршон байдалда арюун тунгалаг агаараар амилжа амарна, аргалуулна. «Челночогой» нэгэ байшангыень дайнай ветерануд болон инвалидуудта, ара талын хүдэлмэрилэгшэдтэ республиканска госпиталь арендээр абанхай. Тиигэжэ байгша оной февральһаа хойшо эндэ нэгэ доро 28 хүнэй байжа эмшэлүүлхэ, элүүржэхэ түб түбхинөө юм. Иимэ богонихон болзор соо госпиталиин коллектив нарин сэмбын мануфактурын хүтэлбэрилэгшэдэй али болохо туһаламжа, дэмжэлгээр ёһотойл һайн эмнэлгэ-элүүржүүлгын түб бии болгожо шадаа гэхээр. Эндэ госпиталиин ахамад врач - С.В.Дроздов, тэрэнэй орлогшо - В.О.Тарнуев. Илангаяа пульмонологиин таһагые даагша Л.Б.Гылыкова (тэрэ үшөө шэнээр эмхидхэгдэһэн тус түбые даадаг юм), юрэдөө, тэндэхи бүхы врачнууд, медсестрануд булта ехэхэн хүдэлмэри хээл даа, хэжэшье байна.

Энээниие батадхахын тула хэдэн хүнүүдэй хэлэһэн һанамжа, дурадхалнуудые дурдая. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалид **И.И.ЗАНДАНОВ:**

Врач С.А.Потылицына үбшэнтэниие үзэжэ байна

- Ёһотойл бурханай үршөөл хайраар иимэ үргэмжэтэй һайхан газарта эмнэлгын түб нээгдээ гэхээр. Эндэ хүдэлдэг хүнүүд булта бүхы сэдьхэлһээ үбшэнтэндэ энэрхы дулаанаар хандажа, үбгэд, хүгшэдэй түргэн эдэгэхэ, бэеынь һайжархын түлөө шадалаараа оролдоно. Энэ түбэй үндэр наһатанай аша туһада саг үргэлжэ хүдэлдэг болгоо һаа, ямар һайн бэлэйб даа.

Захааминай аймагай Мэлэ тосхонһоо ерэһэн ажалай ветеран **А.Б.ДАМБАЕВ:**

- Бидэ Ханда Будаевна хүгшэнтэеэ эндэ эмнэлгын бүхы хэрэгтэй эм домой арга хүүлээбди. Врачнар, медсестрануд булта урин зохид хандасатай, ехэл оролдосотой зон. Байра байдалынь сэбэр, һайн, ямаршье курортһоо дутуугүй эдеэлүүлнэ. Һураггүй залуу, хүнгэн болоһон шэнги бусахамнай.

Эмшэлгын шэнэ түбэй бүлэг хүдэлмэрилэгшэд

Республикын аймагуудһаа ерээд, эмшэлүүлжэ байһан хүнүүд

Бэшүүрэй аймагай Гутай нютагһаа ерэһэн ветеран Б.Б.Бадармаев, холын Хойто-Муйска тосхонһоо ерэһэн В.И.Зеленко, Улаан-Үдэ хотын ветеран С.Д.Бахлаев болон бусад баһал иимэрхүү һанамжануудые хэлэнэ.

Республикын арадай уран зохёолшо алдартай, мэдээжэ прозаик Цэрэн Галанов баяр баясхалангай халуун үгэнүүдые эндэхи коллективтэ зорюулхадаа, илангаяа даагша Л.Б.Гылыковада, врачнар С.А.Потылицынада, Т.М.Сандановта, дежурна врачнууд Ц-Х.Ц.Цыреновада, З.З.Раднаевта, тиихэдэ медсестрануд З.Д.Доржиева (ахалагша медсестра), Елена Борголова, Адиса Сыренова, Лариса Жапова, Людмила Гармаева болон бусадта һайн һайханиие хүсэнэ. Өөрынгөө зүгһөө баһал тэрээнтэй хамтархынгаа хажуугаар физиокабинедтэ хүдэлдэг медсестра М.Ф.Чернышова, госпиталиин эгээл үнинэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн халуун банкаар массаж хэдэг А.Г.Гриф, массажистэмнэлгын гимнастикын инструктор Т.М.Клементьева гэгшэдые мүн лэ үнэн зүрхэнһөө магтан дурдаха байнаб.

Саашань түбэйнгөө ажал тухай ахалагша медсестра Зоя Доржиева иигэжэ хөөрэнэ:

- Бидэ эндэ май һара болотор хүдэлхэбди. Зуниинь үхибүүд энэ лагерьта амарха юм. Һүүлдэнь сентябрьһаа дахин түбөө нээжэ, үбгэд, хүгшэдые эмшэлхэбди. Хүн бүхэн 18 хоногто байжа эмшэлүүлдэг. Тэрээндэнь гүрэн 7 мянган түхэриг һомолно. Бүхыдөө энэмнай горитойхон мүнгэнэй гаргаша болоо ааб даа. Байра, унталга, эдеэн, эмнэлгэ түлөөһэгүй. Даб дээрэ эндэмнай 60 гаран хүн амаржа, аргалуулжа гараа.

Тобшолон хэлэхэдэ, экономическа байдалай үшөөл хүсэд һайн болоогүй, мүнгэн танганай дутамаршаг байбашье һаань, республикын Президент, Правительство, Арадай Хурал «Ветерануд тухай» Хуулиие али болохоор хүсэндэнь оруулха, үндэр наһатайшуулай байдалые һайжаруулха гэжэ арга шадалаараа оролдожо байһаниинь һайшаалтай.

М.НАМЖИЛОВ,
ажалай ветеран.

БУДЬТЕ БДИТЕЛЬНЫ!

В странах Азии и Тихоокеанского региона власти принимают чрезвычайные меры, пытаясь остановить распространение «тяжелого острого респираторного синдрома», который также называют «нетипичной пневмонией».

Малайзия объявила, что замораживает наем рабочей силы из стран, где зафиксированы случаи этой болезни. В «черный список» вошли материковый Китай, Сянган /Гонконг/, Тайвань, Сингапур, Вьетнам и Канада. В самой Малайзии проникновение таинственного синдрома пока не подтверждено.

* * *

Всемирная организация здравоохранения предприняла беспрецедентный шаг, рекомендовав воздержаться от поездок в Сянган и южную китайскую провинцию Гуандун. В 15 странах официально зарегистрировано 1804 случая нетипичной пневмонии. Из них почти 1,5 тыс. приходится на Гонконг и материковый Китай. Общее число погибших в мире достигло 62, из которых 50 - в Сянгане и других китайских районах.

* * *

Таиланд обязал всех прибывающих из стран и территорий, где зафиксированы случаи «нетипичной пневмонии», постоянно носить марлевые повязки. Как заявил сегодня в Бангкоке министр здравоохранения Сударат Кейюрапхан, нарушивших указ иностранцев ждет наказание вплоть до шести месяцев тюремного заключения.

* * *

Респираторы будут раздавать въезжающим в страну прямо на таможне. Там же путешественникам с континентального Китая, из Сянгана /Гонконга/, с Тайваня, Сингапура и Вьетнама предстоит пройти медицинское обследование. Снять марлевую маску эти туристы имеют право только в своем гостиничном номере, заметил министр.

* * *

Сейчас в самом Таиланде зафиксировано несколько случаев заболевания неизвестной легочной болезнью, два человека уже скончались. Королевство известно жестким отношением к нарушителям законов. Однако последнее распоряжение, как полагают наблюдатели, ощутимо повредит туризму - самой прибыльной для страны отрасли.

* * *

Экипажам, прибывающим в Австралию из-за рубежа самолетом, предписано сообщать перед посадкой о всех пассажирах с подозрительными симптомами. Нетипичная пневмония начинается как обычная простуда или грипп. Поэтому при обнаружении признаков простуды пассажиры подлежат изоляции и обязательному медицинскому осмотру.

* * *

Республика Корея усиливает меры борьбы против угрозы распространения в стране нетипичной пневмонии. Сотрудники Национального института здравоохранения будут обзванивать всех прибывших из Сянгана /Гонконга/, материкового Китая, Вьетнама и Сингапура на пятый и десятый день их пребывания, чтобы узнать, имеются ли у них подозрительные симптомы. На случай вспышки нетипичной пневмонии на Юге Кореи уже подготовлены к приему пациентов 11 больниц, в которых имеются специальные палаты для обеспечения карантина.

* * *

В Индонезии объявлена тревога и введен повышенный уровень готовности в связи с опасностью нетипичной пневмонии. В аэропортах Джакарты и на курортных островах Бали и Батам пассажиров, прибывающих из районов распространения этой болезни, встречают таможенники и офицеры иммиграционной службы в респираторных масках. В Индонезии на днях было объявлено о двух случаях болезни с подозрением на нетипичную пневмонию. Однако тревога оказалась ложной, у пациентов была выявлена обычная простуда.

«Бурятинформ».

21 №15 (316)
Дэлхэйн Дэлгэр
Буряад үнэн
Дүхэриг
10.04.2003
№50 (20712)

Ажабайдалаймнай ёһо заншалнууд

МЭНДЭШЭЛХЭ ГУРИМ

Түби дэлхэйн алишье үндэһэ яһатан бэе бэеэ мэндэшэлхэ өөр өөрын ёһо гуримтай байдаг гэшэ. Тэрэ тоодо буряад арад зомнай энэ талаар мүн лэ өөрын сахидаг гуримтай юм. Мэндэшэлэлдэхэ үедөө бэе бэеынгээ мэндэ амарые мэдэлсэдэг, энэмнай хадаа харилсаха, ханилхын, бэе бэедээ талар-халтай таатайгаар хандахын эхин тэмдэг гэдэг бшуу.

Улаан нюураараа уулзахадаа, нэн түрүүн мэндэеэ мэдэлсэжэ, хөөрөөгөө захалдаг гээшэбди. Мэндэшэлэлдэхэ үедөө хүнэй абари зан, хүниие хүндэлхэ сэдьхэлынь, хүндэ хандаха ёһонь - тон элихэнээр харагдадаг бшуу. Хүнэй нюдэн - сэдьхэлэй гэрэл толи гэдэг, тиимэһээ мэндэеэ хэлэлсэхэ үедөө хандасыень, һанааень хуу хүнэй нюдөөр ойлгохоор байдаг.

Нютаг нютагта амар мэндэеэ хэлсэхэ гээшэ бага зэргэ өөрын шэнжэтэйшье һаа, буряад зоной мэндэшэлэлдэхэнь ниитэ дээрээ нэгэл адли ха юм.

- Амар сайн байна уу?

- Сайн байна уу? - гэжэ бүтэн үгүүлбэреэр мэндэшэлхэ гуримтай.

Мүнөө зарим зон юрэл богонихоноор «сайн» гэжэрхёод, тэрээнһээ сааша үгэ гаргадаггүй, «яаруул-дааруул» болоод лэ ябадаг гээшэ. Энэ ехэл буруу. Мэндэеэ гүйсэд бүтэнөөр үгүүлэн хэлэхэ хэрэгтэй.

Мэндэшэлхэдээ, хажуудахи хүнэйнгөө нюур руу хаража, энеэбхилэл мэшэеэ түхөөн, үгеэ тодоор үгүүлэн мэндэшэлдэг.

- Амархан сайн байна уу?

Та амар сайн уу? - гэхэдэ, мэндын үгэ дуулаһан хүн намдууханаар тогтоожо абаад, «Амар сайн, сайн байна уу?» - гэһэн харюугаар мэндэшэлдэг.

Анхандаа буряад заншалаар

золгон мэндэшэлдэг ёһо бии байгаа. Золгоходоо, золгожо байгаа хүн хоёр гарайнгаа альгые дэлгээн, урагшань һунгаад, золгуулжа байгаа хүнэй тохой дорохоо дүнгэн үргэжэ, хүндын ёһо мэдүүлдэг бэлэй. Дүү хүн альгаа дээшэнь харуулжа, аха хүн альгаа доошонь харуулжа, тохой хүрэтэр альгаа һунгажа золгодог байһан юм.

Мүнөө үедэ ород арадай ёһо гурим даган, гар гараа барижа мэндэшэлэлдэдэг. Олониитын дунда энэ ёһотоор дэлгэрэнхэй. Энэ һайн ёһо заншал. Мэндэшэлэлсэжэ, гар гараа барилсахадаа, хүнэй гарай шангые гү, али һулые абаһаар мэдэрээдхидэг бэшэ гүбди?

Мэндэшэлхэ ёһо гуримда үдэр бүриин мэндэшэлгэ, удаан уулзаагүй байгаад уулзахадаа мэндэшэлэлгэ, баяр нааданай, түрэ хуримай, түрэһэн үдэрэй мэндэшэлгэ тус тустаа өөр янзын байдаг.

Харин наһанһаа нүгшэһэн хүнтэй айлда ороходоо, мэндэ асуудаггүй. «Хэр зэргэ хэрэг бүтэжэ байна?», «Манай гашуудал хүлеэжэ абыт», - гэдэг юм.

Аба, эжы, аха, эгэшэ, нагаса, абганараа хадаг барижа золгожо мэндэшэлдэг. Гол түлэб сагаан һараар хадаг барижа золгодог.

Мэндэшэлхэдээ, дүүнь түрүүлжэ мэндэшэлдэг, айлда ороходоо, ороһон хүн мэндэеэ мэдүүлэн ородог.

Үхибүүд дүүнэрэйнгээ мэндэшэлхэдэ, ахамадынь мэндэ мэдэжэ, таалажа үндэдэг ёһо бии. Энэ хадаа хүндын хүндэтэй мэндэшэлгэ болодог. Мэндэшэлхэдээ, яаран тэбдэнгүй, даруу түлэб байха ёһотой.

Иишэ тиишээ, хажуу тээшээ хаража байжа, мэндынгээ үгэ аман соогоо бурд гүүлэн, ойлгосогүй дүрэгүйгөөр мэндэшэлһэнэй хэрэггүй.

Мэндэ мэдэхэ, мэндэ хүлеэжэ абаха гээшэ буряад ёһоной хүндэтэй заншал мүн.

Валентина БАЛДАХИНОВА,
Буряадай дуурисха удаган.

Соёлой һонин

"БАЯН ТАЛЫН АЯЛГА" *УРИНА*

Буряадай гүрэнэй телерадиокомпаниин дамжуулдаг "Баян талын аялга" гэһэн радиожурналай концертын үдэшэ Оперо болон баледэй театрай байшан соо апрелиин 19-дэ үнгэргэгдэхэ.

Амаршалгын һайхан үгэнүүдые дамжуулжа, зоной зүрхэ сэдьхэл баясуулжа байдаг "Баян талын аялга" гэһэн радиожурналай байгуулагдаһаар 40 жэл үнгэрөө. Тиихэдээ гансашье Буряадай бэшэ, мүн Россин телевидениин болон радиогой дамжуулгануудай дунда үни удаан саг соо агаарай долгиндо зэдэлжэ байһан дамжуулга болоно. Оперо болон баледэй театрта болохо энэ үдэшэ, мүн Буряадай гүрэнэй телерадиокомпаниин дэргэдэхи арадай инструментнүүдэй оркестрэй 35 жэлэй ойн баярта зорюулагдана.

Россин телевидениин болон радио-дамжуулгын эмхи зургаануудай хэмжээндэ хүгжэмтэ энэ коллектив өөрын онсо шэнжэтэй. Тэбхэр табан жэлэй саана тус оркестртэ Буряад республикын искусствын габьяата ажаябуулагша, композитор Чингис Павловай нэрэ олгогдоо һэн. Иимэ хүгжэмэй бүлэг байгуулгада имагтал Ч.Павловай оролдолго нүлөө ехэ. Тэрэ сагһаа хойшо БГТРК-гай оркестр "Баян талын аялгатаяа" таһаршагүй нягта холбоотой, артистнуудай гүйсэдхэһэн ирагуу хүгжэм дуунуудынь агаарай долгиндо саг үргэлжэ зэдэлжэ байдаг.

Эдэ ойн баярта зорюулагдаһан "Баян талын аялга" гэһэн радиожурналай һайндэртэ Буряадай мэдээжэ композиторнуудай, поэдүүдэй хүгжэм, шүлэгүүд дээрэ зохёогдоһон дуунууд Оперо болон баледэй театрай тайзан дээрэһээ харагшадта дурадхагдаха. Тиихэдээ энэ концертдэ Буряадай оперын, филармониин дуушадай, эстрадын болон арадай дуунуудые гүйсэдхэгшэдэй, "Сагаан һара-2003" гэһэн эстрадна дуунуудай телефестивалиин лауреадуудай хангюурдаһан дуунуудые харагшад шагнажа, сэдьхэлээ хужарлуулха аргатай. Буряадай гүрэнэй телевидени болон радиогоор сэхэ дамжуулагдадаг заншалта һайндэр энэ жэлдэ долоодохиёо эмхидхэгдэнэ.

"Баян талын аялга" гэһэн хүгжэмдуута радиожурналай арадайнгаа дунда хүндэтэй, олоной дура буляажа, мэдээжэ болоһониинь лабтай. Үшөө энэ дамжуулгын байгуулагдажа тодороодүй тэрэ үедэ Буряадай гүрэнэй радиогой хүдөө ажахын редакцида журналистаар хүдэлһэн Санжа Баторович Банзаракцаев, Цырендоржо Номтоевич Дамбаев гэгшэд дамжуулгаяа бэлдэжэ, Буряад ороноороо ябаха зуураа, ажалша малша зонойнгоо захилаар агаарай долгиндо дуратай дуунуудынь табидаг байһан. Удаань хүдөө ажахын дамжуулгын хүгжэм-дуута хуудаһан бэеэ даажа гарахадаа, радиогой хүгжэмэй редакциин хүдэлмэрилэгшэ Даша Самбацыренович Самбацыренов, бэлигтэй журналист Владимир Намдакович Лубсанов гэгшэдэй эдэбхи үүсхэлээр "Баян талын аялга" гэжэ нэрэтэй тусхай дамжуулга болгогдожо, Буряадай гүрэнэй радиогой агаарай долгиндо онсо һуури эзэлһэн түүхэтэй. Тиихэдээ хүгжэм-дуута уран һайханай энэ радиожурналдамнай шагнагшадай захил-бэшэгүүдээр дуратай дуунуудынь зэдэлхэһээ гадна, мүн соёлой һонинууд, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмэ буряад уран үгэ дамжуулагдажа байдаг гээд һануулая.

Мүнөө радиогой буряад редакциин хүгжэмтэ редактор, Буряад республикын соёлой габьяата хүдэлмэриілэгшэ Наталья Сультимова арбан табан жэлэй хугасаада энэ дамжуулгаяа бүридхэн бэлдэһээр. Тиихэдэ радиогоймнай мэдээжэ диктор, Буряад республикын арадай артист, Россин габьяата артист Батор Цыбенов "Баян талын аялгаяа" гушан гурбан жэлэй туршада таһалгаряагүй шагнагшадтаа уншажа дамжуулна. Мүн энээнһээ урид һүүлэй олон жэлнүүдтэ диктор, Буряад республикын арадай артист Цырен-Ханда Дашиеватай хоолойгоо ниилүүлэн, радио-шагнагшадаа али һайндэрөөрнь амаршалжа, хүгжэмдуута дамжуулгаяа уншадагыень олон зон һанана ёһотой.

40 жэлэй хугасаада ирагуу һайхан хүгжэм дуугаараа үе сагуудые холбоһон, шагнагшадай шэхэнэй шэмэг, сэдьхэлэй хужар болохо "Баян талын аялга" гэһэн радиожурналайнгаа апрелиин 19-дэ үнгэргэгэдэхэ концерт нааданда та бүгэдэнөө уринабди.

Владимир ДАШИНИМАЕВ,
БГТРК-гай
радио-дамжуулганууды бэлдэгшэ.

«Зүнтэй зүүдэн» гэһэн конкурсдо

ҺҮН САГААН ХҮЛЭГ

Нэгэ ехэ хотын заха газарта хүнүүд хагшалжа, һүхирэлдэнэ, хаһхаралдана. Доболиг үндэртэ гарагшад зон тээшээ гараа арбагануулна, юушьеб шашана. Заримашуул тэрэнэй үгэ анхарнашьегүй, бүлэгүүд болон обоороод, гүбэрэлдэнэ. Тиимэл даа, мүнөөхи митинг гэдэгынь боложо байна ха.

Хажуу талада зогсонхой эдэниие хаража байтарни, саб сагаан мори хүтэлэнхэй ород шэгтэй хүн намда хүрэжэ ерэбэ. Үү! Владимир Владимирович эндэ хаанаһаа гэнгэ хүрэжэ ерэбэ гээшэб!

- Бари! - гээд, тэрэ мориной жолоо гартам барюулба. Ай, ямар һайхан хүлэг гээшэб! Һүн сагаан зүһэтэй, һаглагар ута дэлһэтэй. Һамбайень эльбэсэгээжэ, мэлмэн нюдэдыень һайхашаан шэртэнэб.

- Энэшни үшөөл эмниг, жолоень шанга баряарай, - гэбэ тэрэ. Шэгыемни хурса хёрхо нюдөөр адаглан хаража:

- Нюрган дээрэнь тогтохо хүн бэзэш даа, - гэжэ хатуухаанаар хэлээд, саашаа алхалшаба.

Иимэ юумэнэй болошоһондо тээмэхэдэшоод, агуу тэрэ бэлигтэнэй хойноһоо дуугай шэртэнэб, үльгэрэй һайхан хүлэгэй хүзүүе эльбэсэгээнэб. Һүн сагаан хүлэгэй сошордомо шангаар ханхинаса инсагаалжархихада һэришэбэб.

Иигэжэ зүүдэн соогоо Владимир Маяковскийтай уулзаһамни онсохон тайлбаритай бээ. Тиигэхэ үедэ һургуулиин шаби ябахадаа, энэ поэдэй «Залхуу зайран Власай түүхэ» гэһэн шүлэгые түрэлхи хэлэндээ оршуулжа, «Залуу наһанай дуунууд» гэжэ согсолборидо һаял хэблүүлэнхэй һэм. Мүнөөшье зохёохы ажалда

шэлжээд ябахадаа, энэ зүүдээ ойндоо һэргээжэ, айхабтар томо поэдэй үреэлдэ хүртэһэнби гэжэ бодогшоб. Тэрэ һүн сагаан хүлэг «Пегас» гэдэгынь байгаа юм бэшэ гү даа...

Михаил БАТОИН,
уран зохёолшо.

22
№15(316)
Сагай сүүрэн
Буряад үнэн
10.04.2003
Дүхэриг
№50 (20712)

«Нангин судар» оршуулхадаа...

Хүн түрэлтэнэй оюун ухаан бодолой, түүхын, шажанай гайхамшагта хүшөө, эрдэни зэндэмэни, туйлай ехэ баялиг гэжэ тоологдодог Нангин Сударай (Библи) «Хуушан хэлсээнhээ (гэрээhээ)» «Лүндэншэ Захариин судар» гэжэ ном соо түүхэтэ ниигэм байдалда ушардаг харата ябадалые, хара hанаае, хорото сэдьхэлые, муу юумэ элирүүлэн буруушаадаг, шүүмжэлэн зайсуулхые оролдодог лүндэншэдэй ябуулганууд тухай хөөрэгдэнэ. Энэ номhоо хэhэг толилбобди.

ЛҮНДЭНШЭ ЗАХАРИИА СУДАР

1. [1]Дариин хоёрдохи жэлэй наймадахи hарада Варахиин хүбүүн, Аддын хүбүүн, лүндэншэ Захарида Эзэн Бурхан хандажа хэлэбэ: [2]танай эсэгэнэртэ Эзэн Бурхан айхабтарехээр уурлаба; [3]ши тэдэнэртэ хэлээрэй: Эзэн Бурхан Саваоф айладхана: Намда хандагты гэжэ Эзэн Бурхан Саваоф хэлэнэ; тиигэбэлтнай Би таанадта хандахаб гэжэ Эзэн Бурхан Саваоф айладхана. [4]"Таанадай хорото замуудые зайсуулхыень, таанадай харата хэрэгүүдые сарахыень хандагты» гэжэ Эзэн Бурхан Саваоф хэлэбэ гээд урданайтнай лүндэншэдэй гуйлтатайгаар хандаhан танай эсэгэнэртэл адляар бү байгты; теэд тэдэ Минии үгэ дуулаагүй, Намда анхараагүй ха юм гэжэ Эзэн Бурхан хэлэнэ. [5]Эсэгэнэртнай алин бэ, тиин лүндэншэд хэтэдээ мүнхэ ажаябаха юм гү? [6]Зүгөөр Минии богоол зарамалнуудта. лүндэншэдтэ заабарилан хэлэhэн Минии үгэнүүд, тодорхойлолгонууд танай эсэгэнэртэ тудалдаагүй аал? - гэн, тэдэнэр хандажа хэлэбэ: «Манай харгы замуудаар, манай хэрэгүүдээр Эзэн Бурхан Саваофой маанадта юу хэхэ байhыень тодорхойлhоной ёhоор бидэнэртэ тиимэ юумэ бэелүүлхэл».

[7]Дариин хоёрдохи жэлэй арбан нэгэдэхи hарын - энэ Шебат hара - хорин дүрбэдэхи үдэртэ Варахиин хүбүүн, Аддын хүбүүн, лүндэншэ Захарида Эзэн Бурхан хандажа хэлэбэ: [8]гүнзэгырэн орохон мирт модоной хоорондо зээрдэ моритой эрэ хүнэй зогсохые hүни хараа hэм, харин саанань зээрдэ, алаг болон сагаан морид байба; [9]тиихэдэнь би хэлэбэб: тэдэ хэд гээшэб, эзэмни?

Намтай хөөрэлдэжэ байhан Бурханай элшэн намда хэлэбэ: эдэнэй хэд байhые шамда харуулхаб.

[10]Мирт мододой хоорондо зогсоhон эрэ хүн харюусахадаа, иигэжэ хэлэбэ: эдэмнай газар дэлхэйе тойрожо ерэхыень Эзэн Бурханай эльгээhэн хүнүүд лэ.

[11]Мирт мододой хоорондо зогсоhон Бурханай элшэндэ харюусахадаа, иигэжэ хэлэбэ: бидэ газар дэлхэйе тойробобди, юрэдөөл, бүхы дэлхэй улад зоноор дүүрэнхэй, амгалан тайбан байна.

[12]Бурханай элшэн харюусан, хэлэбэ ха: Гэгээн Эзэн Бурханда! Шинии уурлажа, сухалдажа байhан Иерусалимда, Иудын хотонуудта Шинии энэрхы сэдьхэлээ гаргатаршни далан жэл үнгэршэбэ бэшэ аал?

[13]Тиихэдэнь намтай хөөрэлдэhэн Бурханай элшэндэ хандажа, Эзэн Бурхан hайн үгэнүүдые, hанаа амаруулhан үгэнүүдые айладаба.

[14]Намтай хөөрэлдэhэн Бурханай элшэн айладаба: Эзэн Бурхан Саваоф иигэжэ айладхаба гэжэ зар тунхаг табин хэлээрэй: Иерусалим тухайда, Сион тухайда угаа ехээр атаа жүтөөн болобоб; [15] амгалан байдалда ажаhууhан арадуудта айхабтар ехээр дураа гутан зэбүүрхэбэб; ушарынь гэбэл, Минии багаар дураа гутахада, тэдэ харата хэрэгүүдээ үргэдхөө.

[16]Тиимэ тула Эзэн Бурхан иигэжэ хэлэнэ: Би нигүүлэсхы сэдьхэлтэйгээр Иерусалимда хандабаб; Минии гэр тэндэ баригдаха гэжэ Эзэн Бурхан айладана, газар хэмжэлгын аргамжа Иерусалим соогуур татагдаха. [17]Эзэн Бурхан Саваоф иигэжэ айладхаба гэжэ зар тунхаг табин хэлээрэй: Минии хото балгадни hайн юумээр сэдьхэлээ дахяад дүүргэхэ, Эзэн Бурхан Сионие амаруулха, тиин Иерусалимые дахинаа hунган шэлэхэ даа.

[18]Толгойгоо үндылгэжэ харахадаа, дүрбэн эбэр обёорбоб. [19]Намтай хөөрэлдэhэн Бурханай элшэндэ хэлэбэб: энэ юун гээшэб?

Тэрэ намда харюусаба: энэмнай Иудые, Израилиие, Иерусалимые тараажархиhан эбэрнүүд лэ.

[20]hүүлээрнь Эзэн Бурхан дүрбэн хүдэлмэришэниие намда харуулба. [21]Юу хэхэеэ ерэбэб? - гэжэ би асуубаб.

Тэрэ намда иигэжэ хэлэбэ: эдэ эбэрнүүд Иудые тараажа хаяа, ушар иимэhээ хэншье толгойгоо үргэжэ шадахагүй; харин тэдэ эдэниие айлган hүрдөөхэеэ, тэрэниие тараажа hалгаахын тула Иудын газарта эсэргүүсэн толгойгоо үргэhэн арадуудай эбэрнүүдые хухара сохихоёо ерээ бшуу.

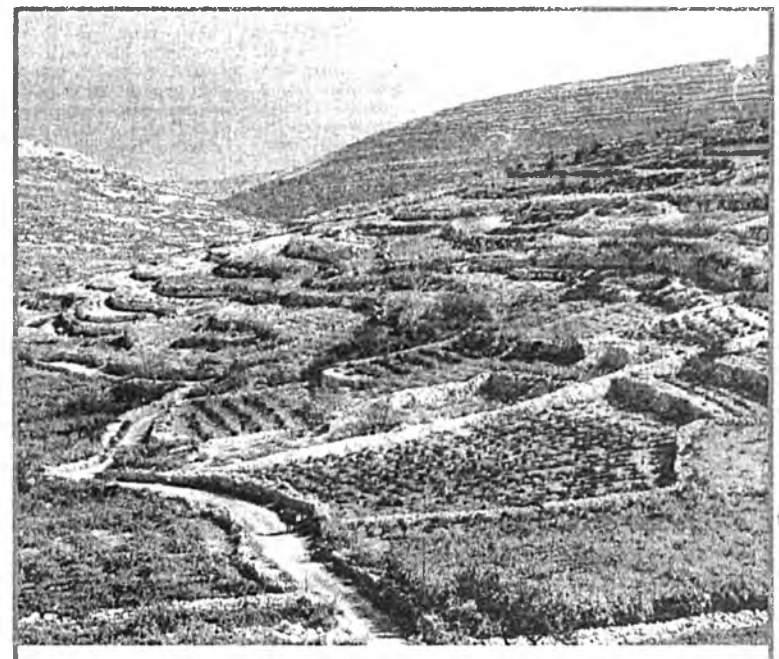

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Израилиинхид олон жэлдэ сүл губи соогуур зайгуултаhанай hүүлээр Бурханай үршөөл хайраар элдэб жэмэсэй ургадаг Иудейн хадын ташалангуудта хүрэжэ ерээ hэн.

2. [1]Би толгойгоо дахинаа үргэхэдөө, газар хэмжэдэг аргамжа гартаа баринан эрэ хүниие харабаб: [2]Хайшаа ошобобши? - гэжэ асуубаб, тиихэдэмни тэрэ намда хэлэбэ: Иерусалим утаашаа, үргэнөөрөө хэды шэнээн юм гэжэ мэдэжэ абахын тула хэмжэхэмни.

[3]Намтай хөөрэлдэhэн Бурханай элшэн гараба, харин нүгөөдэ Бурханай элшэн тэрэнэй урдаhаа ябана, [4]тэрэ энээндэ хэлэбэ: түргөөр яба, энэ эдир хүбүүндэ хэлээрэй: хүн зоной болон адууhа малайнь олон байhанай ушар шалтагаанаар Иерусалимай оршон тойронхиие түбхинүүлэн hуурижуулха. [5]Би тэрэниие тойруулhан галта ханань боложо, тэрэнэй тэгэн дунда алдаршахаб.[6]Эй, эй! Хойто оронhоо гаража ошогты гэжэ Эзэн Бурхан айладхана: ушарынь гэхэдэ, дүрбэн зүгэй, найман зубхисай hалхяар таанадые тараажархёоб гэжэ Эзэн Бурхан хэлэнэ. [7]Аршалан абарагдыш, Вавилоной басаганда байрладаг Сион. [8]Ушарынь хадаа Эзэн Бурхан Саваоф иигэжэ хэлэнэ: алдаршуулхын тула Тэрэ таанадые тоножо дээрмэдэhэн арадуудта Намайе эльгээгээ, ушарынь гэбэл, таанадта хабаатай хадаа Тэрэнэй нюдэнэй сэсэгыдэл хабаатай бшуу. [9]Би гарнуудаа тэдээндэ үргэхэб, тэдэ богоол зарамалнуудай мэдэлдэ орохо, тиин Эзэн Бурхан Саваоф Намайе эльгээгээ гэжэ мэдэжэ абахалта.

[10]Баярлан хүхииш, сэнгыш, Сионой басаган! Ушарынь хадаа Би ерэжэ, тэгэн дундашни байрлахаб гэжэ Эзэн Бурхан хэлэнэ. [11]Тэрэ үдэр олон арадууд Эзэн Бурханда хандахал, тиин тэдэ минии арал болохол; Би шинии досоо орохоб (шүгнэхэб), тиихэдэм Эзэн Бурхан Саваоф Намайе шамда эльгээхэ гэжэ мэдэжэ абахаш. Тиихэдэ Эзэн Бурхан Иудые, нангин газарта хубаари газарые эзэмдэжэ абахал, Иерусалимые дахинаа hунган шэлэхэл. [13]Үнэхөөрөөшье, али бүхы бэе махабад Эзэн Бурханай урда дуугай байхал! Ушарынь хадаа Тэрэ нангин гэр байрahаа үндын бодохол.

3. [1]Бурханай элшэнэй урда зогсоhон агууехэ санаарта, тайлга тахигша (иерей) Иисусые, тэрээндэ эсэргүүсэн зүришэхын тула баруун таладань байhан эрлигые тэрэ намда харуулба. [2]Эзэн Бурхан эрлигтэ иигэжэ хэлэбэ: Иерусалимые hунгажа шэлэhэн Эзэн Бурхан шамайе, эрлиг, хорино, Эзэн Бурхан шамайе хорино! Галhаа hалгаагдашаhан hүнэжэ байгаа сусал бэшэ гүш?

[3]Бузар муухай хубсаhатай Иисус Бурханай элшэнэй урда зогсоно, [4]тэрэ урдань байгшын асуудалда харюусан, иигэжэ хэлэнэ: Бузарлагдажа, муухай болгогдоhон хубсаhыень тэрээнhээ тайлагты. Харин тэрээндэ хэлэбэ: хаража бай, Би гэм зэмыеш шамhаа hалгаагаад, гоёлой хубсаhа шамда үмэдхүүлбэб.

[5]Иигэжэ айладхаба: сэбэрхэн малгай (кидар) тэрээндэ үмэдхүүлэгты. Сэбэрхэн малгай тэрэнэй оройдо табяад, хубсаhа хунар үмэдхүүлбэ; Бурханай элшэн хажуудань байба.

[6]Бурханай элшэн эдэ бүгэдые гэршэлээд, Иисуста хэлэбэ: [7]Эзэн Бурхан Саваоф иигэжэ айладхана: хэрбээ ши Минии харгы замаар ябаа hаа, хэрбээ ши Намайе хамгаалаа hаа, Минии гэрые шүүбэрилхэ, Минии хотон байрые хинан хараха болонош. Эндэ байгшадай дундуур ябаха арга шамда олгохоб. [8]Шагныш даа, агууехэ санаарта, тайлга тахигша Иисус, ши, урдашни hууhан шинии нүхэд ёhоор эрэшүүл ха юм: энэл даа. Минии зарамал ОТРАСЛИИЕ Би асарбаб. [9]Ушарынь хадаа Иисусай урда Минии табиха шулуун энэл ха юм даа; энэ ганса шулуунда - долоон нюдэн; Би тэрэнэй тухэл дүрсые эндэ hниилэхэб гэжэ Эзэн Бурхан Саваоф хэлэнэ, тиигэжэ тэрэнэй газарай нүгэл хилэнсэгые нэгэ үдэр соо hалгаахаб. [10]Тэрэ үдэр таанад нэгэ нэгэеэ жэмэстэ модоной hүүдэртэ, боди модон доро урихат гэжэ Эзэн Бурхан Саваоф айладхаба.

4. [1]Намтай хөөрэлдэhэн, нойрhоонь хүниие hэргээдэгтэл, намайе hэрюулhэн тэрэ Бурханай элшэн бусажа ерэбэ. [2]Тэрэ намда хэлэбэ: Ши юу харанабши?

Тиихэдэнь би харюусабаб: булта алтаар хэгдэhэн бойпуур, тэрээнь дээрэнь тоhоной аяга, тэндэ долоон зула, тэрээн дээрэ долоон голто харанаб; [3]тэрээн дээрэ хоёр жэмэстэ модон: нэгэниинь - аягын баруун талада, нүгөөдэнь - тэрэнэй зүүн талада. [4]Намтай хөөрэлдэhэн Бурханай элшэндэ харюусан, хэлэбэб: энэ юун бэ, эзэмни!

[5]Намтай хөөрэлдэhэн Бурханай элшэн намда харюусахадаа хэлэбэ: энэ юун бэ? - гэжэ ши мэдэнэгүйш.

Би хэлэбэб: мэдэнэгүйб, эзэмни.

[6]Тэрэ намда харюусахадаа, иигэжэ хэлэбэ: энэ хадаа Зоровавельда Эзэн Бурханай хандаhан үгэ болоно. Энэмнай дайшалхы ябуулга болон хүсэ шадал бэшэ, харин Минии хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлhэн үгэ болоно гээшэ гэжэ Эзэн Бурхан Саваоф хэлэнэ. [7]Хэнбши даа ши, асари ехэ хада, Зоровавелиин урда? Ши - тэгшэ газарши, «тэрээн дээрэ ямар наартай гоё гээшэб!» гэhэн олоной баяр баясхаланда тэрэ түшэг тулгуурынь болохо байна.

[8]Эзэн Бурханай үгэ намда зорюулагдаба: [9]Зоровавелиин гарнууд тэрэ гэрэй hуури табяа, тэрэнэй гарнууд энээниие түгэсхэхэ, Эзэн Бурхан Саваоф Намайе таанадта эльгээhыень мэдэжэ абахаш.

[10]Ушарынь гэбэл, барилгын эгсэ хажууе тодорхойлдог түхеэрэлгые Зоровавелиин барижа байхые тэдэ долооной баяртайгаар хаража байhан тэрэ үдэр шухала бэшэ гэжэ хэн тооложо шадахаб - энэмнай Эзэн Бурханай нюдэд бүхы газар дэлхэйе хаймадан харана бэшэ гү? «Тиихэдэ би тэрээндэ харюусан хэлэбэб: бойпуурай баруун ба зүүн тээ байhан хоёр жэмэстэ модод ямар удхатайб? [12]Тэрээндэ хоёрдохёо хандажа хэлэбэб: хоёр алтан хоолой соргоhоо алта гоожуулжа байhан тоhолиг жэмэстэ мододой хоёр hалаа мүшэр ямар удхатайб?

[13]Тэрэ намда хэлэбэ: энэ юун бэ? - гэжэ ши мэдэнэ гүш? Би харюусабаб: мэдэнэгүйб, эзэмни!

[14]Тэрэ хэлэбэ: эдэмнай бүхы газар дэлхэйн Эзэн Бурханда хандаха тоhоор арюудхагдан шэлэгдэhэн хоёр ха юм.

5. [1]Би дахинаа толгойгоо үргэхэдөө, харабаб: монсогойлжо хуйлаhан бэшэг хиидэн ниидэнэ. [2]Тэрэ намда хэлэбэ: ши юу харанабши?

Би харюусабаб: ниидэжэ ябаhан хуйламал бэшэг харанаб; тэрэнэй утань - хорин тохой, харин үргэниинь - арбан тохой.

[3]Тэрэ намда хэлэбэ: энэ хадаа бүхы үлгэн дэлхэйн дэбисхэр дээрэ бууhан хараал ха юм; хулгай хэhэн али бүхы хүн нюдагдаха гэжэ нүгөө таладань бэшээтэй. [4]Би тэрэниие тодоруулан олооб гэжэ Эзэн Бурхан Саваоф хэлэнэ, тэрэ хулгайшанай гэртэ, Минии нэрэhээ хуурмагаар хэлэгшын гэртэ орожо байхадаа, тэрэниие, тэрэнэй модые, тэрэнэй шулууе хюдаха.

[5]Намтай хөөрэлдэhэн Абарагша Бурхан гараад, намда хэлэбэ: толгойгоо үшөө дахин үргэжэ, юунэй гаража байhые хараарай.

[6]Энэ юун бэ? - гэжэ би асуубаб. Тэрэ харюусаба: энэ хадаа ефэ гарана гээд хэлэбэ: энэмнай бүхы газар дээгүүр тараhан тэдэнэй түхэл дүрсэ гээшэ. [7]Харыш даа, хара туулганай түгдэрхэй бодобо, тэндэ нэгэ эхэнэр ефын дунда hууна.

[8]Тэрэ хэлэбэ: энэ эхэнэр - бузар булай юм байна, тэрэниие ефын дунда хаяба, харин тэрэнэй амhарта хара туулганай түгдэрхэй хаягдаба. [9]Би толгойгоо үргэхэдөө, харабаб: хоёр эхэнэр бии болобо, тэдэ дали жэгүүрнүүдтээ hалхи хабшуулаhай, эдэнэй жэгүүрнүүд аистын далинуудтал адли; тиин тэдэ ефые үргөөд, тэнгэри газар хоёрой хоорондуур хиидхүүлбэ.

[10]Намтай хөөрэлдэhэн Бурханай элшэндэ хэлэбэб: тэдэ энэ ефые хайшань абаашабаб?

[11]Тиин тэрэ намда хэлэбэ: Сеннаарай газар дээрэ тэрээндэ гэр барихын тула; бүхы юумэнэй бэлэн болгогдоходо, тэрэ тэндэ үндэhэ hуури дээрэ табигдаха.

6. [1]Би дахинаа толгойгоо үргэхэдөө, харабаб: дайшалхы дүрбэн тэргэ - зээрдэ морид, харин хоёрдохи тэргэдэнь - хээр морид, [3]гурбадахи тэргэдэнь - сагаан морид, харин дүрбэдэхи тэргэдэнь алаг, хүсэтэ морид хүллэгдэнхэй байгаа. [4]Намтай хөөрэлдэhэн Бурханай элшэндэ хэлэбэб: энэ юун бэ, эзэмни?

[5]Бурханай элшэн харюусан, намда хэлэбэ: энэ хадаа бүхы газар дэлхэйн Эзэн Бурханай урда ерэхэ огторгойн дүрбэн hүнэhэ hүлдэ гаража ябана гээшэ.

[6]Тэндэ хээр моридынь хойто орон руу шэглэбэ, тэдэнэй хойноhоо сагаан морид дабшана, харин алаг морид дулаан орон руу гараба. [7]Хүсэтэ моридынь газар дээгүүр үнгэрэн гарахын тула урагшаа тэгүүлбэ; тэрэ хэлэбэ: ябагты, газар дээгүүр үнгэрэн гарагты - тэдэ газар дээгүүр үнгэрбэ. [8]Тиин тэрэ намайе дуудаад, намда хэлэбэ: харыш даа, хойто газар руу гарагшад Минии урма зориг бадаруулба.

[9]Эзэн Бурхан намда хандажа хэлэбэ: [10]тэдэнэй Вавилонhоо иишэ ерэhэн Софониин хүбүүн Иосиин гэртэ эгээл тэрэл үдэр ошожо, хари зоной мэдэлhээ гаража ерэгшэдhээ - Хелдайhаа, Товиhоо, Иедайhаа [11]мүнгэ болон алта абажа, титимүүдые бүтээгээд, Иоседегэй хүбүүн, агууехэ санаарта, тайлга тахигша Иисусай толгой дээрэ табижа, [12]тэрээндэ хэлээрэй: Эзэн Бурхан Саваоф иигэжэ айладхана: тэрэ Эрэ хүн - Отрасль гэжэ нэрэтэй - эшэ үндэhэнhөө ургажа гараад, Эзэн Бурханай hүмэ бариха. [13]Тэрэ Эзэн Бурханай hүмэ барижа, алдар солодо хүртэхэл, тиин олбог шэрээдэ hуужа, эзэмдэн эзэрхэхэл; өөрынгөө олбог шэрээ дээрэ санаарта боложо hуухал, тэдэнэр бо[illegible]эн бусадай хоорондо эбэй хэлс[illegible] баталагдахал. [14]Харин тэдэ титимүүд дурасхаал болгогдожо, Эзэн Бурханай hүмэ соо Софониин хүбүүд Хелем болон Товидо, Иедай болон Хендэ үмэдхүүлэгдэхэ. [15]Хүнүүд холоhоо ерэжэ, Эзэн Бурханай hүмэ барилгада хабаадаха, Эзэн Бурхан Саваоф намайе таанадта эльгээгээ гэжэ мэдэжэ абахат, хэрбээ танай Эзэн Бурханай үгэ хэшээлтэйгээр аруулаа hаатнай, энэ бэелүүлэгдэхэл.

Бата-Мүнхэ ЖИГЖИТОВ,
журналист.

23
№15(316)
Зурхай
Буряад үнэн
10.04.2003
Дүхэриг
№50(20712)

XVII ЖАРАНАЙ ХАРАГШАН ХОНИН ЖЭЛ

Хабарай һүүл улаан луу һара

Буряад литэ	12	13	15	16	17	18	19
Европын литэ	14	15	16	17	18	19	20
Гараг Нэрэ Үдэр	Дабаа Һара понед.	МяҺмар Марс вторник	Лагба Меркури среда	Пүрбэ Юпитер четверг	Баасан Солбон пятница	Бимба Сатурн суббота	Нима Наран воскр.
Үнгэ Үдэр	улаагшан могой	шара морин	шарагшан хонин	сагаан бишэн	сагаагшан тахяа	хара нохой	харагшан гахай
Мэнгэ	8 сагаан	7 улаан	6 сагаан	5 шара	4 ногоон	3 хүхэ	2 хара
Һуудал	шорой	түмэр	огторгой	үһан	уула	модон	хии

Гарагай 2-то шэнын 12 (апрелиин 14).

Улаагшан Могой, 8 сагаан мэнгын, шоройдо һуудалтай үдэр.

Бурханда, субаргада мүргэхэ, бурхан, сахюуса, тэнгэри, лусууд тахиха, сан табиха, бурхан арамнайлха, хэшэг буян уриха, даллага абаха, наһа утадхалгын ном уншуулха, абаһанаа бусааха, тангаригаа болюулха, дайсаниие номгодхохо, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые бодхоохо, тараг бэрихэ, айраг халааха, үбшэ аргалха, ада шүдхэр, һаад тодхор дараха, амгалан байдалай түлөө ном уншуулха, бэриин хэрэг үйлэдэхэ (шоройдо һуудалай заһал хүүлээд), нүүхэ мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Гэбэшье хүншүү хёрбоһо гаргаха, гэрэй һуури табиха, газар малтаха, модо сабшаха, эм найруулха, гүрэм уншуулха, худалдаа наймаа хэхэ, замда гараха, номнол хэхэ мэтын үйлэнүүдые тэбшэхээр.

Наһа бараһан хүн тухай дасанһаа асууха гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үбшэн хүрэхэ.

Гарагай 3-да шэнын 13 (апрелиин 15).

Шара Морин, 7 улаан мэнгын, түмэртэ һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, зальбарха, Наранда, һарада, бусад юртэмсэнүүдтэ шүтэхэ, хараал, ада шүдхэр болон дайсаниие дараха, үлзы буянай үйлэ үйлэдэхэ, номнол хэхэ, тэрэниие шагнаха, модо отолхо (бишэн, тахяа жэлтэнһээ бэшэн) мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Гэхэ зуура мал үүсэлхэ, шуһа ханаха, төөнэхэ, үхибүү хүлдэ оруулха, бага хүүгэдые гэрһээ холо эльгээхэ, шэрдэг бүрихэ, хэрүүл үүсхэхэ, дайсалдаха, худалдаа наймаа хэхэ, хубсаһа эсхэхэ, замда гараха мэтын үйлэнүүд сээртэй.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, зол ушарха.

Гарагай 4-дэ шэнын 15 (апрелиин 16). Дүйсэн үдэр. Энэ һарада 14-нэй үдэр үгы.

Шарагшан Хонин, 6 сагаан мэнгын, огторгойдо һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, бурхан, сахюуса, тэнгэри, лусууд тахиха, нүгэлөө наманшалха, хэшэг дуудаха, даллага абаха, гүрэм уншуулжа, эльбэ дараха, ехэ хүниие бараалхаха,буян үйлэдэхэ, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые бодхоохо, тэдэниие арамнайлха, гэр бариха, бүлынгөө амгалан байдалай түлөө үргэл хэхэ, хэшэг дуудаха, даллага абаха, худалдаа наймаа, олзын хэрэг эрхилхэ, (огторгойдо һуудалай заһал хүүлээд), номдо, зурхайда һураха, хубсаһа эсхэхэ, замда гараха мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Гэхын хажуугаар үбшэ аргалжа эхилхэ, юумэ бузарлаха, хүниие үзэн ядаха, шуһа ханаха, төөнэхэ, дарсаг үлгэхэ, тушаал дааха, наһа барагшые хүдөөлхэ, бэри буулгаха мэтын үйлэнүүд хорюултай.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, амгалан тэнюун байдалда һайн.

Гарагай 5-да хуушанай 16 (апрелиин 17).

Сагаан Бишэн, 5 шара мэнгын, үһанда һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, бурхан, сахюуса, тэнгэри, лусууд тахиха, абаһанаа бусааха, сангарил хураха, маани сахиха, бисалгал хэхэ, наһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ, даллага абаха, залуу мал эмнихэ, унагадай, даагадай һүүл, дэлһэ тайраха, дарсаг үлгэхэ, найрлаха, түмэрөөр уранай зүйл бүтээхэ, ном оршуулха, дасан (дуган) заһабарилха, номнол хэхэ, тэрэниие шагнаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Харин худалдаа наймаа хэхэ, шулуу шорой хүдэлгэхэ, ехэ уһа гаталха, загаһа бариха, хатуу газар номгодхохо, худаг малтаха, хубсаһа эсхэхэ, оёхо, эм найруулха, замда гараха, дасан (дуган) арамнайлха, засаг булялдажа хёморолдохо мэтын үйлэнүүд угаа сээртэй.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үбшэн хүрэхэ.

Гарагай 6-да хуушанай 17 (апрелиин 18).

Сагаагшан Тахяа, 4 ногоон мэнгын, хада уулада һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, бурхан, сахюуса, лусууд тахиха, эм найруулха (Тахяа үдэр найруулһан эм аршаан болодог), номнол хэхэ, тэрэниие шагнаха, наһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ, субарга бодхоохо, сэргэ бурхан бүтээхэ, замда гараха, юумэ худалдаха, худалдажа абаха, модо һуулгаха, лүн абаха, гэрэй һуури табиха, наһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ, («Сари» гэхэ гү, али 14-дэхи одоной заһал хээд), замда гараха, модо һуулгаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Зүгөөр бэри буулгаха, хурим бүтээхэ, нүүхэ, гуйраншадта юумэ үгэхэ мэтын үйлэнүүдтэ муу.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, шэг шарайн үнгэ муудаха.

Гарагай 7-до хуушанай 18 (апрелиин 19).

Хара Нохой, 3 хүхэ мэнгын, модондо һуудалтай үдэр.

Луу һарада нохой үдэр тохёолдоходоо, тон муу, модон хохи гэгдэдэг.Иимэ үдэр алибаа һайн үйлэ хэрэг эрхилжэ болохогүй, муу хойшолонтой байха. Жэшээнь, бэри буулгаа һаа, үри бэегүй оаиха; наһа утадхабал, огтодоо ута болохогүй; таряа тарибал, оройдоо ургахагүй; мал адууһа абабал, хэрэг боложо үгэхэгүй; нэрэ солодо хүртэбэл, баһал муу; гэр барибал, түймэртэ шатаха.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, эд зөөриин , малай гарза болохо.

Гарагай 1-дэ хуушанай 19 (апрелиин 20).

Харагшан Гахай, 2 хара мэнгын, хиидэ һуудалтай үдэр. Хутагын хурса үдэр.

Бурханда мүргэхэ, тантрын тарнинуудые уншаха, хэшэг буян дуудаха, даллага абаха, эм найруулха, буян үйлэдэхэ, эд бараа, үхэр худалдажа абаха, аршаанаар бээ арюудхаха, шажанай һайндэр хэхэ, баярта ушараа тэмдэглэхэ, абаһанаа бусааха, һогтуу галзууе номгоруулха, ада шүдхэр зайлуулха, хараал сараха мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Гэбэшье тэнгэри тахиха, шуһа ханаха, төөнэхэ, һүни ябаха, тангариг үргэхэ, бөөгэй хэрэг үйлэдэхэ, модо үндэһэтэйнь унагааха, бэри буулгаха, наһа барагшые хүдөөлхэ мэтын үйлэнүүдтэ муу гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, наһан ута болохо, һайн нүхэртэй ушарха.

УГАЙ ЗАМ ТУХАЙ УДХАТАЙ НОМ

«Угай зам» - иимэ гаршагтай библиографиин мэдээн тухай хэблэлэй 3 хуудаһан хэмжээтэй ном хори буряадуудай Петр хаанда ошоһоор 300 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан эрдэмэй-практическа конференциин болохо үеэр хэблэлһээ гаргагдажа, олоной анхаралда табигдаһан байна. Эрдэмтэдэй, түүхэшэдэй, хори буряадуудай Петр хаанда ошоһоор 300 жэлэй ойдо зорюулагдаһан шэнжэлэлгэнүүд тухай статьянуудай, номуудай хэзээ, хаана, ямар хэблэлээр гараһан, хэблэгдэһэн мэдээнүүд энэ ном соо үгтэнхэй.

Үндэһэтэнэй библиотекын директор И.И.Петухова, мүн тус библиотекын худэлмэрилэгшэ Вилия Валерьевна Хилханова гэгшэд эдэ бүхы худэлмэринүүдые тобшолжо, ном болгобо. Энэ номой эрдэмтэ редакторынь түүхын эрдэмэй доктор, профессор Ширап Бодиевич Чимитдоржиев болонхой.

«Буряад орон XVII-XVIII зуун жэлнүүдэй үедэ», «Эблэрэлгын, эб найрамдалай аша туһада», «Зуун жэлнүүдэй нягта холбоон», «Угай зам» гэһэн бүлэгүүдһээ энэ ном бүридэнэ. Буряад Республикын Правительство болон Президентын Захиргаанай Үндэһэтэнэй хэрэгүүдэй, ниитын болон шажан мүргэлэй нэгэдэлнүүдэй хэрэгүүдэй талаар комитет, мүн Буряад Республикын Үндэһэтэнэй библиотекэ мүнгэ гаргажа, энэ ном хэблэн гаргаба.

Буряад арадай түүхээр һонирходог хүнүүдтэ, эрдэмтэдтэ энэ ном туһатай байхань дамжагүй.

Д.ХУБИТУЕВ.

«Минии мушэн - шинии мушэнтэй...» гэһэн конкурсдо

Огторгойдо бүрхэтэһэн хүхэ тэнгэриие
Огто шууяатай һалхин сэлмээжэрхидэг бэшэ аал?

Буряадхан ирагуу гунигтай басагые
Бэлиг солотой хүбүүн хүхеэдэг бэшэ гү?

Бага наһанайш балшар үе саг
Барагдаха бэшээр нэгэтэ һанагдадаг бэшэ аал?

Омогорхоһон инаг хүдэр нүхэршни
Ошон нэгэтэ огто үгы болошодог бэшэ гү?

Бадарһан инаг дуранайш долгин
Байд гээд мартагдан уйтаршадаг бэшэ аал?

Зүрхыеш доһолгоһон үе сагни
Зүүдэндэл мэтээр үзэгдэдэг бэшэ гү?

Зүрхэнэйш оёорто үлэһэн дулэн
Зобоон, дайлан һаладаггүй бэшэ аал?

Буряадхан нүхэрэйм сэбэр шарай
Бултанай дунда харагдаха шэнги болодог бэшэ гү?

Досоошни түрэһэн инаг дуран
Дулаасуулан шамайе байдаг бэшэ аал?

Сэдьхэлэйм досоо түрэһэн хүсэл
Сээжыеш зобоон уйлуулдаг бэшэ гү?

Сарюухан холшор дүүхэйхэн
Сэнгэхэ инагаа хэтэ хүлеэнэ бэшэ аал?

Дуранай харгы таһаран ошоошье һаа,
Дүтэлэн гэдэргээ бусажа ерэдэг бэшэ гү?

Найдалхан басаганай нангин хүсэл
Нэгэтэ хүсэлдэжэ ерээд, жаргал асарха бэшэ аал?

Залуу амраг гансынь этигэн хүлеэхэдэнь,
Золгохо нүхэрынь заабол бусаха бэшэ гү?

Буряад зоной Бурхандаа мүргэхэдэнь,
Богдо Багшамнай харадаг, хамгаалдаг бэшэ аал?

Бишье ехэ хүсэл найдалтайгаар
Багахан мүрнүүдые бэшэжэ һууна бэшэ гүб?

Буряадхан инагни бусажа ерэхэл,
Бултандаа энээндэ этигэнэ бэшэ гүбди?

Досоомни түрэһэн инаг дурамни
Долгилон бадарха гэжэ һанагша бэшэ гүб?

Уулзаһан бидэ хоёр ханинар
Урма жаргалаа эдлэхэ бэшэ гүбди?

Хабарай түрүүшын ургы сэсэгэй һалбархада,
Хүнэй досоо дуран долгитон һэридэг бэшэ аал?

Зунай сэлмэг үдэшын һэбшээндэ
Зөөлэхэн уян дуранай дуунуудые дууладаг бэшэ гү?

Намарай сэнгүү намжаа үдэшэ
Наһанайм амрагни шамтаяа золгоо бэшэ гүб?

Харьялан урдаһан горхоной шууяанда
Хани нүхэдүүд болообди гэжэ хэлсээ бэшэ гүбди?

Д.ДАНСАРУНОВА.

Захаамин.

АРБАГАЙХАН БОЛОБО ДАА, «Арун»

Гарагай хоёрой-гурбанай үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодо эвенк яһатанай соёлой «Арун» түб байгуулагдаһаар 10 жэлэйнгээ ойн баярые үргэнөөр тэмдэглэбэ. Республика доторнай эвенкнүүд гурбан мянгашье хүрэнэгүй. Тиимэһээ үсөөн тоото энэ яһатанда аргагүй ехэ баяр гээшэ. Юуб гэхэдэ, «Арун» хадаа соёлоо хүгжөөлгэдэнь тон ехэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ хэлэлтэй. Баунтын, Хурамхаанай аймагай, Хитадай эвенкийскэ хошуунай түлөөлэгшэд энэ хэмжээндэ хабаадахаяа, баярые хубаалдахаа ерээ.

Эвенк яһатанай элдэб бүтээлнүүд выставкэдэ дэлгээгдээ, эрдэмэй-практическа конференци үнгэргөө. Найр нааданай гол үйлэ хэрэгынь гэхэдэ, «Хойто зүгэй арадуудай «Дангина» гэһэн республиканска конкурс боложо шэмэглээ. Энээн тухай удаадахи дугаарта.

Б.БАЛДАНОВ.

10.04.2003 Буряад үнэн №50 (20712) Дүхэриг

Шүрэ

24 №15 (316)

ДУЙНХОР ХУРАЛ, АРЬЯА-БААЛЫН МААНИ

Апрелиин 15-17-до Буддын шажанай Заншалта Сангхын дасангуудта хамаг амитанда саглашагүй буян үршөөдэг, дотоодо, гадаада юртэмсые амгалан тайбан болгодог **Дуйнхор бурханай** ҳурал болохонь.

Гол хуралынь Ивалгын дасанда Бандида Хамба лама Дамба Аюшеевэй ударидалга доро үнгэрхэ. Апрелиин 15-да 9 сагһаа Ганжуур хурал хурагдаха. Энэ үдэр Бандида Хамба лама **Даша-Доржо Итигэловэй** нангин шарил дасанда залагдаха.

Гол үдэрынь, апрелиин 16-да, хурал 9 сагһаа үдэшэ хүрэтэр үргэлжэлхэ. Һүүлшын үдэрынь **Гомбо, Һама, Жамсаран** сахюусанууд хурагдаха, сэржэм, далга абалган болохо.

Мүн лэ энэ гурбан үдэр юрын хара зон, һүзэгшэд ламанарые даган, **Арьяа-Баалын** маанида (Нюнэн хуралда) һууха. Маанида һууһанай ашаар хубиин элдэб гай тодхорнууд зайсуулагдаха, гэр бүлэдэ амгалан байдал тогтохо, наһа бараһан түрэлхидтнай һайн түрэл олохо. Тэдээндээ һайн түрэл олгохын тула һүзэгшэд **108 зула** бариха аргатай.

Дасан хүрэтэр Банзаровай талмайһаа микроавтобусууд 8, 10, 15, 17 сагта, дасанһаа 7, 8-45, 14, 16 сагта ябажа байдаг.

Гурбан Эрдэни танийе үршөөг!

Для духовного развития, душевного равновесия

Очень давно, почти 200 лет тому назад, французский библиограф и писатель Шарль Нодье не то с удивлением, не то с гордостью заметил: «Мы живем в эпоху словарей». К счастью, эта эпоха еще не завершилась. Напротив, наблюдается устойчивый рост как общего тиража словарей, так и их тематического разнообразия. И кроме того, перефразируя Нодье, наш современник имеет повод сказать: «Мы живем в эпоху психологических словарей».

В серии «Психологическая энциклопедия» вышла новая книга «Большой психологический словарь» под редакцией известных психологов Б.Г. Мещерякова и В.П. Зинченко. (Москва, 2003 г.) объемом 655 страниц. В словаре более 1600 статей, определяющих содержание наиболее употребительных психологических терминов, различных феноменов, персоналий, основных направлении исследований в области психологии. Авторами являются авторитетные отечественные ученые.

Большинство терминов словаря сопровождаются очень оригинальными, своеобразными текстами. Интересно подобраны шрифтовые обозначения. Курсивом выделяются основные слова и словосочетания. Этим же шрифтом обозначены иностранные слова в этимологических пояснениях к терминам.

Для примера наугад откроем страницу и рассмотрим два термина вкратце:

Аскетизм (от греч. askesis-упражнение, подвиг) -учение об ограничении, воздержании, подавлении органических потребностей (питание, сон и др.) и чувственных желаний для достижения нравственного совершенства (трезвость, половое воздержание), а также практическая реализация такого учения...

Ассертивность (агл. asserTiveness) способность человека уверенно и с достоинством отстаивать свои права, не попирая при этом прав других. Ассертивным называется прямое, открытое поведение, не имеющее целью причинить вред другим людям...

В словаре дана обширная память о знаменитых ученых по психологии, чтобы мы помнили в какое время они жили и творили во благо людей. Ведь они создали свою эпоху в развитии отечественной психологии.

Словарь является прекрасным справочным пособием как для психологов, так и для студентов. Экземпляр этой книги уже есть в научной библиотеке Бурятского государственного университета, подаренный ей одним из авторов, доктором психологических наук Виктором Александровичем Гуружаповым.

Дарима ЭРДЫНИЕВА,
журналист.

ПОМОЖЕМ БИБЛИОТЕКЕ!

Научная и творческая интеллигенция г. Улан-Удэ обращается к жителям города и Республики Бурятия с просьбой принять участие в благотворительном марафоне, который состоится 11 апреля 2003 года с 12.00 часов в театре кукол «Ульгэр» (ул. Ленина, 46)

Тел. для справок: 21-54-12, 21-02-18.

Литературна музейдэ

ХҮҮГЭД ХУҺАНТАЙ ТАНИЛСАБА

Һаяхан Улаан—Үдын литературна музей соо Улаан—Үдын 3—дахи гимназиин һургуулиин 10—дахи «в» классай үхибүүдтэеэ буряад хэлэнэйнгээ хэшээлые бэрхэ багша Бадма—Ханда Батоцыреновна Пурбуева хамта үнгэргэжэ, арадай уран бэлигтэн, Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Валерий Дашиевич Цыбиковэй ударидалга доро «Хуһан — дэлхэйн шэмэг» гэһэн хэшээл үнгэргөө.

- Энэ музей соо февраль һараһаа нээгдэһэн Ц.Д. Цыбиковэй тусхайта выставкэтэй танилсаа, хуһаар, үйһөөр, бусад модоор хэһэн амһарта, түйсэ, самовар һонирхон хараа. «Буряад ороной баялиг мододто, тэдэнэй аша туһада зорюулагдаһан хэшээлдээ дуулаха, шүлэг бэшэхэ, һиилэхэ, зураха, бүтээхэ бэлигтэй, угайнгаа бэлиг үргэлжэлүүлжэ байһан багшын хүтэлбэри доро үхибүүд өөһэдөө үйһөөр нааданхай - хонхинуур бэлэг хэжэ баясаа, хаанаһаа, хайшан гээд үйһэ бэлдэнэбта, хүнгэн гү, хүндэ гү, хэды һурагшатайбта гэһэн асуудалнуудые үхибүүднай табижа һонирхоо, - гэжэ Б-Х.Б.Пурбуева омогорхон хөөрөө һэн.

- Үхибүүд өөһэдынгөө түрэһэн һара, үдэр, жэлнүүдэй тоо нэмэжэ, хамтын тоогоор Байгалай шулуунууд хонхинуур соогоо хэжэ, өөһэдөө гал дээрэ шатаан няажа, үхибүүд баяртай бусаа. Муу элшэһээ энэ багахан хонхинуураа альган соогоо хээд, һалаха аргатайбди гэжэ үхибүүд ойлгоо, - гэжэ Ц.Д.Цыбиков тодорхойлбо.

Тус музейн директор Баира Самбуевна Бабудоржиева, эндэ ажалладаг Сэсэгма Сандановна Санжижапова гэгшэд Улаан-Үдын 1-дэхи һургуулиин хүүгэдые выставкэдэ угтан абажа байгаа һэн. Бэлигтэй уран бэлигтэнэй выставкэдэ ерэхыетнай уринабди.

Бэлигма ОРБОДОЕВА.

Зураг дээрэ: Б-Х.Б. ПУРБУЕВА.

КТО СТУЧИТСЯ в дверь ко мне?

Почтовики столицы Бурятии вернулись к своему «ноу-хау» - счета «Городских электрических сетей» за потребленную электроэнергию улан-удэнцам снова разносят почтальоны, согласно договору между МУП «ГЭС» и Управлением Федеральной почтовой связи.

ЕЖЕМЕСЯЧНО, с 10 по 20 число, горожане будут получать расчетные квитанции, не выходя из дома. Услуга удобная, если учитывать, что не каждый из нас, получив зарплату, спешит в родное ЖЭУ оплатить текущие счета или погасить долги.

«Почтальон Печкин» же будет приходить регулярно, у него уже есть обходной маршрутный лист с данными на всех потребителей света, он прошел инструктаж. Умеет снимать показания счетчика, он деловит и коммуникабелен (по крайней мере, таким хочется видеть этого человека), улан-удэнцы обязаны расписываться в том листе.

Любовь КИРИЛЛОВА.

Та бидэ хоёр танилсая

130. Мужчина 1967 года рождения, рост 177, не курит, не пьет, живет с матерью в районе. Хотел бы познакомиться с женщиной своего возраста, согласной на переезд в его село.

131. Үхэр жэлтэй, үндэр тэгшэ бэетэй, үхибүүдтэ дуратай, үлүү олон үгэгүй, үсэд нэтэрүүшэг зантай. Хори юһэтэй эрэ хүн өөрын наһанай илдам һайхан эхэнэртэй танилсаха хүсэлэнтэй.

132. Хүдөө нютагта ажаһуудаг, 42 наһатай эрэ хүн 40 наһатай эхэнэртэй танилсаха хүсэлэнтэй. Эжы баабайтаяа суг хамта һуудагби.

133. 55 наһатай хүдөө нютагта ажаһуудаг эхэнэр өөрын наһанай хараагай бата найдамтай эрэ хүнтэй танилсаха хүсэлэнтэй. Томо 4 үхибүүдтэйб, архи уудаггүйб. Минии адрес редакцида.

Хүндэтэ эжы, нагаса эжы, олон үеын зоной багша, РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник, Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша, БАМ-ай хүндэтэ ветеран

СОДНОМОВА
Евгения Бадмаевнагай

саг зуура үбшэлөөд, наһа бараһан ушараар гэр бүлэдэнь, хүүгэдтэнь, түрэл гаралдань Яруунын аймагай эрдэм һуралсалай таһаг, Эгэтын-Адагай дунда һургуулиин коллектив, нютагайхидынь, үетэн нүхэдынь, шабинарынь гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Родные и близкие выражают глубокое соболезнование Гончиковой Валентине Дамбаевне в связи со скоропостижной кончиной горячо любимой дочери

СУЛКИНОЙ
Маргариты Дамбаевны

Похороны 9 апреля в 11 часов в с. Баруун-Хасуурта Хоринского района.

Эмхидхэн байгуулагшад - **Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство**

Генеральна директор - ахамад редактор
Л.Л.АНГАРХАЕВ.
Редактор Г.Х. ДАШЕЕВА

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: И.М.ЕГОРОВ, И.Б.ДАГБАЕВ (Буряад Республикын Правительство), Ф.П.БОТОЕВА, Ц.Э.ДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), Б-М.Ж.БАЛДАНОВ (генеральна директорэй 1-дэхи орлогшо - ахамад редакторай орлогшо), Т.В.САМБЯЛОВА (секретариадые хүтэлбэрилэгшэ-генеральна директорэй орлогшо), Д.Б.ГУРОДАРМАЕВА (редакторай орлогшо), Д.Д.ЭРДЫНИЕВА (харюусалгата секретарь); таһагуудые даагшад: Н.Д.НАМСАРАЕВ, Н.Д.БАДМАРИНЧИНОВ, Б.В.БАЛДАНОВ, А.А.ФАДЕЕВА, В.Д.ДАМДИНОВА; Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ.

Манай адрес:
670000, Улаан-Үдэ хото, Каландаришвилиин үйлсэ, 23, Хэблэлэй байшан "Буряад үнэн".
E - mail:
unen @ mail.ru

Газетэ хэблэлэй 6 хуудаһан хэмжээтэй.
Индекс 50901.
Хамтын хэһэг - 60070.
Хэблэлдэ тушаагдаһан саг - 17.00.

"Республиканска типографи" гэһэн АО-до газетэ 3360 хэһэгээр хэблэгдээ.
Директорэйнь телефон: 21-40-45.

Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай.

Хэблэлэй байшанай телефонууд: генеральна директорэй-ахамад редакторай - 21-50-96, **приёмнын - 21-54-54 (факс),** ген. директорэй 1-дэхи орлогшо - ахамад редакторай орлогшын - 21-68-08, ахамад редакторай орлогшонорой - 21-64-36, 21-33-61, секретариадай - 21-50-52; **таһагууд:** экономикын болон политикын - **21-63-86**; соёлой болон түүхын - 21-60-21; «Морин хуур», «Вершины» журналнуудай, «Буряад Республикын Хуулита шиидхэбэринүүдэй суглуулбариин» редакци - 21-55-97; залуушуулай, оюутадай ажабайдалай болон олониитын хүдэлмэриин, «Одон» журналай редакци - 21-54-93; мэдээсэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, **рекламын - 21-62-62,** коммерческэ ажалай - 21-55-97, компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтериин - 21-23-67.

Редакцида ороһон материалнууд шүүмжэлэгдэдэггүй, мүн авторнуудтань бусаагдадаггүй.

Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнүүдэй бэшэлгые хазагайруулһан ушарта авторнуудынь харюусалгатай. Редакциин һанамжа авторайхитай адли бэшэ байжа магад.